

Revista ECONOMICA

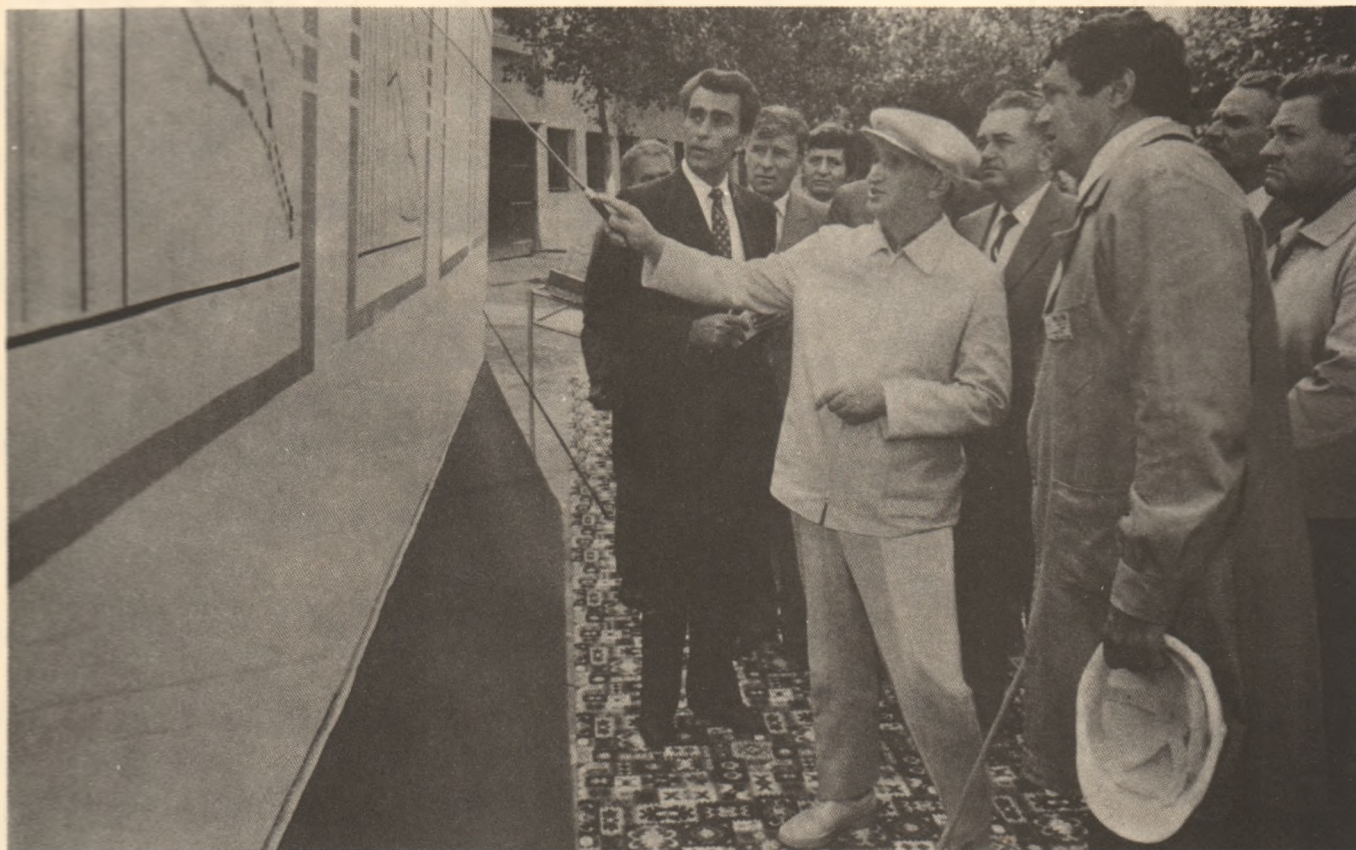
CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

Instalarea în Sala de Lectură

perfectiionarea
normării muncii
și creșterea
productivității

*intr-o atmosfera de munca entuziasta, proprie intilnirilor
secretarului general al partidului cu făuritorii bunurilor materiale*

Vizita de lucru a tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU în județul Tulcea

La Intreprinderea de aluminiă

La Intreprinderea de construcții nave și utilaj tehnologic

Mesajele adresate de tovarășul Nicolae Ceaușescu în vederea opririi amplasării în Europa

a noilor rachete cu rază medie de acțiune, retragerii și distrugerii celor existente

O EXPRESIE ELOCVENTĂ A NESTRĂMUTATEI VOINTE DE PACE A POPORULUI ROMÂN

IN SPIRITUL unei înalte răspunderi față de cauza păcii și salvării cuceririlor civilizației umane, secretarul general al partidului nostru, președintele Republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a prezentat săptămîna trecută, în mesajele adresate Biroului Politic al C.C. al P.C.U.S., tovarășului Iuri Andropov, și președintelui S.U.A., Ronald Reagan, un șir de propuneri de cea mai mare însemnătate, menite să ducă la oprirea escaladării înarmărilor nucleare pe continentul european și să deschidă calea trecerii la măsuri concrete de dezarmare nucleară, să contribuie la reducerea tensiunii internaționale și întărirea încrederii și securității în Europa și în întreaga lume.

Noile propuneri ale României socialiste, făcute prin glasul autorizat al președintelui Nicolae Ceaușescu, personalitate prominentă a vieții politice internaționale, dau expresie profundei îngrijorări a poporului român, ca și a tuturor popoarelor europene, față de posibilitatea trecerii, spre sfîrșitul acestui an, la amplasarea de noi rachete cu rază medie de acțiune în Europa, ceea ce ar crea o situație deosebit de periculoasă pe continentul nostru și în lume, deschizînd calea intensificării cursei înarmărilor și creșterii pericolului de război, în primul rînd de război nuclear.

Acest nou și important demers al României socialiste, care se bucură de un larg răsunset internațional, decurge firesc din întreaga politică externă a țării noastre, promovată cu înaltă principialitate și consecvență de tovarășul Nicolae Ceaușescu, luptător neobosit pentru apărarea dreptului suprem al oamenilor și popoarelor la viață, la o existență liberă și demnă. Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în Raportul prezentat la Conferința Națională a P.C.R. din 1982, „omenirea a ajuns într-un stadiu cînd nivelul înarmărilor, îndeosebi arsenalul nuclear, pune în pericol însăși civilizația, existența societății omeniești. De aceea, problema fundamentală a epocii noastre este problema preîntîmpinării războiului și asigurarea păcii (...). Nu există țel mai înalt decît dezarmarea, în primul rînd dezarmarea nucleară, asigurarea securității fiecărei națiuni, a păcii mondiale”.

Actualele propuneri ale președintelui Nicolae Ceaușescu se înscriu în succesiunea acțiunilor de larg ecou internațional, inspirate și inițiate în ultimii ani de conducătorul partidului și statului nostru, acțiuni care evidențiază nestrămütata voință de pace a poporului român, angajat plenar în îndeplinirea programului partidului de edificare a societății socialiste multilaterale dezvoltate, militant activ pentru îndeplinirea unei noi ordini economice internaționale. Avem în vedere aici marile demonstrații și marșuri ale păcii desfășurate la chemarea tovarășului Nicolae Ceaușescu pe întregul teritoriu al țării, multiplele demersuri internaționale ale președintelui României, între care mesajele trimise în iarna anului 1981 conducătorilor U.R.S.S. și S.U.A. ca și cele 18 milioane de semnături pe apelul adresat sesiunii speciale a Adunării Generale a O.N.U. consacrată dezarmării, menite să contribuie la scoaterea negocierilor pentru dezarmare din gravul impas în care se află de ani și ani de zile.

Prezentate în preajma aniversării actului istoric de la 23 August 1944, ca o grăitoare expresie a politicii constructive a țării noastre angajată pe calea dezvoltării libere și pașnice, propunerile cuprinsse în noile mesaje ale președintelui Nicolae Ceaușescu pornesc, în spiritul unui înalt și autentic umanism, de la convingerea exprimată și în recenta sa cuvîntare rostită la Consfătuirea de lucru de la Mangalia, că „nu există nici o justificare pentru acceptarea ca un fapt împlinit a amplasării noilor rachete nucleare. Statele, guvernele care vor face acest

lucru își asumă o mare răspundere în fața propriilor popoare, în fața întregii omeniri”.

Străine de orice atitudine de pasivitate și fatalism, cuvintele secretarului general al partidului constituie un puternic demn la acțiune politică hotărîtă, acum cită vreme mai este încă posibil. „Considerăm — spunea secretarul general al partidului — că este necesar să se facă totul pentru a se opri amplasarea rachetelor cu rază medie de acțiune în acest an. Este necesar ca toate popoarele, toți oamenii politici, toți cei cărora le sînt scumpe viața și libertatea să-și ridice glasul, să-și unească eforturile pentru a impune oprirea amplasării noilor rachete și trecerea la retragerea și distrugerea celor existente”. În ciuda lipsei de progrese la negocierile sovieto-americane de la Geneva, mai este încă timp, se arată în mesaje, ca, prin eforturi susținute și acționîndu-se cu întreaga răspundere și de o parte și de alta, să se ajungă pînă la sfîrșitul anului la un acord privind neamplasarea în Europa de noi rachete cu rază medie de acțiune și retragerea și distrugerea celor existente. Aceasta ar corespunde intereselor și aspirațiilor arzătoare ale tuturor popoarelor, nu numai ale popoarelor sovietice și ale celui american, și ar avea implicații pozitive asupra climatului politic mondial.

Propunerile cuprinse în mesaje reflectă convingerea profund umanistă, exprimată în repetate rînduri de președintele Nicolae Ceaușescu, potrivit căreia toate diferendele și problemele litigioase dintre state trebuie reglementate exclusiv prin mijloace politice, pașnice, renunțînd definitiv la forță și la amenințarea cu forța. Oricît de spinoase și de dificile ar fi, oricîte eforturi ar presupune din partea oamenilor politici, a diplomaților, tratativele sînt înfinit preferabile ciocnirilor și conflictelor militare, cu atît mai mult unui conflict nuclear pustitor în care nu ar mai exista învingători, ci numai învinși.

Luînd în considerare diferitele eventualități care s-ar putea ivi, pentru a nu lăsa neexplorată nici o posibilitate de continuare a dialogului, propunerile românești prevăd că, în cazul în care pînă la sfîrșitul anului la tratativele de la Geneva nu se va ajunge la un acord, trebuie făcut totul pentru a se ajunge la o înțelegere ca aplicarea hotărîrii N.A.T.O. privind amplasarea de noi rachete cu rază medie de acțiune să fie amînată cu cel puțin un an, adică pînă la sfîrșitul anului 1984 și începutul anului 1985, pentru a da posibilitatea continuării negocierilor în vederea realizării unei înțelegeri corespunzătoare. În acest sens, foarte important ar fi în concepția României ca Uniunea Sovietică să dea garanții, pe linia declarațiilor sale anterioare, că, în perioada suplimentară de continuare a negocierilor, va opri desfășurarea de noi rachete cu rază medie de acțiune și modernizarea lor și că va reduce, în mod unilateral, o parte a acestor rachete aflate în zona europeană a teritoriului Uniunii Sovietice.

În același spirit constructiv, România propune ca, în condițiile în care nu se va ajunge la un acord în această privință, să se aibă cel puțin în vedere să nu fie amplasate rachete cu rază medie de acțiune pe teritoriile R.F. Germania, R.D. Germania, R.S. Cehoslovace și altor țări, ca o măsură intermediară pînă la realizarea unei înțelegeri finale în cadrul negocierilor sovieto-americane.

Această grijă pentru soarta păcii stă la baza reafirmării necesității de a se acționa în sprijinul creării de zone denucleare în Balcani, în nordul Europei, ca și în alte părți ale con-

Dinu DRAGOMIRESCU

(Continuare în pag. 7)

Perfecționarea normării muncii — factor important al creșterii productivității

RIDICAREA eficienței generale a producției — corespunzător necesităților dezvoltării continue a economiei noastre naționale și posibilităților reale de care dispune fiecare unitate și societatea în ansamblu — este condiționată în cel mai înalt grad de aplicarea unor norme de muncă stimulative, cu o temeinică fundamentare științifică. Redimensionarea consumurilor de muncă prin perfecționarea normelor pentru toate categoriile de personal are o importanță hotărâtoare și reprezintă, după părerea noastră, condiția principală a asigurării eficienței acordărilor globale, a noului sistem de retribuție, în ansamblul său, adoptat nu de mult de forumul suprem legislativ al țării.

Intensificarea eforturilor întreprinse în direcția perfecționării normelor de muncă este în interesul major al întregii societăți, dar și al fiecărei unități economice și om al muncii, știut fiind faptul că numai pe o asemenea bază creșterea economică poate să aibă loc în condițiile resurselor de muncă existente, că numai astfel pot fi acoperite nevoile de forță de muncă ale unor sectoare și ramuri sau întreprinderi, se poate accentua creșterea productivității muncii în toate unitățile economice, iar oamenii muncii au posibilitatea realizării unor venituri mai mari. Acționând cu fermitate în direcția perfecționării normelor de muncă întreprinderile și-au creat — în condițiile generalizării acordului global începând cu 1 septembrie 1983 — bune premise pentru creșterea productivității, ridicarea calității producției și buna stimulare materială a întregului personal muncitor.

Cu un alt prilej ne-am oprit asupra studiului normării muncii și calității normelor de muncă¹⁾; în cele ce urmează vom încerca să reliefăm cauzele care generează unele neajunsuri în sfera normării, să desprindem principalele direcții de acțiune în vederea promovării unor norme de muncă cu temeinică fundamentare.

Exigențe privind o fundamentare judicioasă

REEXAMINAREA normelor de muncă nu se încheie odată cu trecerea la noul sistem de retribuție. Pentru ca normarea muncii să devină o activitate continuă, care să asigure o eficiență înaltă întregului sistem de retribuție, este necesar să se cunoască în fiecare întreprindere nu numai stadiul normării dar și geneza neajunsurilor, cauzele acestora, modalitățile practice de combatere și de eliminare. Numeroase date și fapte ce apar cu mare frecvență în practică susțin ideea că normele de muncă sunt susceptibile de îmbunătățiri. Aceste argumente sunt localizate atât în sfera analizei economice (macro și micro), în

sfera planificării, cât și, nemijlocit, în sfera normării muncii. Astfel, deși în sfera normării au fost cuprinse toate categoriile de personal, această activitate nu a cunoscut peste tot progrese notabile. Putem vorbi de o rămânere în urmă a acesteia datorată următoarelor patru categorii de cauze:

a) cauze legate de utilizarea normei de muncă. Deși norma este și trebuie să fie în primul rând un instrument de măsură și control a muncii, în practică ea se utilizează uneori ca un complement al sistemului de retribuție, mai precis pentru acoperirea unor imperfecțiuni ale acestuia; fiind stabilite și adoptate de fiecare întreprindere pentru a stabili forța de muncă, după nevoi proprii, după nuanțose, foarte numeroase condiții „concrete” — unele obiective, altele subiective — norma de muncă nu mai poate să-și exercite efectiv funcția de stimulare a creșterii productivității muncii. Se creează astfel condiții pentru o intensitate diferită a muncii, pentru dezechilibre între norme, dezechilibre care, în cele din urmă, nu pot să asigure nici stabilitatea forței de muncă, nici utilizarea deplină a fondului de timp, nici disciplina tehnologică, utilizarea deplină a capacităților, creșterea calității producției și, în fine, dar nu în ultimul rând, stimularea interesului individual pentru dezvoltarea și perfecționarea propriei capacități de muncă;

b) cauze legate de teoria și metodologia normării. Din acest punct de vedere noțiunea de intensitate normală medie socială a muncii n-a căpătat o concretizare temeinică, pe deplin științifică. Criteriile de stabilire și reexaminare a normelor nu sînt suficiente de clare pentru nevoile de aplicare practică. Lipsa unor clasificări de această natură și-a lăsat amprenta asupra modului de stabilire și utilizare a normei: multă vreme supraestimarea permanentă a condițiilor „concrete” concomitent cu neglijarea asemănărilor, a laturilor comune ale diferitelor munci, ale diferitelor condiții concrete din întreprinderi ș.a. au contribuit la extinderea practicii de localizare a diverselor colective care afectează progresivitatea lor în favoarea accesibilității. Alături, particularități reale ale diferitelor munci au fost neglijate în favoarea similitudinilor mai mult sau mai puțin semnificative, afectându-se astfel randamentul, calitatea, creativitatea.

c) cauze legate de organizarea și dezvoltarea normării muncii: proporția normelor localizate este mare, în timp ce normele unificate la scara economiei reprezintă o pondere redusă; dotarea tehnică este insuficientă, inclusiv aceea cu cadre, mai ales sub aspect calitativ, din domeniul complexe; extinderea studiilor de ergonomie — prin excelență o știință multidisciplinară — nu a dobîndit, credem, proporțiile necesare; normatorul la nivelul întreprinderii nu-și exercită decît extrem de greu funcția.

În consecință, efectele modului de utilizare practică a acestui prețios e-

talon al muncii se revărsă în lanț, dincolo de sfera normării, pătrund în sfera eficienței economice, inclusiv în sfera planificării; normele fără suficientă fundamentare, care nu reflectă necesarul real de muncă nu pot să stea la baza planificării corespunzătoare, pe toate nivelurile ierarhice, a corelațiilor multiple din cadrul resurselor de muncă, dintre resursele de muncă și investiții etc. Or, în practică, asemenea dezechilibre și-au făcut loc în mare măsură tocmai din cauza calității necorespunzătoare a normelor, a diferențelor de intensitate a normelor pe de o parte și dintre acestea și unele stimulente materiale pe de altă parte;

d) cauze legate de faptul că stimulentele economice nu acționează corespunzător în direcția promovării unor norme progresive, cu cele mai mici cheltuieli de muncă; dimpotrivă, acțiunea acestor stimulente determină un interes pentru norme largi, cît mai largi posibile; or, este de domeniul evidenței că interesele sociale generale ar putea fi mai bine satisfăcute și armonizate cu cele personale printr-o utilizare perfecționată atât a normei cît și a stimulentele materiale.

Norme progresive, stimulative

PERFECȚIONAREA normelor și normativelor de muncă, promovarea de norme stimulative, progresive reprezintă o direcție esențială de acțiune în vederea intensificării laturilor calitative ale activității economice în țara noastră. Exigențele deosebite pe care le ridică intensificarea creșterii eficienței economice îndeosebi în condițiile actuale de aplicare a acordului global reclamă ca soluțiile de promovare a normelor cu deplină fundamentare științifică să se axeze pe următoarele trei direcții principale: ● stabilirea și perfecționarea normelor de muncă pornind de la criteriul progresivității lor; ● perfecționarea și adaptarea organizării muncii și producției în concordanță cu cerințele promovării aceluiași criteriu; ● întărirea acțiunii stimulentele materiale, mai buna orientare a acestora pentru a susține promovarea normelor cu deplină fundamentare științifică.

În ce privește criteriul progresivității trebuie arătat că normele și normativelor de muncă practicate în prezent nu sînt suficiente de stimulative pentru a obține indicatori înalți de productivitate și eficiență. Pe baza normelor actuale, întreprinderile cu consumurile cele mai mari de muncă nu pot fi aduse la nivelul aceluia cu consumuri medii de manoperă; aceste din urmă întreprinderi nu sînt stimulate să atingă nivelurile minime ale consumurilor de muncă din alte unități economice, după cum acestea nu pot fi stimulate să se autodepășească, să realizeze consumuri de muncă caracteristice celor mai eficiente întreprinderi din străinătate.

¹⁾ Revista economică, numerele 40 și 41, 1982.

Rolul stimulatив al normelor și normativelor de muncă nu poate fi asigurat decât printr-o fundamentare judicioasă a consumului de muncă. Dacă normele și normativul de muncă sint abordate numai ca valori medii, atunci ele nu pot contribui în măsură necesară la atingerea nivelului normal de intensitate și la reducerea timpului de muncă socialmente necesar. Or, caracterul stimulativ al normelor și normativelor de muncă poate fi realmente asigurat numai dacă acestea sint concepute și aplicate ca măriri progresive, determinate pe baza utilizării depline a tuturor posibilităților care decurg din tehnica și tehnologia avansată, din capacitățile crescînde ale forței de muncă, din asigurarea unei organizări superioare a producției și muncii, din aplicarea celor mai perfecționate metode și procedee de lucru. Numai asemenea norme și normative — privite și ele permanent ca măriri dinamice — pot să reprezinte un stimulent veritabil pentru toate unitățile economice, inclusiv pentru cele frunțate, în realizarea celor mai mici cheltuieli de muncă, în realizarea unor înalte performanțe de productivitate. Numai prin conceperea normelor și normativelor de muncă pornind de la cele mai mici cheltuieli de muncă realizate de întreprinderile frunțate din țară și străinătate se pot înlătura unele deficiențe ce decurg din localizarea normelor și normativelor la condițiile fiecărei întreprinderi, care frînează nu numai extinderea și perfecționarea normelor cu fundamentare științifică temeinică dar și promovarea și utilizarea progresului tehnico-științific.

Elaborarea de norme cu cele mai mici costuri de manoperă trebuie să aibă nu numai o deplină fundamentare tehnică, dar și economică, rolul hotărîtor în această direcție — inclusiv în asigurarea accesibilităților normelor de muncă — urmînd să-l aibă perfecționarea, sub cele mai diferite laturi, a organizării producției și a muncii. În această direcție punctul principal de orientare îl reprezintă planul de producție. Însă perfecționarea organizării producției și muncii nu trebuie să se limiteze strict la acest punct principal „reper” deoarece, în multe cazuri, planul de producție nu reflectă nivelul real al posibilităților întreprinderilor; perfecționarea organizării trebuie să se desfășoare în perspectiva punerii în valoare a rezervelor care rezultă din parametri tehnico-economici ai capacităților de producție, din nivelul încă nesatisfăcător de utilizare a mașinilor și suprafețelor de producție și a forței de muncă. Procedîndu-se astfel este posibil să se asigure progresivitatea normelor și normativelor unificate, generalizarea lor în toate întreprinderile.

În perfecționarea de ansamblu a organizării producției și muncii, procesul merită să asigure concomitent și deplină fundamentare economică a normelor de muncă, atingerea consumurilor minime de manoperă, un loc cu totul special trebuie să-l ocupe și fundamentarea lor din punct de vedere psihofiziologic. Științele psihofiziologice au făcut progrese care nu sint valorificate în măsură suficientă în practica normării muncii din țara noastră. Considerarea și aplicarea în practica organizării producției și muncii, în elaborarea și promovarea normelor progresive a unor concluzii ale specialiștilor — economiști și psihofiziologi —

reprezintă o necesitate imperioasă nu numai pentru măsurarea nivelului și evoluției intensității muncii, pentru asigurarea echilibrului dintre norme, dar și în vederea luării tuturor măsurilor de combatere a factorilor care pot să sporească intensitatea efortului, de a contribui la împletirea armonioasă, eficientă a accesibilității și progresivității normelor cu mărimea și structura retribuției, ale tuturor stimulentele materiale și morale în general.

În vederea perfecționării organizării producției și muncii, a promovării pe această cale a normelor ca deplină fundamentare științifică, tehnică, economică, inclusiv psihofiziologică, considerăm utile: dezvoltarea cercetărilor științifice în domeniul organizării producției și muncii, inclusiv al normării muncii; crearea și dezvoltarea bazei de normative de muncă unitare (de ramură, subramură pînă la nivelul locurilor de muncă); extinderea utilizării normativelor pe microelemente în studiul procesului de muncă; perfecționarea conducerii proceselor de muncă, de pregătire și ridicare a calificării specialiștilor care lucrează în domeniul normării muncii, organizării producției și muncii; îmbunătățirea structurii cadrelor din domeniul organizării producției și muncii, inclusiv al normării, sub aspectul cuprinderii unui număr mai mare de cadre cu studii superioare, tehnice, economice și psihofiziologice; extinderea dotării tehnice, inclusiv electronice în studiul proceselor de muncă și în calculul normelor de muncă; îmbunătățirea metodelor de elaborare și reexaminare a normelor cu deplină fundamentare științifică; elaborarea și continuarea perfecționării sistemelor de stimulare a promovării normelor progresive.

Un sistem flexibil de stimulente materiale și morale

ÎN PRINCIPIU, promovarea normelor progresive se înscrie — așa cum s-a arătat mai înainte — în rîndul sistemului general de stimulente ale utilizării și dezvoltării bazei tehnico-materiale și umane a producției. Cît privește celelalte stimulente, apare imperios necesară o schimbare de direcție a acțiunii lor: dacă în prezent interesul lucrătorului este legat de norme cît mai largi, promovarea normelor progresive reclamă ca stimulentele materiale să creeze un interes major pentru economia de manoperă, pentru norme cu consumuri de manoperă cît mai mici. Pentru realizarea acestei veritabile cotituri în acțiunea stimulentele materiale, în promovarea normelor de muncă progresive sint necesare măsuri dintre care menționăm:

a) avînd în vedere că întreprinderile folosesc practica corectării normelor și a asigurării unor depășiri mai mari la locurile de muncă cu condiții mai grele considerăm necesar ca în locul utilizării normelor de muncă pentru asigurarea atragerii și stabilizării muncitorilor să se asigure o diferențiere mai bună a retribuției, atît prin retribuția tarifară cît și prin sporuri;

b) în scopul însușirii normelor cu consumuri de muncă din ce în ce mai mici — bazate pe promovarea mai intensă a tehnologiilor și metodelor mai productive, pe extinderea mișcării de

inovații și raționalizări — este, credem, eficient să se aplice rețele cu tarife mai mici în cazul practicării normelor locale, corectate în plus, și rețele cu tarife integrale (la nivelul încadrării muncitorilor) care să se aplice în cazul utilizării normelor progresive; utilizarea a două sau mai multe niveluri de tarife ar răspunde atît nevoilor de stimulare a policalificării și utilizării mai bune a timpului de lucru cît și altor cerințe legate de împletirea în fiecare moment a folosirii eficiente cu ocuparea deplină a resurselor de muncă în condițiile unui cost oft mai redus al retribuției pe unitatea de produs;

c) introducerea unor stimulente legate de reexaminarea normelor de muncă din inițiativa muncitorilor (bineînțeles fără scăderea calității produselor). Aceste stimulente ar putea fi stabilite în raport cu volumul economiilor obținute din reducerea consumului de manoperă;

d) folosirea mai bună a stimulentele care rezultă din aplicarea și extinderea acordului global; faptul că pînă în prezent la acordul global s-au realizat sporuri de retribuție, peste cele tarifare de încadrare ale muncitorilor, fără ca economia de manoperă să se răsfrîngă asupra reducerii numărului mediu scriptic al personalului, deci fără creșterea coresponsabilității de productivitate se datorește în mare măsură calității nesatisfăcătoare a normelor de muncă; în literatura de specialitate se admite aplicarea principiului de bază al acordului global — un procent de retribuție pentru un procent de producție — numai cu condiția ca normele de muncă să aibă o calitate coresponsabilă. Carențele care au existat în calitatea normelor se observă la noi în faptul că gradul de realizare a retribuției a depășit în multe cazuri gradul de îndeplinire a planului de producție fizică la acord în general și la acordul global în special;

e) totodată, este necesară îmbunătățirea evidenței rezultatelor colective și individuale în scopul stimulării diferențiate a aportului adus de fiecare om al muncii; actuala evidență este nesatisfăcătoare pentru asigurarea și sporierea eficienței oricărei forme colective de retribuție.

Oricare ar fi formele concrete de stimulare a promovării normelor de consumuri minime de manoperă trebuie să se aibă în vedere ca mărimea acestor stimulente să asigure corelațiile necesare între creșterea retribuției și creșterea productivității muncii, precum și reducerea costului manoperei pe unitatea de produs. Numai dacă aceste corelații se realizează, dacă normele de muncă și stimulentele materiale favorizează respectarea acestora putem vorbi de o eficiență bună a formelor de retribuție, a sistemului de retribuție în ansamblul său. Întreprinderile care au acordat o atenție susținută perfecționării normelor de muncă în procesul experimentării acordului global sau în cadrul lucrărilor pregătitoare în vederea aplicării acestei forme de retribuție începînd cu data de 1 septembrie a.c. realizează corelații judicioase între consumurile de muncă, producția fizică, productivitatea muncii și retribuția întregului personal muncitor.

**Gheorghe RABOACĂ
Ion BRATU**

Scurtarea duratei de execuție a noilor capacități de producție

CONSIDERENTE economice și sociale impun ca scurtarea duratei de execuție a noilor obiective să constituie o preocupare dominantă a tuturor factorilor implicați în procesul investițional. Este suficient să avem în vedere că scurtarea duratei de execuție a investițiilor înseamnă conectarea mai devreme la circuitul productiv a noilor capacități de producție, deci dezvoltarea mai rapidă a forțelor de producție. În Raportul prezentat la Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1962 tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia că „este necesar să se concentreze toate forțele în direcția realizării obiectivelor în construcții, scurtării duratei de execuție și punerii în funcțiune a capacităților productive, să se treacă la pregătirea temeinică a studiilor tehnico-economice și proiectelor de execuție pentru noile obiective; să nu se mai înceapă nici o investiție pînă nu este temeinic pregătită și nu sînt asigurate condițiile realizării ei în cît mai scurt timp“.

Dacă problema scurtării duratei de execuție a mai fost dezbătută în paginile acestei reviste, de data aceasta ne propunem să o analizăm în ceea ce are ea semnificativ în cazul realizării lucrărilor de instalații.

Prin efort propriu – sporuri de productivitate

ÎN SEMESTRUL I al acestui an, Trustul de instalații și automatizări București (T.I.A.B.), organizație de construcții specializată în executarea lucrărilor de instalații electrice, de automatizare și de încălzire-ventilație, a înregistrat un bilanț pozitiv, realizîndu-și în mod corelat principalii indicatori de plan (tabelul). Rezultatele economice bune înregistrate și continuate și în lunile care au urmat sînt o consecință a realizării la timp, conform graficelor, a stadiilor fizice la lucrările în execuție și respectării termenelor de punere în funcțiune pentru o serie de importante noi capacități de producție.

Preocuparea pentru accelerarea ritmului de execuție este fidel reflectată de modul în care au fost realizate în prima parte a anului prevederile programului de creștere a productivității muncii. Demn de remarcat este faptul că economia relativă de personal muncitor realizată a fost determinată în proporție de 61% de factorul dezvoltare tehnologică și introducerea progresului tehnic și în proporție de 32% de factorul de perfecționare organizării și conducerii producției și a muncii, ceea ce pune în lumină preocuparea existentă pentru sporirea rodniciei muncii, în primul rînd printr-un efort propriu tehnologic, creativ și organizațional sporit. Concretizînd se poate arăta că eforturile au fost orientate spre :

- promovarea tehnologiilor de mare randament și elaborarea din vreme a proiectelor tehnologice de execuție. Dă fiind că în acest fel se stabilește modul concret de materializare a indicațiilor din proiectul tehnic, cu toate detaliile necesare, organizarea optimă a procesului de producție (prin programarea livrării resurselor și dimensionarea optimă a formațiilor de muncă), precum și tipizarea tehnologiilor de execuție pe criterii de randamentului maxim, această acțiune a condus la o reducere substanțială a consumului de manoperă. Printre tehnologiile noi promovate cu succes pot fi amintite: confecționarea tubulaturii de ventilație rotundă din bandă roluită îmbinată cu falț elicoidal, realizarea de accesorii de montaj multifuncționale, asimilarea de benzi autosudabile și benzi adezive la confecționarea armăturilor pentru cabluri etc., realizîndu-se economii importante de materiale și manoperă în condițiile creșterii calității produselor ;

- mecanizarea lucrărilor mari consumatoare de manoperă: intervențiile pe elementele de construcții pentru fixarea subsansamblelor de instalații, pozarea traseelor magistrale de cabluri, săparea șanșurilor, măsură ce a contribuit substanțial la realizarea programului de creștere a productivității muncii ;

- extinderea subsansamblelor prefabricate în instalații (suporturi pentru aparate de măsură și control, pentru traseele de cabluri ș.a.) ;

- introducerea sistemului de aprovizionare activă în completuri pe poziții de montaj ;

- elaborarea, urmărirea și realizarea consecventă a programului de perfecționare profesională și de policalificare a personalului muncitor ;

- asigurarea condițiilor corespunzătoare unei desfășurări ritmice, în flux continuu, fără stagnări și în succesiune tehnologică a procesului de producție, prin aceasta înțelegîndu-se asigurarea la timp a fronturilor de lucru, a dotării tehnice corespunzătoare tehnologiilor prevăzute, precum și a formațiilor de lucru adecvate ca număr și nivel de încadrare cu lucrările ce trebuie executate (în conformitate cu proiectul tehnologic de execuție).

Astfel de măsuri au fost aplicate cu bune rezultate și explică în mare parte rezultatele superioare obținute pe o serie de șantiere ale trustului.

Dacă problema scurtării duratei de execuție este o problemă generală a tuturor celor implicați în realizarea unei investiții, în cazul unui trust de instalații ea capătă un caracter deosebit. Înlanțuirea tehnologică a activităților la ridicarea unei construcții face ca lucrările de instalații să se realizeze în partea finală a execuției. Astfel, termenul de finalizare a lucrărilor de instalații coincide cu termenul de punere în funcțiune a obiectivului. Instalatorul nu are deci rezerve de timp și trebuie să se înscrie în perioada normată de execuție pe care o are la dispoziție pînă la termenul de punere în funcțiune, chiar dacă acest timp a fost comprimat de eventualele întîrzieri înregistrate anterior în realizarea investiției

În acest context, se poate aprecia că realizarea sarcinilor de plan de către T.I.A.B. se putea situa la nivelul superior dacă se are în vedere capacitatea productivă a acestui colectiv. Din analiza făcută și din discuțiile purtate cu ocazia adunărilor generale ale oamenilor muncii de la subunități și a reprezentanților oamenilor muncii de la trust a reieșit că în prima parte a anului au existat o serie de probleme, de greutate în ceea ce privește modul în care au fost asigurate condițiile pentru realizarea planului. Trebuie arătat că au fost obiective la care lucrările de instalații au fost atacate cu întîrzieri din cauza neasigurării la timp a condițiilor de execuție corespunzătoare (datorită neasigurării la vreme de către unii beneficiari a documentației de execuție, a unor utilaje și materiale, întîrzierilor în deschiderea finanțării etc.).

Totodată, însă, se cere relevat și faptul că la aceste neajunsuri, determinate mai ales de factori externi, s-au adăugat în perioada analizată și o serie de probleme a căror rezolvare depinde de efortul propriu al unității. Este vorba în primul rînd de : neasigurarea unei aprovizionări ritmice cu materiale, mai ales la anumite sortotipodimensiuni deficitare și de nevalorificarea integrală a unor rezerve disponibile în ceea ce privește utilizarea timpului de muncă (din cauza invoierilor și a absențelor nemotivate) etc.

Prioritate soluțiilor tehnice și organizatorice

AVÎNDU-SE ÎN VEDERE că și în cazul instalațiilor criteriile de eficiență nu permit recurgerea la căile extensive de reducere a duratei de execuție (suplimentarea cu forță de muncă, mijloace tehnice și materiale), pentru respectarea termenului de punere în funcțiune în toate unitățile trustului sînt căutate mereu noi soluții tehnice și organizatorice care

Realizarea principalilor indicatori de plan (în %) pe primele 6 luni a.c.

Producția de C + M	— globală	100,01
	— netă	104,8
Productivitatea muncii	— globală	104,5
	— netă	109,8
Numărul mediu de personal	— total	95,4
	— muncitori	94,5
Fond de retribuire	— total	98,8
	— muncitori	99,8
Retribuția medie	— total	103,5
	— muncitori	105,6

să asigure în primul rind prin efort propriu îndeplinirea sarcinilor de plan în condiții de eficiență economică. Din analiza efectuată asupra condițiilor necesare pentru realizarea tuturor indicatorilor de plan pe acest an, a rezultat că, în general, unitatea dispune de dotarea tehnică și forța de muncă necesare executării lucrărilor fizice prevăzute în plan, cu excepția unor materiale și prefabricate și a unui anumit volum de documentație de execuție pentru unele lucrări. În continuare, rămâne să se depună eforturi stăruitoare pentru asigurarea mult mai operativă de către antreprizele de construcții a stadiilor fizice necesare executării lucrărilor de montaj-instalații, astfel ca atât volumul lucrărilor de C + M planificat, cât și capacitățile cu termene de punere în funcțiune în acest an să fie realizate integral.

1) În perioada care a mai rămas din acest an, pentru asigurarea unei înalte eficiențe a activității de producție, în cadrul programelor speciale de măsuri (de reducerea cheltuielilor de producție și în special a celor materiale și de creștere mai accentuată a productivității muncii) un accent deosebit s-a pus pe acțiunile legate de dezvoltarea tehnologică și introducerea progresului tehnic, avându-se în vedere:

- extinderea gradului de mecanizare prin utilizarea forezelor, săpătoarelor de șanțuri, dispozitivelor pentru pozarea mecanizată a cablurilor, utilizarea bormașinilor rotopercutante, contându-se astfel pe o economie relativă de 39 de oameni;

- tipizarea și extinderea în continuare a prefabricării subansamblelor de instalații, astfel încât creșterea gradului de prefabricare să ajungă la 70% pentru lucrările de montaj cabluri, corpuri de iluminat, aparatură electrică de ventilație și automatizare;

— uniformizarea și modernizarea tehnologiilor, procedeele și soluțiilor de execuție pe genuri de lucrări, astfel încât până la finele anului peste 60% din lucrări să se realizeze după proiecte tehnologice de execuție.

2) Pe agenda priorităților se înscrie în continuare perfecționarea organizării și conducerii producției și a muncii prin: aplicarea sistemelor de prelucrare automată a datelor în procesul de conducere; aplicarea întocmai a hotărârilor Ministerului Construcțiilor Industriale privind stabilirea concretă a sarcinilor de producție până la nivel de formație și executarea lucrărilor pe baza contractului-angajament, în acord global pe niveluri organizatorice.

În general, în vederea creșterii eficienței economice, un accent deosebit se pune pe acele metode de execuție (extinderea pozării mecanizate a cablurilor, pregătirea chimică a suprafețelor pentru vopsire, creșterea gradului de tipizare și de prefabricare a subansamblelor de instalații și reducerea prin unificare a numărului de sortotipodimensiuni), care în paralel cu scurtarea duratei asigură înscrierea în consumurile normale de materiale, combustibili, carburanți, lubrifianți, energie electrică și termică, refolosirea materialelor și valorificarea superioară a acestora, reducerea cheltuielilor administrativ-gospodărești și a dobinzilor, locațiilor și a altor cheltuieli nerentabile.

Pentru realizarea unui volum sporit de lucrări, eforturile se vor concentra în vederea executării lucrărilor prioritare la care sînt condiții pentru depășirea planului de producție, în vederea compensării nerealizărilor de la lucrările fără condiții. Pentru lucrările cu termene de punere în funcțiune în acest an și în primul trimestru al anului 1984, se vor întocmi fișe de puneri în funcțiune pe capacități, care vor fi urmărite periodic și din care vor fi defalcate programele lunare ale compartimentelor funcționale din trust și de la șantiere.

Avînd în vedere aceste măsuri, precum și cele care se vor aplica în mod operativ în funcție de evoluția lucrărilor, amplificarea efortului propriu și sprijinul sporit al colaboratorilor în procesul investițional, apreciem că sînt asigurate toate premisele de realizare a planului valoric și a indicatorilor de eficiență pe acest an, de realizare a stadiilor fizice necesare pentru punerea în funcțiune a noilor capacități de producție la termenele planificate.

Marcel VINTILESCU

*Trustul de instalații și automatizări
București*

Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești

O nouă familie de autotractoare ROMAN

INTREPRINDEREA de autocamioane din Brașov a început să fabrice, în serie, o nouă familie de autoșasiuri simbolizată ROMAN 19256 F. Modernele autovehicule sînt destinate atât transportului de mărfuri cit și de materiale pe drumurile amenajate cu acoperire dură, fără a exclude însă și parcurgerea de porțiuni de drumuri neamenajate.

Component al acestei familii, autotractorul ROMAN 19256 FS are ampatamentul de 3500 mm, în formula roților 4X2, cu osie directoare nemotoare în față, cu șasiu elastic tip ramă și cu cabină avansată rabatabilă. Motorul cu care este echipat acest autoșasiu este în 4 timpi, cu șase cilindri în linie, înclinați la 40°, avînd o putere nominală de 188 kW (256 CP) la 2200 rot/min. Ambreiajul este de tip uscat, monodisc, cu comandă hidraulică. Cutia de viteze sincronizată, de tip 9S-125 PR sau de tip 5S-110 GP, a-

sigură o bună etajare a vitezelor și o schimbare ușoară. Puntea din spate are reductor central conic simplu, mecanism diferențial cu roți conice, blocabil și reductoare planetare amplasate în butucii roților. Aceste soluții noi constructive, împreună cu grupul de forță, asigură autotractorului o dinamicitate foarte bună: 100 km/oră viteză maximă cinematică (pentru raportul de transmisie 6,07) și o rampă maximă în autotren de 28%.

Sistemul de frinare cu care este prevăzut îi conferă performanțe excelente, care se încadrează în prevederile regulamentului nr. 13 C.E.E.—O.N.U. Servodirecția hidraulică, cabina avansată rabatabilă echipată cit mai complet și echipamentul electric complex asigură o conducere și o exploatare ușoară și plăcută.

Performanțele tehnice superioare amintite — la care mai adăugăm masa totală în auto-

tren de 38000 kg, sarcina maximă admisă pe sa de 12100 kg și diametrul minim de viraj de 13 metri — au impus acest tip de autotractor și în fața specialiștilor străini cu o-

cazia prezentării lui, în iarna aceasta, în cadrul Salonului internațional de la Bruxelles.

C.E.

Dezvoltarea bazei de materii prime și energetice

VALORIFICAREA COMPLEXĂ ȘI EFICIENTĂ
A MATERIELOR PRIME LOCALE

PARTE INTERESANTĂ a planului de dezvoltare economică-socială a României în actualul cincinal, „Programul privind dezvoltarea în profil teritorial a industriei mici” prevede la nivelul anului 1985 o creștere cu peste 60% a producției marfă față de 1980 și o dublare a volumului prestațiilor de servicii către populație. La Consfățuirea cu activul de bază din cooperarea de producție, achiziții și desfacere a mărfurilor, cooperarea meșteșugărească, cooperarea agricolă de producție și consumul popular, tovarășul Nicolae Ceaușescu a făcut o amplă analiză a industriei mici și prestațiilor de servicii, a rolului acestora în economie, stabilind orientări și sarcini pentru creșterea mai accentuată a producției prin valorificarea integrală a resurselor existente în fiecare județ și, respectiv, creșterea ponderii producției acestora la 18—20% din producția industrială a țării, până în anul 1980.

Pe baza programului adoptat, industria mică trebuie să devină tot mai mult un factor important în dezvoltarea bazei de materii prime și materiale, în punerea în valoare a resurselor ce se găsesc pe plan local, în dezvoltarea producției materialelor de construcție, în confecționarea de produse din cupoane și alte materiale disponibile la producători etc. Prin specificitate mică cu o largă răspândire teritorială, producție diversificată, industria mică trebuie să folosească materiile prime locale pe care marea industrie nu le poate utiliza. Pornind de la aceste cerințe, cooperarea de producție, achiziții și desfacere a mărfurilor acționant și acționează pentru dezvoltarea bazei proprii de materii prime și materiale din resurse locale. În acest sens, a fost stabilit un amplu program de măsuri care definește pentru perioada 1983—1985 sarcinile și dinamica ce se va înregistra atât în dezvoltarea bazei de materii prime, cât și a producției la nivelul fiecărei organizații cooperatiste, în funcție de specificul zonei în care acționează.

Potențial ridicat de valori materiale

DIRECȚIILE PRINCIPALE în care a fost orientată valorificarea materiilor prime locale de către unitățile cooperatiste de producție, achiziții și desfacere a mărfurilor au fost următoarele:

● **Atragerea în circuitul economic a resurselor minerale existente în zăcăminte și depozite de proporții reduse** (agregate minerale și piatră de construcție, argilă, calcar). Potrivit sarcinilor, cooperarea de producție, achiziții și desfacere a mărfurilor a organizat unități specializate pentru valorificarea unor resurse minerale în vederea utilizării lor în construcții în diferite localități din țară, de regulă în apropierea punctelor de consum. Pentru producția agregatelor minerale și pietrei de construcție au fost organizate — și acțiunea continuă — balastiere folosind mijloace simple pentru exploatarea nisipului, pietrișului și pietrei de construcție. În prezent, funcționează balastiere și cariere în cadrul a șaptesprezece uniuni județene, între care Arad, Bacău, Cluj, Dimbovița, Hunedoara, Prahova, Vilcea. Prevederile pentru semestrul I a.c. au fost depășite cu peste 7%. Producția va atinge în 1985 o valoare de 7,4 ori mai mare ca în 1980. Aceste materii prime sunt folosite atât pentru activitățile proprii de producție-prestări, în construcții și investiții în regie proprie, cât și pentru vânzarea directă către populație. În ce privește realizarea producției de cărămizi, blocuri ceramice și ceramică populară, unitățile din sistem exploatează argila, materie primă ieftină, larg răspândită în țara noastră și prelucrată în cadrul rețelei ce cuprinde un număr mare de ateliere. Principalele centre producătoare de ceramică populară aparțin uniunilor cooperatiste județene Harghita, Suceava, Mureș, Covasna, Constanța, Bihor, Vilcea, în cadrul cărora se execută o gamă largă de articole din ceramică atât ornamentale cât și pentru menaj.

În zonele unde există resurse de calcar s-a trecut încă din acest an la exploatarea acestuia și s-a organizat procesul tehnologic în vederea obținerii varului nestins. De regulă, se construiesc cuptoare de mică capacitate, folosind pentru ardere uscături și căzături din pădurile apropiate. Până în prezent,

s-au organizat și funcționează în unsprezece județe cincisprezece unități pentru producerea varului, acțiunea fiind în continuă desfășurare. Se prevede ca în 1985 producția de var să fie de 20 de ori mai mare față de realizările anului 1981.

● **Material lemnos din doborituri și igienizarea pădurilor.** Alături de materialul lemnos repartizat prin balanță, unitățile cooperatiste de producție, achiziții și desfacere a mărfurilor au trecut la folosirea atât în scopuri productive cât și drept combustibil sau ca material de construcție a materialului lemnos exploatat din locuri greu accesibile, doborituri de vânt sau venit din igienizarea pădurilor. În acest sens, au fost atrași lucrători din rindul locuitorilor satelor, iar în zonele necooperativizate, lucrători care posedă animale de tracțiune. Valoarea materialului lemnos ce va fi exploatat în următorii ani va fi de 6,4 ori mai mare decât cea din 1981, iar valoarea producției ce se va obține va fi de circa 6 ori mai mare față de realizările aceleiași an.

Materialul lemnos astfel exploatat necesită înainte de folosire o prealabilă sortare. Destinațiile vor fi diferite, lemnul putând fi întrebuințat atât ca materie primă în producția de mic mobilier, articole de artă populară și artizanat, obiecte mărunte de uz casnic și gospodăresc, în activitatea de prestări de servicii pentru populație, cât și drept combustibil. Prevederile pentru semestrul I a.c. sunt realizate în proporție de peste 230%; producătorii cei mai însemnați de articole din material lemnos exploatat din locuri greu accesibile sau rezultat din igienizarea pădurilor sunt uniunile cooperatiste județene Alba, Bacău, Buzău, Covasna, Caras-Severin, Maramureș, Neamț, Prahova, Satu-Mare, Vilcea. Ponderea producției obținute prin valorificarea materialului lemnos exploatat va crește continuu: în anul 1985, 40% din producția de mic mobilier, 80% din producția de artă populară și artizanat din lemn, 75% din producția de uz casnic și gospodăresc din lemn, 60% din producția de cărlige de rufe, destinată în cea mai mare parte exportului, vor fi realizate din materialul lemnos exploatat pe plan local.

● **Plante sporadice spontane sau cultivate** (răchită, alun și mesteacăn, papură, stuț, sorg, rogoz). Având în vedere utilitatea și cererea mare a articolelor împletite din aceste resurse este necesară o preocupare intensă pentru achiziționarea acestor materii prime, organizarea de culturi proprii sau recoltarea de pe terenurile aparținând inspectoratelor silvice și C.A.P.-urilor. Rezultatele obținute până în prezent în această direcție sunt remarcabile; în peste 26 de județe activează secții de împletituri din aceste materiale, peste 60% din producție fiind destinată exportului. Unitățile CENTROCOOP au organizat culturi proprii plantând cu butași de răchită o suprafață de 180 ha și recoltând o cantitate de 224 tone răchită, în valoare de peste 400 mii lei. În 1985 se prevede o creștere a cantității ce se va recolta de 26 ori, iar valoarea producției de împletituri din nuiete de răchită va fi de 2,8 ori mai mare față de realizările anului 1981. Împletiturile din nuiete de alun și mesteacăn, solicitate atât pe piața internă, cât și la export, vor ajunge la o valoare de 700 mii lei, față de 240 mii realizat în 1981.

● **Produse agricole secundare** (paie și foi de porumb). Împletiturile din paie și foi de porumb ocupă un loc important în activitatea de producție a unităților din rețeaua CENTROCOOP. În acest an a început producția de articole împletite din foi de porumb și paie, care a demarat prin uniunile județene Covasna și Harghita, urmând ca până la sfârșitul anului să-și înceapă activitatea noi unități în cadrul unităților din județele Brăila, Ialomița, Maramureș, Prahova, Bistrița. Materiile agricole de producție sau prin achiziționarea de la producători particulari (în special în zonele necooperativizate). Prelucrarea se face atât în ateliere specializate cât și folosind munca la domiciliu, obținându-se o varietate de produse ca pălării, poșete, coșuri diferite, cordoane, ștergătoare, tălpi pentru sandale etc.

M. IANCULESCU
director CENTROCOOP

(Continuare în pag. 30)

Prin efort propriu, un volum sporit de piese de schimb

O CARACTERISTICĂ a instalațiilor de producere a firelor și fibrelor poliesterice de la Combinatul de fibre sintetice Iași este diversitatea, precum și funcționarea lor cu foc continuu. Multe din acestea au fost achiziționate din import, asimilarea și producerea pieselor de schimb constituind multă vreme o problemă.

Pentru asigurarea continuității funcționării instalațiilor și utilajelor în deplină siguranță, la nivelul combinatului s-au întreprins, mai ales în acest an, o serie de acțiuni în vederea asigurării cu piesele de schimb necesare. Activitatea a început prin inventarierea tuturor pieselor de uzură de la instalațiile și utilajele provenite din import care astăzi, la a V-a etapă de dezvoltare, totalizează peste 30 000 repere. În același timp, s-a organizat activitatea de proiectare, care s-a ocupat în special de întocmirea tehnologiilor de fabricație și proiectarea sculelor, dispozitivelor și verificatoarelor în vederea obținerii unor piese de bună calitate. La instalațiile cu foc continuu, proiectele pieselor s-au întocmit cu ocazia reviziilor anuale ale instalațiilor, urmărindu-se ca acestea să se asigure din timp în vederea constituirii stocurilor de siguranță, pe fiecare linie tehnologică.

În vederea executării pieselor de schimb, în cadrul fondurilor de investiții pentru realizarea instalațiilor de producere a firelor și fibrelor sintetice s-au asigurat fonduri pentru dezvoltarea unor ateliere de întreținere și execuție a pieselor de schimb necesare bunei funcționări a instalațiilor. Totodată, la această acțiune au fost antrenati un număr mare de specialiști și au fost folosite forme variate de popularizare în cadrul fiecărei secții a celor care au obținut rezultate meritorii în această direcție.

Am dori să amintim în același timp că, pe lângă secția mecanică de întreținere și piese de schimb, s-a realizat o secție de utilaje specifice industriei de fibre chimice. Unitatea este bine dotată cu mașini-unelte speciale și aparatură de măsură și control, motiv pentru care o serie de întreprinderi din județ colaborează cu noi pentru realizarea unor piese de schimb. În prezent, avem posibilitatea să executăm roți dințate paloide și cilindrice, roți dințate cu dinți bombați cu diametru până la $\varnothing$ 320 mm, diferite piese mecanice pentru utilaje din industria chimică etc., care mai înainte se aduceau din import.

Cu toate rezultatele obținute în acest domeniu, întimpinăm unele greutăți datorită, în special, metodologiei de raportare a producției de piese de schimb și caracterului de unicat și serie mică a pieselor realizate în combinatul nostru. Pe de o parte, conform metodologiei în vigoare, piesele de schimb pentru consum propriu nu intră în producția marfă raportată. Pe de altă parte, caracterul de unicat al producției de piese de schimb realizată în combinat implică cheltuieli de manoperă și materiale mai mari decât în cazul realizării lor în serie mare, de întreprinderi specializate. Toate acestea fac ca nivelul productivității muncii să fie mai redus, conducând implicit la scăderea interesului în realizarea pieselor de schimb. Ținând seama de aceste considerente sîntem de părere că ar fi necesare unele

îmbunătățiri în activitatea de producere a pieselor de schimb și anume:

- să se întreprindă măsuri mai hotărîte la nivel de ministere și centrale industriale pentru specializarea unor unități în vederea executării pieselor de schimb mai complicate și cu solicitări mari, deoarece, în prezent, foarte multe întreprinderi execută aceleași repere, producția fizică și productivitatea muncii pe reper fiind mici, iar eficiența economică redusă;

- să se creeze posibilitatea stimulării cadrelor tehnice care contribuie prin efort propriu la proiectarea unor piese de schimb de mare complexitate, din fondul de 2% existent la nivelul întreprinderii, așa cum sînt stimulați muncitorii și maistrii;

- pentru stimularea execuției pieselor de schimb destinate consumului propriu ar fi util ca producția obținută să se raporteze în volumul producției marfă a întreprinderii;

Alături de acțiunile întreprinse în scopul producerii de noi piese de schimb, o atenție deosebită se acordă în cadrul combinatului recondiționării și ridicării gradului de performanță al acestora. Dacă în 1973 ponderea pieselor recondiționate din total piese realizate anual era de 7%, pe primele 6 luni din 1983 aceasta a fost de 38% și ne propunem ca, pînă la finele anului, să crească la 41%. Economii obținute în semestrul I a.c. prin recondiționarea pieselor s-au ridicat la peste 5 milioane lei.

În principal, preocupările specialiștilor au fost îndreptate spre realizarea și introducerea în producție a unor noi tehnologii de recondiționare a pieselor de schimb. Procedeele folosite în combinat pentru recondiționarea pieselor de schimb (procedeele de metalizare cu pulberi metalice sau sirme din oțeluri aliate, procedeele de cromare dură, prelucrarea suprafețelor valțurilor uzate — rectificări și superfinisări — etc.) prezintă o serie de avantaje tehnico-economice ca: ciclul de realizare redus cu o treime; importante economii materiale; prețul pe bucată mai mic cu 15—20% etc.

Pentru perioada imediat următoare au fost stabilite noi măsuri care să conducă, atât la extinderea gamei pieselor de schimb recondiționate, cât și la îmbunătățirea condițiilor tehnico-organizatorice de realizare a acestei activități. Între acestea în mod deosebit se desprind cele referitoare la centralizarea recondiționării pieselor, îmbunătățirea pregătirii profesionale a personalului muncitor, găsirea de noi soluții și metode de recondiționare, studierea folosirii de materiale mai ieftine care să ducă la reducerea costului de producție etc. În același timp, s-au prevăzut măsuri în sprijinul extinderii formelor de popularizare a inițiativelor și tehnologiilor noi, în vederea găsirii celor mai bune soluții de realizare eficientă și de calitate a recondiționării pieselor de schimb. Fără îndoială că acțiunile întreprinse cît și altele vor contribui la asigurarea volumului de piese de schimb necesar atât pentru acest an cît și pentru crearea condițiilor cît mai favorabile în vederea demarării cu bune rezultate a producției planificate pe 1984.

Vasile TISTU

Combinatul de fibre sintetice Iași

O expresie elocventă

(Urmare din pag. 1)

tinentului european, înainte de completa sa eliberare de orice arme nucleare.

În condițiile în care, pe plan mondial, cheltuielile militare anuale au depășit nivelul astronomic de 700 miliarde de dolari, prezintă o mare însemnătate și propunerea ca U.R.S.S. și S.U.A., cărora le revine cea mai mare parte a acestor cheltuieli, să adopte fiecare hotărîrea unilaterală de a-și îngheța cheltuielile militare pe următorii doi ani la nivelul anului în curs și să inițieze în această perioadă negocieri în vederea trecerii la reducerea cheltuielilor militare. Fără a afecta securitatea nici uneia dintre părți, o asemenea măsură ar avea o mare însemnătate politică, contribuind la sporirea încrederii și securității internaționale.

Subliniind că în actualele împrejurări este mai necesar ca oricînd să se manifeste spirit de inițiativă și să se adopte măsuri care să ducă la reducerea încordării internaționale, la oprirea competiției înarmărilor, țara noastră, prin glasul președintelui său, își reafirmă convingerea că o pace trainică, durabilă, ca o condiție fundamentală a libertății, independenței și progresului tuturor națiunilor, nu poate fi asigurată decît prin dezarmare, înainte de toate prin dezarmarea nucleară. Acesta este și motivul pentru care reprezentînd o expresie grăitoare a nestrămutatei voințe de pace a poporului român, noua inițiativă a președintelui Nicolae Ceaușescu se află în consens cu interesele și năzuințele fundamentale ale tuturor popoarelor lumii.

Cu ferma convingere — reafirmată la Consfătuirea de lucru de la Mangalia — că forțele păcii, popoarele dispun de capacitatea necesară pentru a impune dezarmarea, pacea, pentru asigurarea dreptului fundamental al oamenilor la viață, la pace, România — în spiritul hotărîrilor Congresului al XII-lea și ale Conferinței Naționale ale partidului — va acționa cu consecvență pentru a contribui la realizarea dorinței arzătoare a popoarelor de pace, libertate, independență, progres.

Programul național pentru asigurarea unor producții agricole sigure și stabile

SISTEMELE DE AGRICULTURĂ PE FONDUL LUCRĂRILOR DE ÎMBUNĂTĂȚIRI FUNCIARE

ÎN CADRUL economiei agriculturii, pământul are o dublă calitate : de mijloc de muncă, prin care intervenim în procesul creșterii și dezvoltării plantelor — și, în același timp, de obiect al muncii, asupra căruia se îndreaptă fluxurile progresului tehnic în procesul de intensificare și modernizare a agriculturii.

Caracterul limitat al pământului — un alt atribut specific fondului funciar — relevă necesitatea menținerii și sporirii capacității sale productive printr-o acțiune convergentă a mijloacelor puse la dispoziție de către știință și tehnică. Raportate la populație, resursele de sol cultivabil din țara noastră indică o încărcare de teren arabil+vii+pomi de 0,487 ha, față de 0,350 ha pe plan mondial. În condițiile în care la orizontul anilor 2000, ca urmare a activităților economico-sociale și a creșterii populației, se preconizează o scădere a terenului arabil cultivat la 0,33 ha/locuitor (pe plan mondial), se pune tot mai mult problema conservării și ameliorării continue a potențialului productiv al pământului, recondiționării și reînnoirii lui, pentru restabilirea valorii lui de întreținere.

În vederea creșterii capacității productive a pământului sînt necesare corectarea, îndeosebi a unor deficite sau excedente ale bilanțului apei, prevenirea și combaterea eroziunii solului, a alunecărilor de terenuri, a inundațiilor și a altor acțiuni nefavorabile care contribuie la reducerea stării calitative a solului. În acest sens, **Programul național pentru asigurarea unor producții agricole sigure și stabile prin creșterea potențialului productiv al pământului, mai buna organizare și folosire în mod unitar a terenurilor agricole, a întregii suprafețe a țării, realizarea irigațiilor pe circa 55—60% din suprafața arabilă, a lucrărilor de desecări și combatere a eroziunii solului** — elaborat din inițiativa și cu contribuția directă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, analizat și aprobat de Plenara C.C. al P.C.R. din 29—30 iunie a.c. și adoptat de Marea Adunare Națională — prevede realizarea într-o concepție unitară a lucrărilor de îmbunătățiri funciare, în corelare cu cele de gospodărire a apelor, cu amenajările hidroenergetice și cele silvice, în cadrul fiecărui bazin hidrografic. Astfel, se preconizează să se realizeze, pînă în anul 1990 o suprafață amenajată pentru irigații de 5,5 mil. ha, desecări pe 4,96 mil. ha, combaterea eroziunii solului pe 3,78 mil. ha, avîndu-se în vedere : amenajarea tuturor bazinelor hidrografice, realizarea unor lucrări de acumulare în fiecare bazin hidrografic ; conjugarea lucrărilor de acumulare în vederea atenuării viiturilor, cu cele de regularizare și îndiguire a cursurilor de apă pentru evitarea inundațiilor ; realizarea conjugată a lucrărilor necesare de combatere a eroziunii solului și de corectare a torențiilor (pentru protecția împotriva colmatării lucrărilor de acumulare și a cursu-

rilor de apă), a lucrărilor de amenajare a cursurilor de apă cu lucrări de desecare și de combatere a excesului de umiditate din zonele limitrofe, precum și cu lucrările de irigații.

Una din opțiunile de bază ale Programului național se referă la gruparea cea mai economică a culturilor în funcție de favorabilitatea, relieful și dispersarea terenurilor, de sistemul de cultură irigat, neirigat și antierozional. Or, sistemele de agricultură se caracterizează în principal prin structurile de producție și sistemele de cultură, acestea din urmă cuprinzînd sistemul de lucrări agricole, de fertilizare, de amendare, de cultivare a unor plante amelioratoare — verigi determinate în cea mai mare parte de condițiile naturale și de mutațiile ecologice produse de lucrările de ameliorare a pământului. Structurile de producție — principala componentă a sistemelor de agricultură — vizează, sub aspect tehnic, constituirea unor asolamente corespunzătoare condițiilor naturale specifice, ameliorate prin lucrările de îmbunătățiri funciare, iar sub aspect economic solicită o astfel de proporționare a ramurilor și culturilor, care să satisfacă o serie de exigențe referitoare la eficiența economică a producției, importanța produselor respective pentru economia națională, solicitarea lor în contextul amplasării industriei alimentare și ușoare, a centrelor de consum, accesibilitatea și posibilitatea mecanizării, situația forței de muncă, avîndu-se în vedere în mod permanent necesitatea ca structura culturilor să corespundă condițiilor și cerințelor sistemelor de agricultură irigat, neirigat, pe terenuri cu exces de umiditate, pe terenuri în pantă.

Amenajarea, pînă la sfîrșitul anului 1985, a unor suprafețe de încă 2,38 milioane hectare pentru irigații, 2,576 milioane ha desecări și 1,718 milioane ha pentru combaterea eroziunii solului dimensionează de pe acum sistemele respective de agricultură și, în principal, structura culturilor adecvate.

Valorificarea superioară a condițiilor de irigare

ÎN CONDIȚII de irigare, principalele culturi de cîmp se ordonează, în sensul descreșterii al preferabilității lor, după cum urmează : porumbul, sfecla de zahăr, soia, lucerna, grîul, floarea-soarelui. Pe terenurile podzolice, cu soluri grele și reci, tu exces de umiditate, se regăsesc condițiile ecologice favorabile — exprimate în principal prin cerințele mari față de umiditate — pentru orzoaică, în fuior, cartofi, sfecla de zahăr, trifoi, ghizdei. Trifoiul, alături de gunoii de grajd, constituie piloni de bază ai tipului de agricultură biologică — care, pe glob, în ultimii ani, este reactualizată ca urmare a penuriei de resurse energetice fosile. Evident că, în condițiile solicitărilor tot mai mari de produse agricole, nu se poate lua în considerație un tip de agricultură strict biologic, ci se preconizează o agricultură de tip mixt, cu verigi ale agriculturii intensive, dar introducînd în proporțiile necesare plantele amelioratoare ale potențialului productiv al pământului și gunoii de grajd. Pe terenurile în pantă, tipul antierozional de agricultură solicită ca în raport cu creșterea pantei de la 5% la 25%, proporția cerealelor păioase să crească de la 20% la 30%, a prășitoare-

Tabelul nr. 1
Structura culturilor în diferitele sisteme de agricultură în anul 1981 (% din arabil)

Sistemul de agricultură	Județul	Cereale păioase	Culturi prășitoare	Porumb	Leguminoase boabe	Plante furajere	Total plante amelioratoare
Irigat	Constanța	31,5	46,5	36,8	8,3	4,0	12,3
	Tulcea	35,3	45,5	31,8	7,0	5,1	12,1
	Brăila	27,7	51,8	37,0	9,0	4,8	13,8
Pe terenuri podzolice cu exces de umiditate	Maramureș	19,4	52,7	38,9	—	18,3	18,3
	Satu Mare	30,8	43,2	32,9	—	5,1	5,1
	Bihor	32,2	44,4	36,3	1,0	5,9	6,9
	Arad	35,9	44,5	33,1	3,9	3,9	7,8
	Timiș	36,0	43,5	34,3	5,5	3,4	8,9
	Caras-Severin	28,8	58,3	48,2	0,7	7,0	7,7
Brașov		38,1	35,5	18,3	0,8	11,7	12,5
Antierozional	Sălaj	45,1	37,6	29,3	—	11,3	11,3
	Mureș	36,5	41,9	30,2	0,4	8,3	8,7
	Bistrița-Năsăud	35,1	43,2	35,1	0,9	9,9	10,8
	Cluj	38,6	40,5	29,5	0,5	9,5	10,0
	Alba	38,8	43,4	33,6	0,7	6,6	7,3
	Vilcea	25,3	62,1	53,7	2,1	6,3	8,4
	Botoșani	32,5	43,2	28,2	5,8	6,5	12,3
	Vaslui	35,6	46,7	36,7	5,5	5,5	11,0
	Bacău	35,6	49,2	39,2	1,6	6,3	7,9
	Medie pe țară		30,0	41,0	31,0	4,8	5,9

lor să scadă de la 55% la 20%, a leguminoaselor anuale și a plantelor tehnice fiind de 15%, iar a furajelor — predominant plantele furajere perene — să crească de la 10% la 35%.

Pe fondul acestor parametri reprezentând cerințele tehnice ale sistemelor de agricultură menționate vom analiza, în cele ce urmează, structura actuală a culturilor în județele reprezentative pentru sistemul de agricultură irigat, cu exces de umiditate și antierozional (tabelul nr. 1).

Culturile adecvate terenurilor podzolice și erodate

PORNIND de la considerentul că în general culturile prășitoare, dar în mod deosebit porumbul, valorifică în mod superior irigațiile, în timp ce celelalte păioase răspund mai puțin satisfăcător acestei lucrări hidroamelioratoare, se preconizează ca în sistemul irigat de agricultură porumbul să ocupe cea 45%, iar grâul 15%, ansamblul cerealelor păioase urmînd să nu depășească 25% din terenul arabil. Or, în județele cu ponderea cea mai ridicată a terenurilor irigate, proporția porumbului este cu mult sub dimensiunile indicate, iar cea a cerealelor păioase depășește sensibil limitele prevăzute. Doar în județul Brăila structura culturilor este relativ mai corespunzătoare sistemului de agricultură irigat.

Pe terenurile podzolice, cu exces de umiditate, porumbul nu intrunește ansamblul condițiilor ecologice necesare, cultura acestuia fiind limitată de insuficiența resurselor termice. În schimb grâul regăsește condiții relativ mai favorabile, iar orzoaica și orezul beneficiază de precipitațiile abundente și de temperaturile moderate.

Totuși, în majoritatea județelor dintre cele mai reprezentative pentru sistemul de agricultură cu exces de umiditate, porumbul se cultivă într-o proporție asemănătoare cu cea a cerealelor păioase, în unele din aceste județe — Maramureș și Caraș-Severin — raportul între aceste culturi fiind de aproape 2:1, în favoarea porumbului. Doar în județul Brașov se constată o structură adecvată a culturilor sub acest aspect.

În sistemul de agricultură pe pante, erodate și erodabile, o importanță prioritară prezintă introducerea unei structuri a culturilor cu efect antierozional. Sub acest aspect, se apreciază că gramineele și leguminoasele perene în anul doi de cultură sînt foarte bune protectoare ale solului, asigurînd un grad de acoperire a acestuia de 75%, cerealele păioase și plantele furajere anuale — bune protectoare, avînd un grad de acoperire a solului de 50—75%, leguminoasele anuale — medii protectoare, acoperînd 25—50% din suprafața solului cultivat, prășitoarele (porumbul, cartofii, sfecla de zahăr, floarea-soarelui) — slab protectoare, cu o capacitate de acoperire a solului sub 25%.

Prin prisma acestor parametri, reprezentînd precizabilitatea culturilor sub aspectul efectului lor antierozional, structura culturilor în județele cu un grad mare de eroziune și cu o pondere însemnată a terenurilor erodabile este mai puțin adecvată, proporția culturilor prășitoare fiind mai mare decît a cerealelor păioase. În schimb, ponderea plantelor furajere perene, mai mare decît media pe țară, indică o orientare

Structuri ale culturilor adecvate sistemelor de agricultură (%)

Sisteme de agricultură	Cereale păioase	Culturi prășitoare	Leguminoase boabe	Plante textile	Plante furajere (din care circa 60% perene)
Irigat	20	50	7	2	21
Pe soluri podzolice, cu exces de umiditate	40	27	—	4	29
Pe terenuri în pante	42	25	1	2	30
În zona montană a păjiștilor naturale	29	25	—	—	46
Sistem comun de agricultură	32	39	4	4	21

judicioasă, sub acest aspect, a agriculturii zonelor respective.

Cercetările întreprinse pe teritoriul țării ne-au condus la determinarea proporțiilor principalelor culturi, în diferitele sisteme de agricultură, redată în tabelul nr. 2.

În sistemul irigat de agricultură se preconizează o pondere de 2,5 ori mai mare a culturilor prășitoare în raport cu cerealele păioase, ponderea acestora din urmă dublîndu-se pe solurile podzolice cu exces de umiditate, în timp ce prima grupă de culturi se reduce la jumătate, față de prevederile relative la sistemul irigat. Proporția plantelor furajere în cadrul cărora cele perene reprezintă cea 60%, crește de la sistemul de agricultură irigat, pe terenurile desecate și desecabile, în sistemul antierozional de agricultură, ajungînd la peste 40% în zona montană a păjiștilor naturale.

Necesitatea reconsiderării unor culturi

ANALIZA structurii producției agricole la nivelul fiecărei culturi evidențiază mai pregnant locul acestora în economia agriculturii. Astfel, referîndu-ne la cerealele păioase, se impune reconsiderarea ponderii ce se acordă cultivării secarei și ovăzului, culturi care pe solurile acide, în condițiile sistemului de agricultură pe soluri podzolice și în sistemul antierozional de agricultură, aduc mai multă proteină decît porumbul. Dintre culturile prășitoare, pe terenurile neirigate și neirigabile, în condiții de umiditate atmosferică foarte scăzută și ariditate mare a solului și pe solurile sărătu-roase sau nisipoase, cele mai bune rezultate le dă sorgul pentru boabe, cultură în mod nejustificat nedreptățită. Restrîngerea culturii mazării și a altor leguminoase boabe (năutul, lîntea, bobul) pînă la limite insignifiante, nu se justifică economic, în condițiile în care acestea sînt cele mai bogate în proteină și au un aport însemnat în fertilizarea biologică a solului. Culturile furajere perene — îndeosebi lucerna, în sistemul irigat de agricultură și trifoiul, sparceța și ghizdeul, în sistemele de agricultură din zonele colinar-montane — trebuie să ocupe ponderea necesară în structura culturilor acestor zone.

Sub acest aspect, se cuvine reasezată structura culturilor, îndeosebi în zonele cu soluri podzolice, unde porumbul, deși insuficient asigurat cu resursele termice (condiție în care se obține o producție de aproximativ

1 t/ha) se cultivă în proporție de cea 40%, restrîngînd ponderea de cultură a trifolienilor, care produc 30—40 t masă verde la hectar și constituie un prețios fertilizant biologic, o cultură cu un foarte bun efect antierozional și cu un aport proteic substanțial în hrana animalelor.

Mutații în structurile de producție

SCHIMBARILE la care ne referim sînt reclamate de îmbunătățirea condițiilor naturale, ca efect al lucrărilor de ameliorare a pămîntului. Astfel, în sistemul de agricultură irigat, pășunile și fînețele slab productive din zonele de șes secetoase se pot transforma în păjiști cultivate. În cadrul culturilor de cîmp, grâul și celelalte cereale păioase, mai puțin sensibile la irigații, dar valorificînd bine îngrășămintele, își vor restrînge arealul de cultură pentru a face loc porumbului, sfeclei de zahăr, soiei, lucernei, — culturi receptive față de factorul hidric.

În cadrul sistemului de agricultură pe soluri podzolice, pe terenurile depresionale, desecate și amendate, corectîndu-se reacția acidă a solului și îmbunătățîndu-se potențialul productiv al pămîntului, locul unor păjiști îl vor putea lua terenurile arabile, cu perspective de cultură a unor plante de mare valoare economică (cartoful, sfecla de zahăr) — culturi pretabile în noile condiții.

În sistemul antierozional de agricultură, efectuarea terasării unor terenuri în pantă permite lărgirea spațiului de cultură a viilor și pomilor în zone geografice mai înalte, pînă la limita tehnico-economică admisibilă. Cultura în proporție mai mare a trifolienilor favorizează extinderea efectivelor de bovine și ovine în zonele colinar-montane, datorită sporirii însemnate a cantităților de fîn și masă verde și a aportului lor proteic.

SE POATE CONCLUZIONA că sistemele de agricultură presupun o reconsiderare a structurilor de producție pe teritoriul, pe fondul imbinării criteriilor de ordin tehnic și economic, în raport cu sarcinile agriculturii și cu condițiile cadrului natural, avînd în mod deosebit în vedere mutațiile pe care le aduc în ecologia culturilor proporțiile mari la care se va desfășura efectuarea lucrărilor de îmbunătățiri funciare, potrivit prevederilor Programul Național pentru asigurarea unei producții agricole sigure și stabile.

dr. ing. N. BRAȘOVEANU

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

Prețurile — pîrghie importantă de reducere a costurilor

ÎN PREZENT, o cerință majoră în toate domeniile de activitate o constituie reducerea mai accentuată a cheltuielilor de producție, în special a celor materiale, factor esențial pentru realizarea ritmului de creștere planificat, pentru îmbunătățirea în continuare a condițiilor de viață ale oamenilor muncii. Dacă în 1965 reducerea cu un procent a ponderii cheltuielilor materiale în produsul social echivala cu o creștere de 3,4 miliarde lei a venitului național, în 1981 aceeași reducere procentuală a însemnat un spor al venitului național de 14,4 miliarde lei. Intensificarea, în anul 1982, a preocupării pentru reducerea consumurilor de materii prime, materiale și energie a avut ca rezultat o economie de 8,4 miliarde lei comparativ cu anul 1981, depășind substanțial rezultatele din anii precedenți. Apreciind critic rezultatele obținute și posibilitățile existente în acest do-

meniu, Conferința Națională din decembrie 1982, și ulterior Plenara C.C. al F.C.R., din martie a.c. au stabilit ca în perioada care a mai rămas din actualul cincinal să se realizeze o reducere mult mai accentuată a cheltuielilor materiale — de 70-80 lei la 1000 lei producție marfă — astfel încît să putem încheia cincinalul cu o creștere substanțială a venitului național.

La realizarea acestei sarcini prioritare puse de partid în fața economiei noastre un rol activ revine și sistemului de prețuri, care acționează în direcția reducerii costurilor printr-o serie de modalități specifice, în strînsă interacțiune cu celelalte elemente componente ale mecanismului economico-financiar și îndeosebi cu sistemele de planificare, stimulare materială și autogestione.

Minimizarea costurilor — maximizarea eficienței

CONDIȚIA ESENȚIALĂ pentru ca prețurile să orienteze întreprinderile în sensul minimizării costurilor și maximizării eficienței producției constituie fundamentarea lor economică pe baza cheltuielilor de muncă necesare. Practica existentă în trecut în țara noastră de finanțare de la buget a unei părți din cheltuielile de producție, îndeosebi în ramurile producătoare de materii prime și energie nu stimula eforturile de economisire a acestora, deforma eficiența reală a activității economice. Măsurile de perfecționare a tuturor categoriilor de prețuri, aplicate în ultimii ani, au condus la formarea unor corelații de prețuri mai judicioase între produsele primare și cele-finite, care stimulează extinderea producției de materii prime și energetice și economisirea acestora în ramurile prelucrătoare și consumatoare, constituind un puternic factor de impulsivitate, de reducere a consumurilor specifice materiale și energetice la fabricarea produselor.

În condițiile evidenței indirecte, valorice, a cheltuielilor socialmente necesare, hotărîtoare pentru stabilirea unor prețuri cît mai fundamentate economic este dimensionarea cît mai judicioasă a elementelor esențiale ale acestora: **costul și beneficiul**. Potrivit legislației în vigoare la baza stabilirii prețurilor stau, de regulă, **costurile medii la nivel de ramură**, antecalulate care se determină prin luarea în calcul a cheltuielilor de producție ale tuturor unităților ce produc aceleași produse și au condiții normale de funcționare. Formarea prețurilor pe baza costurilor medii de ramură este o cerință a legii valorii, care generează între producători emulația pentru obținerea de beneficii mai mari prin reducerea costurilor. Evident, stabilirea prețurilor după acest principiu conduce la diferențierea rentabilității întreprinderilor corespunzător raportului în care se situează costurile lor individuale față de

costurile medii, sociale, care stau la baza prețurilor, ceea ce poate avea unele implicații asupra posibilităților de realizare a autogestunii financiare în unitățile cu cheltuieli mult mai ridicate decît cele medii. Pornind de la aceste implicații și de la cerința mecanismului economico-financiar ca toate activitățile să se realizeze eficient, cu rentabilitate, unii economiști au propus stabilirea în industrie a unor prețuri de producție diferențiate, cît mai corespunzător condițiilor individuale de producție, concomitent cu menținerea prețurilor de livrare unice. În afară de faptul că ar complica extrem de mult

PUNCTE DE VEDERE

evidența și planificarea costurilor și ar amplifica procesele de redistribuire financiară în cadrul ramurii, diferențierea extremă a prețurilor de producție ar însemna privarea acestora de rolul de normativ social al cheltuielilor de muncă socială, care să scoată în evidență utilizarea mai puțin eficientă a resurselor materiale, financiare și umane în unele unități. Practic, aceasta ar echivala cu renunțarea la folosirea prețurilor ca pîrghie economică pentru micșorarea costurilor, reducerea lor la simplu instrument de evidență pasivă a realizărilor întreprinderilor.

Un alt revers al implicațiilor amintite îl reprezintă tendința unor centrale de a pune la baza prețurilor costurile cele mai ridicate, înregistrate de unitățile cu dotare tehnică mai slabă, asigurîndu-și astfel o rezervă pentru realizarea cu ușurință a unor rentabilități mult mai mari în unitățile cu condiții mai favorabile. Consecințele unei asemenea soluții sînt lesne de prevăzut: rentabilitățile exagerate nu incită la eforturi pentru reducerea costurilor, iar în cazul mijloacelor de producție asemenea prețuri supradimensionate amplifică inutil costurile în ramurile consumatoare, făcînd

să crească ponderea cheltuielilor materiale în produsul social.

Pentru ca nivelul prețurilor să orienteze pe producători către reducerea la minimum a cheltuielilor de producție, în Legea cu privire la regimul prețurilor și tarifelor se prevede ca la **stabilirea prețurilor toate elementele de cheltuieli să fie determinate pe bază de norme de consum și normative**, să nu se ia în considerare costurile mai mari, determinate de repartizarea nerațională între unități a fabricării produselor, precum și orice alte cheltuieli nejustificate, rezultate din organizarea defectuoasă a producției și a muncii. În același scop, costurile produselor fabricate în unitățile productive sau secțiile noi trebuie luate în calcul — pînă la atingerea parametrilor proiectați — la nivelul prevăzut în documentația tehnico-economică aprobată. Trebuie arătat însă că în practica curentă nu sînt puține cazurile cînd costurile antecalulate, propuse de întreprinderi și centrale pentru stabilirea prețurilor sînt supradimensionate în proporție apreciabilă, deoarece nu au în vedere utilizarea integrală a capacităților de producție, reducerea consumurilor specifice și creșterea productivității muncii la nivelul sarcinilor stabilite, utilizarea într-o proporție mai mare a materialelor refolosibile. De aceea, la analiza propunerilor de prețuri se impune adîncirea analizei critice a costurilor propuse de unitățile economice, în vederea depistării „rezervelor” incluse în costuri și stabilirii unor prețuri cît mai temeinic fundamentat care să mobilizeze la reducerea în continuare a cheltuielilor de producție.

Pentru a asigura minimizarea costurilor încă din faza de proiectare a noilor produse, de mai mulți ani s-a generalizat practica stabilirii de **prețuri plafon** pentru toate mașinile, utilajele și liniile tehnologice ce urmează să fie executate în serie sau în regim de unicat. Aceste prețuri se determină pe baza unei metodologii simplificate de către aceleași organe care stabilesc și prețurile propriu-zise, concomitent cu definitivarea studiului de asimilare a

produselor. Ele reprezintă nivelul maxim ce nu poate fi depășit la stabilirea ulterioară a prețurilor de producție și de livrare. Eventualele depășiri, în cazuri fundamentate, se aprobă de organul ierarhic superior celui care are competențe de a stabili prețurile fixe în limita prețului plafon. Pentru a spori eficacitatea acestui instrument de reducere a costurilor în faza de elaborare a produselor noi este necesar să se aducă unele precizări în metodologia de stabilire a prețurilor plafon și să se urmărească mai consecvent respectarea lor la stabilirea prețurilor de producție și de livrare înainte de lansarea în fabricație a noilor produse.

O sursă tot mai importantă de economisire a resurselor materiale și ieftinire a produselor o constituie utilizarea pe scară tot mai largă a materialelor refolosibile, a pieselor și subsansamblelor recondiționate. Prin stabilirea în ultimii ani a unor corelații mai judicioase între prețurile materialelor refolosibile și cele ale resurselor primare de materii prime s-a asigurat o sporire a cointeresării întreprinderilor în utilizarea lor. Recent, prin îmbunătățirile ce s-au adus normelor de ramură privind stabilirea prețurilor la produsele fabricate din înlocuitori se creează premise ca folosirea acestora să contribuie în cea mai mare măsură la reducerea costurilor de fabricație și prețurilor produselor respective.

Prețuri pe unități de măsură nemijlocit legate de destinația produselor

O MODALITATE de acțiune prin prețuri asupra utilizării cât mai raționale a materiilor prime o constituie alegerea judicioasă a unităților de măsură în funcție de care se determină prețurile. Prin trecerea tot mai accentuată, în ultima vreme, de la stabilirea prețurilor pe unitate de greutate sau de volum la stabilirea lor pe unități nemijlocit legate de utilizarea produselor, cum ar fi unitățile de lungime (metru liniar) sau de suprafață (metru pătrat) se creează premise pentru reducerea consumurilor specifice de materii prime și materiale, precum și pentru diminuarea cheltuielilor la beneficiari, pentru satisfacerea aceluiași nevoi. Asemenea prețuri pe unități de măsură eficiente s-au stabilit în ultimul timp la profile, benzi, tablă, folii din polietilenă, hirtie etc. În condițiile prețurilor recalculat pe unități de măsură nemijlocit legate de destinația produselor, determinate ținând seama de toleranțele medii admise de standardele în vigoare, producătorii pot realiza o reducere a costurilor pentru fabricarea produselor la toleranțe negative cât mai apropiate de limita minimă. În același timp, beneficiarii, nemaipătind produsele la tonaj, realizează o diminuare a cheltuielilor cu materialele, întrucât nu mai plătesc plusul de greutate rezultat din executarea produselor la toleranțe pozitive, cu consumuri mari de materiale.

Un impuls pozitiv în reducerea costurilor îl va avea aducerea și punerea

în practică a noii metodologii de calculare a costurilor, perfecționată pe baza sarcinilor stabilite de Conferința Națională a P.C.R., din decembrie 1982. Prin urmărirea cheltuielilor pe elemente primare se va asigura o delimitare mai precisă a cheltuielilor materiale și evidențierea mai clară a factorilor care influențează dinamica acestora, ceea ce va permite aprecierea mai exactă a eforturilor depuse de întreprinderi pentru reducerea costurilor.

Un mijloc eficace de a asigura fundamentarea mai obiectivă a prețurilor, mai ales în condițiile unor dificultăți și incertitudini în ce privește determinarea exactă a costurilor, îl reprezintă reflectarea consecventă în prețuri a parametrelor tehnico-funcționale ai produselor, care caracterizează valoarea de întrebuințare a produselor. În acest sens, reglementările în vigoare prevăd ca la stabilirea prețurilor să se asigure corelarea nivelului acestora comparativ cu al produselor de referință (etalon) pe baza unei concepții riguroase atât sub aspectul costurilor cât și sub aspectul valorii de întrebuințare. Această cerință a legii valorii de a ține seama la stabilirea prețurilor de interdependența organică dintre valoare și valoarea de întrebuințare este foarte clar precizată în regulile metodologice în vigoare. Astfel, acestea prevăd în mod expres că la determinarea prețurilor trebuie să se țină seama de corelațiile necesare între prețurile diferitelor produse, care să exprime raporturile dintre valorile de întrebuințare ale acestora, concretizate în caracteristicile tehnico-funcționale de durabilitate, estetice, de confort etc. Pentru mijloacele de producție se mai prevede ca prețurile acestora, comparativ cu produsele de referință să se situeze sub raportul dintre parametrii tehnico-funcționali ai acestora, asigurând astfel ieftinirea lor relativă prin stabilirea unor prețuri mai mici pe unitate de efect util.

Întrucât caracteristicile tehnico-funcționale ale produselor sunt relativ numeroase și dificil de cuantificat, deseori în practică, îndeosebi la nivelul unităților economice, în loc să se fundamenteze pe o analiză multilaterală a eficienței noilor produse la producător și la beneficiar, corelarea prețurilor se face în principal pe baza costurilor. În condițiile când costurile nu sînt riguros normate, subestimarea corelării lor sub aspectul valorii de întrebuințare constituie un pericol real pentru stabilirea unor prețuri nejustificate, cu toate implicațiile negative ce decurg din aceasta pentru economia națională.

Pentru a facilita compararea produselor noi cu cele existente sub aspectul valorii de întrebuințare, contribuind astfel la obiectivizarea costurilor care stau la baza prețurilor, ar fi util ca prin eforturile reunite ale specialiștilor din cercetare-proiectare, din producție și din organele de standardizare să se stabilească pentru fiecare grupă omogenă de produse, în primul rînd pentru mașini și utilaje, principalii parametri tehnico-economici și modalitățile adecvate pentru cuantificarea lor, care să servească ca bază la determinarea pre-

țurilor noilor produse, bineînțeles alături de costuri. Asemenea parametri ar trebui prevăzuți în standarde și revizuiți periodic în funcție de schimbările intervenite în tehnologia sau utilizarea produselor.

În condițiile actualului mecanism economico-financiar, cînd o parte importantă din beneficiile realizate de întreprinderi rămîn la dispoziția acestora pentru constituirea fondurilor de dezvoltare și de stimulare materială, s-au creat premise ca mărirea rentabilității luată în calcul la stabilirea prețurilor să devină un instrument eficient de stimulare a asimilării de produse noi cu eficiență ridicată. În reglementările metodologice actuale se prevede că la stabilirea prețurilor unor asemenea produse se poate avea în vedere o rentabilitate mai mare decît la produsele similare care satisfac necesități asemănătoare. Spre a deveni operațională și a evita arbitrarul în stabilirea prețurilor, ar fi necesar să se elaboreze instrumentele metodologice pentru determinarea eficienței suplimentare a produselor noi și pentru a stabili un raport judicios între eficiența mai ridicată a acestora și rentabilitatea suplimentară.

Totodată, considerăm că sarcina realizării unei reduceri sensibile a costurilor impune reexaminarea actualei baze de calcul a beneficiului. În prezent, beneficiul este determinat în funcție de costul, complet al produselor, inclusiv cheltuielile cu materialele și subsansamblele procurate de la altă unitate. O excepție se face numai pentru unele utilaje complexe, cu un volum ridicat de „colaborări“, care sînt scăzute din costuri la calcularea beneficiului. Calcularea beneficiului în raport de costul complet nu este de natură să stimuleze reducerea cheltuielilor materiale, înlocuirea unor materiale mai scumpe cu altele mai ieftine. Mai rațională pare soluția utilizării cheltuielilor de prelucrare (costuri mai puțin materialele, combustibilul și energia procurate de la terți) ca bază pentru calcularea beneficiului pe produse, generalizată în ultimii ani în multe țări socialiste.

Sintetizînd cele de mai sus, se poate afirma cu suficient temei că sistemul de prețuri — înțelegînd prin aceasta atât nivelul și corelațiile prețurilor în vigoare, cât și metodologia de formare a prețurilor — posedă multiple valențe spre a acționa ca pirghie eficientă pentru reducerea cit mai accentuată a costurilor de producție. Condiția primordială pentru realizarea în practică a acestor posibilități, de stimulare a reducerii costurilor, o constituie aplicarea judicioasă a prețurilor în vigoare și a metodologiei de formare a lor. În același timp, concretizarea unor prevederi principale existente în legislația de prețuri prin elaborarea unor instrumente aplicaționale, ca și reconsiderarea unor studii tehnice corespunzător condițiilor actuale, ar fi de natură să sporească și mai mult rolul pozitiv al prețurilor ca pirghie de creștere a eficienței producției.

dr. C. TUDORAN

Autoconducerea și autogospodărirea în profil teritorial

Dezvoltarea și diversificarea serviciilor – cerință a progresului economic și social

PROGRAMUL Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilaterale dezvoltate și înaintare a României spre comunism acordă o importanță deosebită finalității sociale a dezvoltării economice, stabilind ca țel suprem al edificării societății socialiste multilaterale dezvoltate, ridicarea continuă a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor. Se va urmări satisfacerea în tot mai bune condiții, pentru toți cetățenii, a nevoilor raționale de consum, a celor de învățământ, ocrotirea sănătății, odihnă, cultură, creșterea și îngrijirea tinerei generații, asigurarea unor condiții demne de viață pentru bătrâni.

Pentru îndeplinirea acestor obiective se prevăd, între altele: dezvoltarea serviciilor publice în orașe și sate în vederea satisfacerii celor mai diverse cerințe ale unei vieți civilizate, lărgirea și perfecționarea rețelei de asistență sanitară, dezvoltarea puternică a rețelei de orașe, camine și grădinițe de copii, extinderea rețelei instituțiilor culturale-artistice, amenajarea de noi parcuri de odihnă, terenuri de sport.

În concepția partidului nostru privind dezvoltarea economico-socială, sectorului serviciilor îi revine, așadar, un rol important în îndeplinirea amplului proces de omogenizare socială în profil teritorial și pe medii. O premisă de bază a transunerii în viață a acestor obiective a constituit-o creșterea veniturilor oamenilor muncii, a puterii lor de cumpărare, astfel ca în structura cheltuielilor populației, cota alocată cumpărării de servicii să crească. Aceasta, pornind de la legea statistică a consumului, care arată că pe măsură ce veniturile cresc, scade ponderea cumpărării de mărfuri în favoarea serviciilor. Tendința este evidentă dacă comparăm în dinamică evoluția ponderii prestărilor de servicii în totalul desfacerilor de mărfuri și servicii prin sectorul socialist. Astfel, dacă în anul 1965 această pondere era de 12,8%, în anul 1980 ea a ajuns la 16,6%, iar în 1981 la 17,2% (calculat în prețurile și tarifele fiecărui an).

La acestea se adaugă cheltuielile pentru servicii social-culturale finanțate de la bugetul statului, care la nivelul anului 1980 (vezi tabelul nr. 1) se ridicau la un nivel comparabil cu cele plătite de populație.

Cercetări selective ale bugetelor de familie ale personalului muncitor evidențiază că în structura cheltuielilor de consum ale familiei serviciile dețin în ultimii ani o pondere importantă – peste un sfert (vezi tabelul nr. 2) – ceea ce semnifică un amplu proces de modernizare a consumului, denaturalizarea sa. Iată de ce, în etapa actuală, între factorii de creștere a calității vieții, sectorului serviciilor îi revine un rol tot mai mare. Pornind de la tendințele actuale ale consumului în țara noastră, de la modificările survenite în modul de viață al populației atât în mediul urban cât și în mediul rural, la Conferința Națională a P.C.R. din

decembrie 1982 s-a hotărât ca ritmul mediu anual de creștere al prestărilor de servicii să fie mai mare decât prevederile inițiale din planul cincinal.

Dintre factorii ce au impus această orientare amintim:

- Ritmul rapid al procesului de urbanizare – numai în anul 1983 numărul personalului muncitor crește cu 200 000, iar numărul de locuințe noi, construite în acest an, se estimează la 130 000;

- Creșterea gradului de înzestrare a populației cu bunuri de folosință îndelungată (în 1981, față de 1965, gradul de dotare cu aparate de radio și mașini de gătit cu gaze la 1 000 locuitori a crescut de peste 2 ori, cu televizoare și frigider de peste 7 ori, cu mașini de spălat rufe și aspiratoare de praf de peste 4 ori, cu autoturisme de 27 de ori);

- Creșterea rolului femeii în întreaga activitate economico-socială se regăsește pe planul activității casnice, printr-o cerere sporită pentru servicii care să ușureze munca în gospodărie (spălat, călcat, prepararea pîinii în mediul rural, îngrijirea copiilor și bătrânilor etc.).

În același timp, trecerea pe baze economice de autogestiuine a unor sectoare tot mai largi prestatoare de servicii cum sînt: comerțul interior, aprovizionarea tehnico-materială, serviciile financiare și de credit, asigurări, CEC, parțial cultură-învățămînt-sport-sănătate deschid posibilități largi de extindere a activității lor, proporțional cu cererea solvabilă a populației. Mai mult, se constată că una din consecințele progresului tehnic contemporan este disocierea chiar a unor activități industriale în mici ateliere prestatoare de servicii. Este, spre exemplu, cazul instalațiilor de automatizări, care pot fi produse pe baza componentelor în mici ateliere și montate de echipe restrînse de tehnicieni la locul de funcționare, modulul potrivit cerinței specifice a beneficiarilor. Aproximativ între industrie și servicii se produce și prin creșterea tehniciții operațiilor de prestări pentru întreținerea și repararea unor bunuri de folosință îndelungată tot mai sofisticate, a unor instalații casnice tot mai complexe. Desigur că aceasta înseamnă o apropiere între munca desfășurată în sfera serviciilor și munca din celelalte ramuri ale economiei, în special industrie. Spre exemplu, instalațiile de mare tehnicitate și precizie pentru verificarea și testarea autoturismelor, a aparatelor electronice presupun o calificare superioară, o muncă echivalentă cu cea din industria constructoare de mașini.

Preluarea activității de servicii în perioada de garanție de înșiși producătorii de bunuri de folosință îndelungată din industria constructoare de mașini, industria ușoară etc., face ca să dispară, practic, și această formă de separare între industrie și servicii.

În aceste condiții este foarte greu să se determine în toate cazurile deo-

sebirile dintre munca din industrie și cea din sfera serviciilor.

Servicii standard sau la comandă

DIVERSITATEA tipurilor de activități incluse în sfera largă a serviciilor, apropierea de modul de lucru industrial, nu trebuie să ne conducă însă la erori nedorite în organizarea și conducerea serviciilor de consum pentru populație. Un prim aspect se referă la distincția pe care autoconducerea locală trebuie să o facă între mica industrie și servicii.

Deosebirea între producția micii industrii (de serie) și producția de servicii este generată de ponderea diferită a muncii vii în producția micii industrii și în producția de servicii, de modul de organizare a producției, de caracterul de serie, respectiv unicat al comenzii.

Dacă întreprinderea industrială are un nomenclator de fabricație foarte precis definit prin standarde și norme de producție, în producția de servicii, obiectul activității se definește adesea în dialogul producător-consumator sub forma unei comenzi unicate, desigur cu un consum de manoperă mai ridicat. Spre exemplu, la comanda unui costum de haine, modelul, croiala, stofa sînt alese în dialogul cu clientul. Cu atît mai mult atunci cînd este vorba de execuția unei reparații sau reconducții, modul de execuție a prestării este stabilit prin consilierea clientului, care decide asupra conținutului comenzii. Sublinierea acestor particularități ale producției de servicii, în lipsa unor lucrări economice de specialitate, de „economia serviciilor”, care să explice pe larg aceste aspecte, este de mare importanță practică în organizarea prestărilor de servicii.

Constatăm în prezent că preluarea modelului industrial în producția de servicii nu s-a produs întotdeauna în avantajul populației. Dacă organizarea de mari ateliere bine dotate din punct de vedere tehnic, cu personal calificat, care înregistrează randamente ridicate este și în avantajul cetățeanului, specializarea îngustă pe tipuri de operații (confecții lenjerie / reparații lenjerie, confecții costume / reparații costume, confecții paltoane / reparații paltoane ș.a.m.d. nu face decât deservicii clientului plimbat în tot județul sau chiar în

Tabelul nr. 1

Finanțarea unor servicii social-culturale și științei de la bugetul de stat (miliarde lei)

	1965	1975	1980	1981
Învățămînt	6,5	12,9	17,7	18,4
Știință	1,4	3,2	4,8	5,6
Cultură și artă	0,7	0,9	1,2	1,3
Sănătate	0,8	1,6	2,0	2,2
Educație fizică și sport	0,06	0,3	0,4	0,4

un județ (sector) după o unitate de profil. Chiar atunci când unitățile au profil mixt „confecții-reparații”, adeseori sînt refuzate reparațiile pe motiv că frîncează îndeplinirea planului. Pentru operații minore — cum ar fi schimbarea gulerului la o cămașă sau o mică cusătură la încălțăminte ori la un articol de marochinărie — cu foarte mare greutate se poate găsi prestatorul. Deși în cele mai multe cazuri atelierul de comandă și atelierul de execuție sînt în încăperi alăturate și ar putea executa chiar pe loc unele mici reparații, cel de al doilea lucrează cu toate forțele pentru producția de serie (ex. marochinărie-geții și alte produse cu mișcare lentă care aglomerează spațiul magazinelor), în loc să execute ceea ce are nevoie populația (reparații, confecții diverse — și nu numai după modelul cooperativei).

Modul cum decurge „diagnosticul” automobilului la stațiile de service a

Tabelul nr. 2
Structura cheltuielilor totale de consum ale familiei *) (personal muncitor)

	1980	1981
Cheltuieli totale de consum, din care :	100,0	100,0
1. Cumpărări de mărfuri alimentare (alimente, băuturi)	45,6	46,3
2. Cumpărări de mărfuri nealimentare (încălțăminte și încălțăminte)	17,5	17,5
3. Cumpărări de bunuri de uz casnic și servicii de întreținere	7,8	7,5
4. Cumpărări de servicii (chirie locuință, întreținere, încălzire, iluminat, îngrijire medicală, transport, educație, cultură)	25,7	24,6
5. Alte cheltuieli	3,4	3,5

*) Sursa : Date din cercetarea selectivă a bugetelor de familie de personal muncitor. Anuarul statistic al R.S. România, București, 1982 pag. 51.

fost recent prezentat în ziarul „Scinteia”, așa că subliniem de această dată numai necesitatea unei solicitări sporite în ceea ce privește întreținerea și repararea autoturismelor. În acest domeniu, mai mult chiar decît pentru radio sau televizoare s-ar preta aplicarea sistemului apelării prin dispecerat pentru comenzi la domiciliul clientului.

Probleme asemănătoare privind execuția serviciului la domiciliul clientului apar aproape la toate profilele de servicii (reparații yale, geamgiu, radio, tv, frigider). În unele județe organizatorii se plîng de lipsă de comenzi, dar, în același timp, nu fac eforturi să cunoască cererea reală a populației. Referindu-se la aplicarea consecventă a principiilor autoconducerii și autogestiei, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, arăta : „Se impune să ținem într-o măsură mai mare seama în planificare de rolul pieței, al cererii, aceasta fiind o condiție esențială pentru desfășurarea cu maximum de eficiență a întregii activități economice”. Greutatea cu care demarează lansarea unor noi profile de servicii semnifică tocmai insuficiența cunoaștere a cererii. Întîlnirea ofertei cu cererea poate fi facilitată și de o informare completă și sistematică

a populației asupra noutăților în programul de prestări. De exemplu — unele gospodine doresc să dea rufe pentru căleat la unitățile de „spălătorie”. De ce nu este posibil acest lucru? Sau doresc să aibă acces direct, prin autoservire, la mașina de spălat. De ce nu poate funcționa o mașină de spălat automată de mare capacitate în fiecare bloc de locuințe sau la câteva blocuri — cu economia corespunzătoare de de-tare la nivelul economiei naționale?

Numeroase aspecte de calitate și gamă a serviciilor se ridică și în comerț și alimentația publică. Astfel, serviciul post-vînzare de transport al bunurilor de folosință îndelungată la domiciliul cumpărătorului se poate rezolva în colaborare cu întreprinderea orășenească de transport. De asemenea, în colaborare cu organele CEC se pot rezolva problemele vînzării de mărfuri pe bază de CEC la purtător. Aceeași tentație de a oferi produse standard, pe bandă și nu servicii este evidentă și în alimentația publică. Mult dezbătută problema a raportului băuturi / preparate culinare în volumul desfa-cerilor alimentației publice, indică încă o insuficiență preocupare pentru extinderea serviciului pe care acest sector trebuie să-l aducă populației (sortiment minimal de mîncăruri, articole gospodine, articole dietetice, extinderea gamei de băuturi răcoritoare de laborator etc.).

În organizarea și planificarea dezvoltării prestărilor de servicii în profil teritorial trebuie avut permanent în vedere că desfășurarea în bune condiții a autoaprovizionării condiționează reproducerea în bune condiții a celui mai important element al forțelor de producție și anume forța de muncă, calitatea acesteia.

Împărțirea instituțională între numeroși prestatori (circa 30) a profilelor diverse de servicii presupune responsabilități sporite pentru organele locale — consiliile populare — în coordonarea și dimensionarea corespunzătoare a rețelelor de prestări.

Elaborarea în acest scop a unor nomenclatoare minimale de profile de servicii, care în mod obligatoriu trebuie prestate, pe tipuri de localități — urbane și rurale — poate contribui eficient la omogenizarea serviriilor populației în profil teritorial. Practica dezvoltării serviciilor de consum pentru populație din alte țări socialiste evidențiază funcționarea tot atât de bună, sau chiar mai bună, a prestărilor de servicii (reparații de bunuri de folosință îndelungată, instalații etc.) fără o rețea de spații comerciale — ateliere — în teritoriu. Preluarea comenzilor prin dispecerate multifuncționale și deplasarea lucrătorilor direct la domiciliul clientului cu promptitudine, după o programare riguroasă, se dovedește a fi o soluție eficientă atît din punct de vedere economic, cît și social.

Elasticitatea nomenclatorului de servicii față de cererea populației

DIRECȚILE de diversificare a serviciilor de consum pentru populație pot fi multiple, corespunzător multiplelor necesități ale omului secolului XX. Dintre cele identificate de Uniunea cooperativei meșteșugărești din București menționăm : servicii de vopsit fire și

țesături pentru tricotațe și confecții, de imprimat țesături, executarea de garnituri tricotate la confecții sport, broderie manuală — toate acestea venind în întîmpinarea cerințelor modei actuale ; apoi servicii de reparat echipament sportiv, mică marochinărie, decorațiuni interioare la domiciliul clientului, reparat și curățat tablouri, gimnastică de întreținere, reparații de minicalculatoare și ceasuri electronice, montarea de agregate și motoare de frigider. Pe linia extinderii recondiționării și valorificării bunurilor de consum uzate, reținem preocupările existente pentru recondiționarea acumulatorilor auto, aparaturii electronice de uz casnic etc. De asemenea, cooperativa „Gheata” din Sibiu, prin utilizarea de materiale secundare din resurse locale, a realizat produse de încălțăminte și marochinărie în valoare de 270 000 lei. Desigur că asemenea inițiative pot fi extinse și în domeniul mobilei, mijloacelor de transport, aparaturii electrice de uz casnic etc.

Cerințele unităților de recondiționare față de producători, în majoritate din industria constructoare de mașini, este de a-i sprijini cu piese de schimb și tehnologii de recondiționare. Prelungirea duratei de funcționare la posesor a bunurilor de consum din dotarea populației, concomitent cu extinderea serviciilor de închiriere a bunurilor de folosință îndelungată necesare pentru sport-turism, bricolaj etc. echivalează cu importante economii de materii prime și energie la nivelul economiei naționale, ca și economii bănești la nivelul cetățeanului, care își poate astfel orienta cheltuielile de consum către alte categorii de bunuri, ceea ce contribuie la creșterea nivelului său de trai.

O diversificare a prestărilor de servicii poate avea loc și în interiorul unității de prestări, reunind „sub același acoperiș” mai multe tipuri de servicii înrudite. Spre exemplu, baia publică poate oferi complementar servicii de saună, masaj, cosmetică. Unitățile de croitorie pot oferi — pe lângă confecții — și servicii de reparații, stopări, broderie, tricotaț. Numai în acest fel producția de servicii se poate diferenția ca ofertă de producția industrială de serie, își realizează scopul său economic-social.

Într-o asemenea viziune, promovată prin documentele noastre de partid și de stat, trebuie să acționeze autoconducerea în profil teritorial pentru a înregistra o nouă calitate în servirea populației.

De remarcat în acest context este faptul că de buna desfășurare a serviciilor : comerț, aprovizionare tehnico-materială, transporturi, servicii financiare și de credit, operațiuni CEC și vînzări în rate depinde în bună măsură viteza de rotație a fondurilor în economie. Or, este știut că accelerarea vitezei de rotație a fondurilor echivalează cu disponibilizarea de fonduri ce pot fi investite pentru dezvoltarea și mai puternică a economiei locale, în toate sectoarele sale.

Nu poate fi omisă apoi intercondiționarea directă între calitatea vieții — pe coordonatele comerț-servicii și calitatea forței de muncă, productivitatea muncii obținută și, deci, creșterea economică.

dr. Gheorghe TEODORAȘCU
dr. Ioan GEORGESCU

CONSIDERAȚII CU PRIVIRE LA REPRODUCȚIA POTENȚIALULUI ECONOMIEI (III)

DUPA cum se știe reproducția reprezintă unitatea dialectică a producției, repartiției, schimbului și consumului, domenii cunoscute și sub denumirea de zone sau sfere ale reproducției. Privit în conexiunea sa continuă și în fluxul neîntre-rapt al reinnoțirii sale, orice proces de producție social este deci, în același timp, un proces de reproducție. Să subliniem și faptul că în cadrul asigurării procesului de reproducție se stabilește un șir necurmat de conexiuni funcționale. Acestea pot fi relații de dependență directă și indirectă, simple și complexe, intermediare, univoce și ne-univoce. Legăturile respective mai pot fi deterministe și stohastice, ceea ce are o mare însemnătate pentru cunoașterea, conducerea și reglarea sistemului.

Mai importantă devine însă pentru studiul sistemelor cibernetice complexe, conexiunea inversă — care reprezintă, în fond, acțiunea ieșirilor asupra intrărilor din cadrul sistemului. Tocmai în acest sens vom menționa faptul că în condițiile actuale ale dezvoltării economiilor naționale, limitarea conceptului de reproducție numai la produsul social total, venitul național sau produsul intern brut poate să vină în contradicție directă cu ceea ce am numit potențialul economiei naționale. Astfel — pe baza argumentelor ce vor fi examinate în continuare — pot exista cazuri când în unele economii, mai ales în cele subdezvoltate sau în curs de dezvoltare, o reproducție aparent lărgită a P.I.B. sau a venitului național, prin sistemul de conexiune inversă, poate să însemne o reproducție îngustă a potențialului economiei, cu implicații asupra însuși procesului de reproducție pe termen mediu și lung.*

Toate acestea se deslășesc din mecanismul atît de contradictoriu care caracterizează evoluția economiei mondiale. De aceea, după opinia noastră, pentru a caracteriza modelul de reproducție a potențialului economiei naționale se impune a se lua în calcul un șir de restricții dintre care :

a) restricția privind mediul ecologic — gradul de stricăciune a acestuia ca urmare a proceselor de producție. Vom aminti că în unele țări valoarea deteriorării mediului ecologic se situează între 8-10% din produsul național brut creat. Apare limpede deci că în fond este vorba de o diminuare a creșterii economice și a potențialului economiei naționale ;

Prima parte a articolului a apărut în numărul 32 a.c. al Revistei economice.

* Pentru necesități de analiză complexă s-a propus un nou indicator — produs intern net sau venit național net care se calculează potrivit relației: $Q_n = Q_b - (A + C_e + M_e + D_e)$ în care: Q_n — reprezintă produsul intern net sau venitul național net; Q_b — produsul intern brut sau venitul național; A — producția de armament; C_e — pierderi din comerțul exterior; M_e — valoarea degradării mediului ecologic; D_e — creșterea soldului datoriei externe. (Vezi Mircea Bulgaru „Cu privire la conceptul de produs intern net”, în Studii și Cercetări de Economie Națională și Cibernetică a Institutului de Cercetări Economice, București, 1977).

b) restricția privind gradul de angajare a resurselor naturale proprii și în primul rînd a resurselor neregenerabile. O „presiune” prea puternică de atragere a acestora în circuitul economic poate să ducă într-adevăr la creșterea produsului național brut, dar în același timp și la diminuarea potențialului acestor resurse epuizabile — dacă intrările, adică descoperirile de noi resurse, sînt mai mici decît ieșirile ;

c) restricția privind sursele de finanțare externă a dezvoltării, cînd aceste credite îngroașă soldul datoriei externe a țărilor, în special a celor în curs de dezvoltare. În anumite cazuri, aceste credite nerambursate la care se adaugă și creșterea simțitoare a dobînzilor diminuează valoarea produsului național creat și în unele cazuri chiar potențialul resurselor acumulate în bunuri materiale ;

d) restricția cu privire la mecanismul relațiilor internaționale inechitabile de schimb — cînd prin acțiunea negativă a comerțului exterior, P.I.B. sau venitul național utilizat se reduc față de P.I.B. sau venitul național create, proces cu consecințe importante în procesul de reproducție ;

e) creșterea stocului de armament, în cadrul potențialului acumulat al avuției naționale, ceea ce diminuează, uneori simțitor, creșterea economică reală și sensul economic real al potențialului economic în favoarea unui potențial militar. Se cunoaște că, în ultimele trei decenii, pe plan mondial, s-au consacrat între 5 și 8% din sursele disponibile pentru înarmări. În prezent, cheltuielile militare mondiale depășesc 700 miliarde de dolari, ceea ce înseamnă mai mult decît totalul investițiilor realizate de țările în curs de dezvoltare ;

g) pierderi din potențialul economiei naționale ca urmare a distrugerilor pricinuite de numeroasele conflicte militare dintre unele țări și a altor factori aleatori.

Să ne referim acum la factorii de intrare-ieșire ai potențialului economiei. Vom considera ca factori de intrare toți acei factori complecși în expresie naturală, natural-convențională și valorică care sporesc potențialul material, natural și uman al țării într-o anumită perioadă. Astfel vom include : a) creșterea produsului național și a venitului național sau a produsului național brut sau a produsului intern brut, potrivit metodologiei în vigoare ; b) creșterea produsului global și net din activitatea casnică, care au o pondere însemnată în formarea potențialului economic și care nu este inclusă la punctul „a” ; c) „valoarea” resurselor naturale primare neregenerabile, redescoperite și atrase în circuitul economic ; d) „valoarea” resurselor naturale primare reproductibile atrase în circuitul economic ; e) creșterea capacității de producție a solului și a conținutului în substanță utilă al resurselor neregenerabile ; f) creșterea stocului de instrucție publică și de sănătate a populației, gradului de calificare ; g) creșterea sto-

cului de materiale refofosibile ce urmează a fi valorificate în procesul de producție ; h) creșterea resurselor demo-economice intrate în producție în intervalul examinat ; i) creșterea soldului de creanțe din relațiile economice externe ; j) creșterea „valorii” mediului ecologic, a îmbunătățirii calității acestuia.

În strînsă legătură cu factorii de intrare, vom lua în calcul și factorii de ieșire din potențialul economiei naționale. Astfel se pot identifica : a) consumul productiv de materii prime și materiale, concretizat în produsul finit ; b) consumul de fonduri fixe, sub forma uzurii fizice și morale și a amortizărilor ; c) consumul de fonduri fixe asimilate ; d) ieșirile sub forma resurselor demo-economice în vîrste pensionare ; e) valoarea investițiilor sistate și a investițiilor scoase din procesul de producție ; f) restrîngerea resurselor naturale primare neregenerabile ; g) reducerea potențialului productiv al unor resurse naturale neregenerabile ; h) scăderea capacității de producție a solului, a fertilității acestuia ; i) degradarea mediului ecologic ; j) pierderi din avuția națională ca urmare a deteriorării și degradării bunurilor materiale ; k) pierderi din potențialul avuției naționale ca urmare a distrugerilor provocate de conflicte militare și factori aleatori (inundații, secete, uragane etc.) ; l) creșterea soldului de angajamente externe ; m) consumul final, alimentar și nealimentar de bunuri și servicii ale populației ; n) consumul final de bunuri de folosință îndelungată, exprimat prin uzura fizică și morală a acestora, precum și prin scoaterea acestora din uz.

Prin urmare, în condițiile actuale ale evoluției economiei mondiale, procesul de reproducție se desfășoară în anumite condiții specifice, cu anumite restricții, ceea ce relevă necesitatea ca potențialul economiei naționale și mecanismul de reproducție să fie abordate ca un tot unitar, inseparabil. Deopotrivă trebuie să se ia în calcul și analiză toate subsistemele economice, sociale și politice, evident acordînd prioritate sistemului producției materiale. Reproducția complexă obligă să se ia în calcul totalitatea factorilor care contribuie la producție, atît factorii endogeni cît și cei exogeni, respectiv factorii mediului ecologic și ai schimburilor economice externe. În perioada actuală, nici un model de reproducție nu mai poate fi elaborat izolat de comportamentul resurselor naturale, îndeosebi al celor neregenerabile, epuizabile. În ultimă analiză reproducerea potențialului economiei naționale înseamnă reproducerea unei anumite structuri a producției în zonarea-bunurilor de consum, care să asigure creșterea calității vieții și a standardului material și cultural al populației pe un orizont larg de timp, în condițiile unei stări de echilibru economico-social.

prof. dr. Mircea BULGARU

Aportul informaticii la realizarea obiectivelor prioritare ale dezvoltării economico-sociale

ECONOMIA ROMÂNIEI este ferm angajată, în actuala etapă, într-un amplu proces de accentuare și aprofundare a laturilor intensive ale dezvoltării sale, de trecere de la acumulările cantitative la o calitate nouă, superioară în toate domeniile de activitate. Acest proces implică organic și perfecționarea activității de informatică.

Programul de dotare a economiei naționale cu echipamente moderne de calcul și automatizarea prelucrării datelor, adoptat în anul 1967 ca element de bază în transpunerea în viață a hotărârilor Conferinței Naționale a P.C.R. din același an pe linia perfecționării conducerii și planificării economiei naționale, a constituit o opțiune strategică pentru dezvoltarea informaticii românești.

Bazele conceptuale și orientările programatice ale informatizării structurilor tehnologice, economice și sociale elaborate sub direcția îndrumare a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, au fost cuprinse în Hotărârea Plenarei C.C. al P.C.R. din aprilie 1972 cu privire la perfecționarea sistemului informațional economico-social, introducerea sistemelor de conducere cu mijloace de prelucrare automată a datelor și dotarea economiei naționale cu tehnică de calcul, iar cadrul instituțional pentru înfăptuirea acestor orientări a fost creat prin Decretul Consiliului de Stat nr. 499/1973 privind organizarea unitară a activității de informatică și unele măsuri pentru îmbunătățirea elaborării sistemelor de conducere economică.

Perioada inițiată de aceste momente de referință s-a dovedit fertilă pentru afirmarea informaticii ca factor de eficiență economică, de progres social și civilizație, pentru transformarea ei, dintr-o preocupare de pionierat, într-o activitate organizată și orientată unitar, profund implicată în funcționarea structurilor tehnologice, economice și sociale; în acest interval s-au realizat însemnate acumulări sub aspectul dotării cu echipamente de calcul, al introducerii de sisteme și aplicații informatice, al fondului de date, al competenței profesionale și experienței specialiștilor.

Pe fondul dezvoltării generale a forțelor de producție, în țara noastră s-a constituit treptat o importantă infrastructură informatică, a crescut numărul unităților de profil și s-a format un important detașament de cadre specializate; astfel, în prezent funcționează circa 1 600 unități de informatică (centre, birouri și stații de calcul), iar valoarea echipamentelor de calcul din dotarea economiei naționale a sporit cu 45% în 1975 față de 1970, cu 208% în 1980 față de 1975 și, respectiv, cu 40% în 1982 față de 1980.

La sfârșitul anului 1982 se aflau în stare operațională, în diferite domenii de activitate și la diferite niveluri organizatorice, peste 1 500 de sisteme informatice, dintre care 283 nominalizate în planul național unic. De aportul prelucrării automate a datelor beneficiază, la ora actuală, peste 3 000 de unități economico-sociale și instituții centrale și locale, dintre care 1 200 dispun de sisteme informatice complexe. Aplicațiile informatice elaborate sînt de o mare diversitate, fiind orientate către conducerea producției și a proceselor tehnologice, gestiunea diferitelor categorii de resurse, asistarea cu calculator a activității de cercetare științifică și proiectare, conducerea unor ramuri și exercitarea unor funcțiuni de sinteză ale economiei naționale (planificare, statistică, aprovizionare tehnico-materială, comerț exterior, finanțe și prețuri etc.).

Realizările obținute au determinat sporirea gradului de acceptare și a forței de penetrare ale informaticii, recunoașterea tot mai largă a utilității și eficienței ei economice și sociale.

În Raportul la Congresul al XII-lea al P.C.R., secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, sublinia necesitatea continuării procesului de informatizare, arătînd: „Va trebui acționat pentru conducerea cibernetizată a proceselor tehnologice... folosirea tehnicii electronice în programarea producției, în lucrările de calcul și evidență și, pe această bază, reducerea la strictul necesar a personalului funcționăresc”.

În acest sens, Programul-directivă de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic definește obiectivele prioritare privind elaborarea și perfecționarea diferitelor tipuri de sisteme informatice, precum și cerința interconectării acestora, în vederea constituirii sistemului informatic național, bazat pe rețeaua națională

de calculatoare și de transmitere a datelor, ceea ce va marca o schimbare profundă în conducerea economico-socială.

Unei asemenea schimbări în mecanismul conducerii îi corespunde trecerea, necesară și posibilă, la o nouă etapă de dezvoltare a activității de informatică, pe baza unei concepții unitare și a tehnologiilor de vîrf din domeniul producerii și utilizării echipamentelor de calcul, precum și în condiții superioare de eficiență în raport cu utilizatorii.

Constituirea sistemului informatic național unitar presupune realizarea sistemelor informatice de întreprindere și de ramură, teritoriale și funcționale în condiții de compatibilitate, integrarea lor pe suportul tehnic oferit de rețeaua națională de calculatoare, utilizarea unui fond de programe informatice tipizate, generalizabile la nivelul economiei naționale sau al unor domenii de activitate, perfecționarea sistemului informațional economico-social — prin raționalizarea fluxurilor informaționale și unificarea surselor de informare —, folosirea unor sisteme unitare de clasificări, nomenclatoare și codificări, crearea unui sistem de baze de date distribuite geografic.

INFRASTRUCTURA INFORMATICA de care dispune economia națională, existența în stare operațională a unei game largi de sisteme și aplicații informatice exprimă efortul făcut în direcția creării sistemului informatic național. În raport cu stadiul atins, evoluțiile de perspectivă, prefigurate în documentele programatice ale partidului nostru cu privire la informatică, se integrează într-un proces de continuitate și de fructificare la un nivel superior a realizărilor obținute, la care se vor adăuga noi acumulări, într-un ritm determinat de volumul și structura resurselor ce vor fi alocate informatizării, precum și de eficiența cu care vor fi utilizate aceste resurse.

În condițiile opțiunii pentru dezvoltarea economică de tip preponderent intensiv, coordonată fundamentală pe care trebuie să se înscrie procesul de informatizare este cea a eficienței pe care o asigură, concretizată, în primul rînd, în:

- creșterea productivității muncii sociale;
- reducerea consumurilor materiale și energetice;
- scurtarea duratei de execuție a lucrărilor de investiții;
- valorificarea superioară a resurselor;
- întărirea disciplinei tehnologice, de plan și financiară;
- scurtarea ciclului cercetare-proiectare-produție;
- introducerea largă a progresului tehnic.

Aceste forme posibile de manifestare a eficienței informaticii reprezintă, de fapt, tot atîtea obiective urmărite în fundamentarea soluțiilor conceptuale și tehnice de realizare a sistemelor și aplicațiilor informatice, desprinzîndu-se — totodată — ideea concentrării efortului de introducere a informaticii către sectoarele de activitate de importanță prioritară în cadrul economiei naționale. În concordanță cu această orientare, informatizarea ramurilor propulsoare ale progresului tehnic, ale dezvoltării de tip preponderent intensiv amplifică potențialul de mobilizare a rezervelor de creștere a eficienței economice în cadrul sectoarelor respective, integrîndu-se organic în sistemul complex al factorilor calitativi ai dezvoltării.

Pe fondul dezvoltării infrastructurii informatice, bazată și pe o dotare diversificată cu tehnică de calcul (calculatoare medii-mari, mini- și microcalculatoare, terminale), are loc o mutație calitativă în modul de abordare a aplicațiilor informatice, în sensul punerii unui accent deosebit pe dezvoltarea informaticii industriale (conducerea proceselor tehnologice, liniilor de fabricație, agregatelor, mașinilor-unelte cu comandă-program), precum și a informaticii ca instrument de proiectare tehnologică și constructivă. Totodată, se remarcă tendința de trecere de la sistemele informatice din prima generație, fără baze de date și terminale, către o generație superioară, caracterizată prin dezvoltarea informaticii distribuite (sub forma distribuirii datelor, a echipamentelor și programelor informatice, în vederea apropiării lor de utilizatorul direct), funcționarea sistemelor informatice în regim conversațional, utilizarea tehnicilor de tele-

transmisie și teleprelucrare a datelor, bazate pe crearea de rețele de calculatoare.

Din punct de vedere funcțional, această trecere înseamnă, în primul rând, descentralizarea în conducerea proceselor de bază (culegerea, transmiterea, depozitarea și prelucrarea operativă a informațiilor realizându-se corelat cu parametrii de timp în care se desfășoară procesul condus), precum și constituirea de sisteme informatice integrate pentru proiectare-producție-gestiune economică la nivelul unităților din diferitele ramuri.

Din punctul de vedere al tehnologiei de realizare a acestor noi generații de aplicații ale informaticii, menționăm preocupările pentru apropierea lor de utilizatorul direct al informației; maestrul, inginerul tehnolog devin, astfel, participanți la dialogul om-echipament de calcul, purtat prin intermediul terminalelor amplasate la nivelul verigilor de bază (locuri de muncă, ateliere, secții etc.).

În cele ce urmează prezentăm succint, cu caracter exemplificativ, efectele economice și sociale ale noilor orientări ale informaticii în contextul sistemului de cerințe, obiective și priorități rezultate din documentele de partid și de stat, precum și direcțiile de aplicare în practică a acestor orientări.

APLICAȚIILE INTRODUSE pînă în prezent, precum și proiectele ce urmează a fi implementate în perioada următoare atestă faptul că informatizarea accelerează punerea în valoare a resurselor naturale și dezvoltarea bazei de materii prime. Astfel, prin automatizarea calculului de evaluare și analiză a rezervelor de minerale utile la Combinatul minier Cluj s-a scurtat perioada de finalizare a documentației de cercetare-exploatare a zăcămintelor cu cca. 60%, iar la exploatarea minieră Bihor, analiza elementelor rezultate din cercetarea zăcămintelor se execută într-o singură oră, în loc de două săptămîni, cît era necesar prin metode tradiționale.

Direcțiile principale ale dezvoltării informaticii în acest domeniu constau în :

- constituirea și exploatarea băncilor de date, la nivel național și local, pentru rezervele geologice ;
- realizarea unor sisteme informatice complexe de conducere a activității în industria minieră, care vor cuprinde extracția, transportul, prepararea și distribuția cărbunelui către termocentrale.

În industria energetică, pe seama informaticii s-a ajuns la reducerea cu 5% a pierderilor în rețelele de distribuție a energiei electrice ; prin conducerea operativă, asistată de calculator, a sistemului energetic național se realizează economii echivalente cu 60 000 t.c.e./an.

Dintre aplicațiile informatice în energetică, aflate în proiectare sau experimentare și care vor cunoaște o dezvoltare importantă în următorii ani, menționăm :

- dezvoltarea sistemului teleinformatic al sistemului energetic național ;
- realizarea de sisteme informatice tipologice pentru activitatea întreprinderilor de rețele electrice (introduse pînă în prezent la unitățile din Suceava și Brașov) ;
- informatizarea programării, lansării și urmăririi reparațiilor utilajului energetic ;
- supravegherea și conducerea optimală a unor procese tehnologice mari consumatoare de energie electrică (la întreprinderea de aluminiu Slatina, Combinatul siderurgic Hunedoara, Combinatul metalurgic Cimpia Turzii ș.a.).

În domeniul distribuirii gazelor naturale, utilizarea tehnicii electronice de calcul permite obținerea unor efecte însemnate, concretizate în economii care se cifrează — luînd anual exemplul întreprinderii de rețele și instalații pentru distribuția gazelor naturale din Tîrgu Mureș — la 600 milioane metri cubi pe an.

CONDUCEREA CU CALCULATORUL a proceselor tehnologice permite să se obțină, pe lângă economii de materiale și energie, o utilizare mai rațională a capacităților de producție, importante creșteri ale calității producției, o ridicare considerabilă a siguranței în funcționarea utilajelor, reducerea substanțială a gabaritelor instalațiilor de automatizare clasică. Astfel, în urma introducerii sistemului de conducere automată a celor două cuptoare electrice cu arc de la noua secție de oțelărie a Combinatului siderurgic Hunedoara, capacitatea de producție a crescut cu cca. 30 000 tone/an, iar consumul de energie electrică s-a redus cu 1,7

mil. kWh/an ; conducerea cu calculatorul a încălzirii furnalului nr. 6 de la Uzina furnale a Combinatului siderurgic Galați a condus la o economie de cca. 6 000 t coals/an.

Direcțiile prioritare de extindere a informatizării în acest domeniu vizează :

- concentrarea eforturilor de realizare a programelor informatice către aplicațiile cu grad ridicat de generalitate în ramurile prioritare ale industriei : energetică, metalurgie, chimie, construcții de mașini ;
- orientarea către aplicații informatice de conducere optimală, adaptivă — inclusiv în timp real — a proceselor tehnologice, bazate pe configurații de echipamente distribuite, fiabile și eficiente, utilizînd mini- și microcalculatoare ;
- elaborarea de metode, tehnici și instrumente capabile să asigure multiplicarea aplicațiilor de conducere a proceselor tehnologice și producției de bază ;
- elaborarea suportului de programe informatice pentru realizarea programului de producție și utilizare a roboților industriali.

ÎN DOMENIUL PROIECTĂRII tehnologice și constructive asistate de calculator, progrese notabile s-au realizat în energetică, construcții de mașini, construcții civile și industriale, electrotehnică și electronică, chimie și metalurgie, ramuri în care se constată creșterea de cîteva ori a productivității muncii proiectanților de produse și tehnologii, ridicarea calității și sporirea numărului de variante de proiecte, intensificarea tipizării și refolosirii proiectelor, mărirea preciziei și relevanței documentațiilor elaborate în condițiile utilizării tehnicii electronice de calcul.

De exemplu, la întreprinderea de contactoare Buzău, prin analiza automată a 6 000 variante de proiectare și re-proiectare a transformatoarelor de mică putere, se economisesc anual 180 000 ore de proiectare.

Pentru următorii 2—3 ani, orientările principale ale informatizării în acest domeniu se referă la :

- reducerea consumului de energie, materii prime și materiale, prin soluții eficiente propuse în fazele de cercetare-proiectare, prin utilizarea calculatorului în calculul structurilor, proiectarea cinematicii mecanismelor (inclusiv roboți), simulare de regimuri și linii tehnologice etc. ;
- crearea de instrumente informatice pentru realizarea aplicațiilor de proiectare asistată de calculator, ceea ce va înlesni generalizarea în masa largă a proiectanților, tehnologilor și cercetătorilor.

FUNCȚIONAREA RENTABILĂ, în regim de autogestiu-ne, practic a tuturor unităților de informatică — a celor din rețeaua Institutului Central pentru Conducere și Informatică, a celor de la nivelul organelor centrale și locale, al centralelor, întreprinderilor și instituțiilor — oferă cadrul organizat de utilizare eficientă a importantului potențial de care dispun aceste unități, în vederea desfășurării pe principii economice a activității de informatică.

Este cunoscut faptul că informatică are — pe lângă eficiență în raport cu beneficiarii săi — și o eficiență proprie, internă, comensurabilă printr-un sistem specific de indicatori ai activității unităților de profil ; ea produce o valoare nouă, din care își recuperează cheltuielile efectuate și restituie societății fondurile investite, obținînd beneficii și contribuînd astfel la creșterea venitului național. Durata recuperării investițiilor alocate informaticii nu depășește cinci ani, în cele mai multe cazuri, recuperarea fondurilor investite făcîndu-se în primii doi ani.

Perspectiva extinderii informaticii în toate domeniile vieții economico-sociale ridică noi probleme de cercetare asupra căilor de recuperare, pe seama efectelor economice obținute, a cheltuielilor afectate informatizării. Aceasta presupune, identificarea și aplicarea celor mai avansate modalități de organizare a activității unităților de informatică, tipizarea soluțiilor folosite în realizarea aplicațiilor informatice, creșterea productivității muncii de elaborare a sistemelor și programelor informatice, utilizarea celor mai avansate metode, tehnici și instrumente de lucru în acest domeniu, a cărui dezvoltare impetuoasă constituie esența unei noi revoluții industriale — aceea bazată pe microelectronică, automată și informatică.

Florin MELENCIUC
Horațiu DRAGOMIRESCU

EDUCAREA ÎN SPIRITUL ECONOMISIRII

ÎNCĂ NU TOȚI își dau seama, dar epoca risipei nesăbuite a resurselor materiale pe plan mondial își trăiește, istoricește, ultimele clipe. Progresul economic și social al omenirii ori își va schimba modelul civilizației materiale, ori își va stopa cursul.

Omenirea va trebui să învețe — ca semn înalt al maturității de gândire și comportament — că își poate păstra, egaliza, ridica standardul de viață numai **consumind** (direct sau în procesele de producție care, de orice natură ar fi, au ca destinație ultimă tot consumul uman) **mai puțin, mai selectiv, mai eficient.**

Pentru generațiile actuale, cu gândul la cele de mâine, imperativul fără alternativă este de a învăța aceasta acum. Nu cînd se va ajunge la situații limită, ci cîta vreme se mai poate acționa organizat, cu un ritm de respirație încă acceptabil sub presiunea crescîndă a problemei materiilor prime și purtătorilor primari nereînnoibili de energie.

Economisirea strictă, valorificarea superioară (inclusiv prin procedee de reciclare) a acestor resurse, substituirea celor mai scumpe și greu de procurat cu altele disponibile și eficient exploatabile, reprezentă, în ultimii zece ani, o linie constantă și tot mai accentuată de orientare și acțiune în politica economică a partidului nostru, sprijinită puternic prin măsuri luate de către stat, în calitate de gospodar al avuției naționale. Pe plan normativ, tehnic, tehnologic, organizatoric s-au înregistrat rezultate semnificative în materializarea acestei orientări, se consolidează cadrul și potențialul pentru amplificarea lor. Reducerea consumurilor intervine, în prezent, și ca element de dimensionare a câștigurilor oamenilor muncii.

Ținînd seama însă de sensul larg și complex al indicațiilor secretarului general al partidului, ni se pare că pînă în prezent rămîne neîndestulător și timid abordată o problemă de cea mai cuprinzătoare esență, care condiționează global și definitoriu toate celelalte rezolvări: **educarea intensivă, concretă, științifică a forței de muncă în spiritul economisirii.** Un spirit care să devină un mod firesc de a simți, gândi, lucra, trăi. O educare care să însemne deopotrivă deprindere și învățare, adică a cunoaște necesitatea economisirii, a o recunoaște, a stăpîni modalitățile de a o soluționa.

O astfel de educare, apare, deci, ca o acțiune pe termen lung, vizînd — pe direcții și trepte de aprofundare corespunzătoare profilului și nivelului pro-

fesional al celor implicați — asimilarea atît a principiilor și legităților generale ale gestiunii energiei și resurselor materiale, cît și a cunoștințelor aplicative adecvate cerințelor în acest domeniu ale locului de muncă.

Și tocmai fiind vorba de o acțiune de durată, de fapt o **instruire continuă**, consider că ea ar trebui să cuprindă — mai precis să înceapă cu — **perioada premergătoare intrării în producție.** Oamenii muncii din sfera productivă, din cercetarea științifică, din proiectare trebuie să fie pregătiți în acest sens **încă de pe băncile școlii**, educarea spiritului de economisire făcîndu-se: prin manuale și cursuri; prin lucrul în atelierele școală și practica în producție; prin însăși atitudinea școlii față de gospodărirea resurselor materiale și energetice.

La școlile profesionale și liceele industriale, **programele analitice și manualele** pentru disciplinele economice și cele tehnologice de specialitate pot căpăta un plus de eficiență prin includerea unor capitole referitoare la: materii prime, combustibili și energie — noțiuni generale privind economisirea; surse neconvenționale de energie; stabilirea rațională și diminuarea consumurilor specifice; recuperarea, retolosirea, reconstrucția. De asemenea, la discipline cum sînt fizica și chimia, cunoștințele ce se predau elevilor ar trebui să includă și noțiuni privind bilanțurile și consumurile energetice, pierderile de energie în rețelele de transport, pierderile de căldură — ca exemplificarea unor soluții de largă aplicabilitate, procese chimice legate de tehnologia de recuperare și re folosire a resurselor materiale secundare etc.

În legătură cu educarea în **atelierle-școală**, unde se materializează cunoștințele căpătate nu numai la disciplinele tehnologice, dar și la cele economice, de organizare, de desen tehnic etc., acestea nu trebuie să se mărginească numai la formarea unor deprinderi într-o meserie sau alta, prin realizarea unor produse, lucrări sau servicii, ci în același timp să imprime preocuparea privind economisirea resurselor și buna organizare a producției și a muncii. Rolul formativ al școlii în direcția bunei gospodării și economisirii resurselor materiale, ar crește dacă s-ar lua' (cel puțin pentru 1-2 produse de bază al ficcării atelier) următoarele măsuri:

— pregătirea fabricației corespunzător sistemului practicat în producție (dar simplificat), prin întocmirea unui dosar care să cuprindă, printre altele, normele de calitate, calculația de preț, normele de consumuri specifice etc.; această documentație tehnico-economică să fie discutată cu elevii și însușită de către ei, ceea ce le-ar da posibilita-

tea ca după absolvire, în producție, să știe ce documentație este necesară pentru a realiza lucrări de calitate cu consumuri minime. Normele de consum ar putea fi stabilite în mai multe variante, luînd în considerare și reconstrucția unor piese, subansamble sau reciclarea unor materiale;

— introducerea, de către profesorul-maistru a evidenței de atelier privind: programarea și urmărirea producției, fișe tehnologice, fișe-limită de consum, fișe de evidență a funcționării utilajelor, programarea reparațiilor etc., astfel încît viitorii absolvenți nu numai să fie familiarizați cu folosirea acestora, ci și să înțeleagă în ce mod o astfel de evidență contribuie la utilizarea judicioasă a resurselor;

— folosirea studiului metodelor în: realizarea schemei generale a desfășurării procesului de producție, grafice de circulație a obiectelor muncii, grafice executant-utilaj etc., care să fie prezentate și discutate (pe baza cunoștințelor de la cursul de organizare), astfel încît elevii să-și poată forma o imagine clară a procesului de producție în care sînt implicați și să poată sesiza, în același timp, măsurile care permit mai buna gospodărire a resurselor, inclusiv a celor materiale și energetice.

Apreciem, de asemenea, că ar fi de un real folos dacă — în afară de efectuarea practicii în producție — s-ar organiza vizitarea de către elevi a unor unități productive din localitate, unde s-au rezolvat în bune condiții probleme legate de valorificarea resurselor materiale și energetice secundare, reconstrucția pieselor de schimb etc.

Atitudinea școlii față de economisire poate, de asemenea, contribui la sensibilizarea și educarea elevilor prin măsuri care, chiar dacă n-ar avea efecte economice deosebite, ar avea un profund caracter didactic-formativ: economisirea energiei electrice pentru iluminatul artificial prin secționarea circuitelor, coborîrea locurilor de lampă în ateliere, curățirea corpurilor de iluminat pentru a le păstra randamentul etc.; economisirea energiei termice prin măsuri de etanșare a conductelor, recipienților, încăperilor etc.; folosirea energiei neconvenționale (instalații solare pentru încălzirea apei menajere necesare căminelor și cantinelor, instalații de biogaz pentru experiențele din laboratoare etc.).

Școala este și poate deveni din ce în ce mai mult, și pe acest tărîm, un aliat apropiat al producției, cu condiția ca instruirea teoretică și practică să confere tineretului școlar o viziune cît mai apropiată de problematica cu care se confruntă întreprinderile și economia națională în prezent și în viitor.

prof. dr. ing. Ionel DUMBRAVA
Constanța

O concepție novatoare cu privire la etapele și obiectivele edificării noii orînduiri sociale

Edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate

„STUDIUL tot mai cuprinzător legile obiective ale dezvoltării societății, experiența concretă națională și internațională a fâuririi noii societăți, partidul nostru a înțeles că „etapa trecerii de la capitalism la comunism constituie un proces revoluționar complex, care începe, dar care nu se încheie odată cu cucerirea puterii politice de către clasa muncitoare în alianță cu țărănimea, cu intelectualitatea și celelalte forțe sociale”, că „transformările revoluționare din toată această epocă cuprind în mod obligatoriu atât baza tehnică materială cit și conștiința socială”, și că „în realitate cucerirea puterii reprezintă abia începutul operei de transpunere în viață a idealurilor socialismului și comunismului”¹⁾, teză asupra căreia secretarul general al partidului a insistat recent la Consfătuirea de lucru pe problemele muncii organizatorice și politico-educative: „Trebuie să avem permanent în vedere, că procesul revoluționar, lupta revoluționară nu s-au încheiat — ci ele continuă în noile condiții istorice”.

„Statul major” al societății noastre a înțeles în profunzime că nivelul de dezvoltare a forțelor productive, a bazei tehnice materiale a societății, gradul de maturitate a relațiilor economice, nivelul de civilizație materială și spirituală a societății, gradul de dezvoltare a omului nu sînt suficiente pentru a se pune problema trecerii imediate la comunismul deplin și că însuși socialismul va parcurge mai multe etape și trepte de dezvoltare. Reflectînd asupra drumului istoric parcurs de patria noastră, secretarul general al partidului a apreciat că odată cu cel de-al cincilea plan cincinal de dezvoltare economico-socială, țara noastră a pășit într-o etapă nouă de dezvoltare — etapa fâuririi societății socialiste multilateral dezvoltate. Conceptul de societate socialistă multilateral dezvoltată elaborat de tovarășul Nicolae Ceaușescu a fost însușit de cel de-al X-lea Congres al partidului. Definind obiectivul strategie fundamentale al politicii partidului nostru pentru următorii 20—25 de ani prin fâurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, partidul nostru a avut în vedere că — „în România socialismul a învins pentru totdeauna, a fost realizată economia socialistă unitară. Aceasta nu înseamnă însă înfăptuirea plenară a socialismului. În fața partidului, a poporului se pune sarcina de a realiza dezvoltarea continuă a societății, astfel încît să se asigure aplicarea din plin a principiilor socialiste”²⁾. Realizarea acestui țel major și obiectiv strategic fundamental a impus cu necesitate elaborarea Programului partidului de fâurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism, care a fost adoptat de către cel de-al XI-lea Congres al partidului. În program își află fundamentare științifică „principiile de bază ale societății socialiste multilateral dezvoltate — ca fază superioară a socialismului — precum și o serie de procese esențiale ale trecerii spre comunism și trăsături ale fizionomiei orînduirii comuniste”³⁾. În același timp, Programul partidului, acest „drapel arborat public”, cum denumea Fr. Engels programul oficial al unui partid, trasează obiectivele fundamentale ce trebuie înfăptuite și direcțiile principale de acțiune pentru edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate.

Prima parte a acestui studiu a apărut în nr. 32/12 august a.c. al revistei

¹⁾ Nicolae Ceaușescu, România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 6, Ed. politică, București, 1972, p. 629—630

²⁾ Nicolae Ceaușescu, România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 7, Ed. politică, București 1973, p. 540

³⁾ Programul Partidului Comunist Român de fâurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism Ed. politică, București 1975 p. 8

⁴⁾ Nicolae Ceaușescu, Expunere prezentată la Plenara C.C. al P.C.R. 1-2 iunie 1962, Ed. politică, București, 1962, p. 57

În concepția partidului nostru, a secretarului său general, realizarea acestui obiectiv strategic fundamental presupune:

În primul rînd, dezvoltarea puternică a forțelor productive, crearea unei economii avansate, a unei industrii și agriculturi moderne, în stare să satisfacă cerințele societății;

În al doilea rînd, dezvoltarea susținută a științei și învățămîntului, a culturii spirituale — factori de bază ai progresului și civilizației;

În al treilea rînd, crearea condițiilor în vederea ridicării sistematice a bunăstării materiale și spirituale, a modului de viață socialist, a calității vieții tuturor oamenilor muncii, a întregului popor;

În al patrulea rînd, perfecționarea continuă a relațiilor de producție, a celorlalte relații sociale, a organizării societății, asigurarea cadrului organizatoric care să permită manifestarea în sfera vieții sociale a fiecărui cetățean, participarea activă, competentă și responsabilă a celor ce muncesc la conducerea vieții economico-sociale, lărgirea libertăților și dezvoltarea democrației socialiste.

Prin urmare, societatea socialistă multilateral dezvoltată presupune dezvoltarea multilaterală a forțelor productive, a bazei tehnico-materiale, a relațiilor economice, a economiei naționale în ansamblul ei și a fiecărei ramuri luate separat, dezvoltarea multilaterală a vieții economice a județelor și localităților patriei, multilaterală dezvoltare și afirmarea plenară a personalității umane. Societatea socialistă multilateral dezvoltată se va înfățișa din toate punctele de vedere superioară orînduirii capitaliste. „— Ne-am gîndit să stabilim obiectivul strategic al fâuririi societății socialiste multilateral dezvoltate — preciza tovarășul Nicolae Ceaușescu —, avînd în vedere toate laturile vieții sociale — baza materială, conducerea și dezvoltarea democrației, rolul tot mai important al științei, activitatea politico-ideologică. Am dat formularea de „multilateral dezvoltată” societății noastre viitoare pentru a nu se crea neînțelegeri, pentru a nu se lăsa loc neglijării vreunei laturi a activității, pentru a nu se trage concluzia că, vorbind de societatea socialistă dezvoltată, ne-am referi numai, sau mai cu seamă, la dezvoltarea bazei materiale”⁴⁾.

Obiectivul strategic fundamental al etapei fâuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și-a găsit și își va găsi expresia în obiectivele și sarcinile stabilite de Congresele partidului pentru fiecare plan cincinal de dezvoltare economico-socială a patriei, care în fond constituie — după o foarte plastică expresie a secretarului general al partidului nostru „Un program de scurtă durată al partidului”.

Astfel, Congresul al X-lea al partidului a stabilit ca în perioada 1971—1975 în centrul eforturilor întregului popor să se afle continuarea consecventă a industrializării țării pe baza cuceririi revoluției științifico-tehnice contemporane în vederea dezvoltării și modernizării bazei tehnice materiale a societății; perfecționarea relațiilor de producție, a vieții sociale și de stat, creșterea continuă a eficienței economice, adîncirea democrației socialiste, creșterea bunăstării materiale și spirituale a poporului, ridicarea conștiinței socialiste a maselor.

Obiectivul fundamental al cincinalului 1976—1980 stabilit de cel de-al XI-lea forum suprem al comunistilor a constatat în continuarea dezvoltării rapide a bazei tehnice materiale a societății, concretizată în creșterea în ritm înalt a forțelor productive și amplasarea lor rațională pe întregul teritoriu, în continuarea cu fermitate a industrializării țării, creșterea mai puternică a producției agricole, a producției agroalimentare în general, în accentuarea stării de proporționalitate a economiei naționale și în sporirea eforturilor pentru asigurarea unei puternice baze proprii de materii prime și energie. Dezvoltarea forțelor productive a fost însoțită de perfecționarea relațiilor economice, de accentuarea concordanței dintre cele două laturi

ale modului de producție socialist, ceea ce înseamnă extinderea cimpului și intensificarea acțiunii legilor economice și a principiilor socialismului și reducerea decalajului față de țările avansate.

Concretizând orientările Programului partidului și obiectivul stabilit de Congresul al XI-lea, Conferința Națională a partidului din decembrie 1977 a demonstrat că **esențialul** pentru perioada următoare îl reprezintă **laturile de ordin calitativ ale activității economice**: ridicarea nivelului tehnic, calitativ al tuturor produselor, dezvoltarea mai accelerată a bazei proprii de materii prime, creșterea mai accentuată a productivității muncii, ridicarea gradului de valorificare a materiilor prime și materialelor, reducerea costurilor materiale de producție și sporirea eficienței întregii activități economice.

Cincaiul 1980—1985 reprezintă o nouă treaptă a edificării socialismului multilateral dezvoltat. Obiectivul său fundamental a fost elaborat și stabilit de Congresul al XII-lea și constă în **continuarea, pe o treaptă superioară a îndeplinirii Programului partidului, creșterea în ritm susținut a economiei naționale, afirmarea cu putere a revoluției tehnico-științifice în toate domeniile, trecerea la o nouă calitate a întregii vieți economico-sociale. Pe această bază se asigură consolidarea și mai puternică a modului de producție socialist, ridicarea gradului de civilizație a întregului popor, întărirea forței materiale și spirituale a țării, a independenței și suveranității României socialiste** ⁹⁾.

În concordanță cu obiectivul fundamental, îndeplinirea prevederilor actualului cincinal va asigura: 1. creșterea proporțională și armonioasă a industriei, a agriculturii, a tuturor ramurilor economiei naționale; 2. realizarea unui echilibru optim între diferite sectoare în vederea satisfacerii într-o mai mare măsură a necesităților progresului general al societății și ridicării continue a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor; 3. dezvoltarea prioritară a bazei proprii de materii prime, sporirea gradului de asigurare din resurse interne a necesităților economiei naționale și reducerea substanțială a importurilor; 4. creșterea bazei energetice; 5. continuarea procesului de restructurare a industriei prin creșterea prioritară a ramurilor de prelucrare avansată, realizarea de produse de înaltă tehnicitate, mici consumatoare de energie; 6. realizarea unei cotituri radicale în domeniul calității produselor, al îmbunătățirii performanțelor lor tehnice; 7. îndeplinirea unei profunde revoluții agrare care să cuprindă baza tehnico-materială, relațiile economice, organizarea producției agricole; 8. dezvoltarea bazei materiale a întregii societăți; 9. continuarea politicii de amplasare rațională a forțelor productive pe teritoriu, urmărindu-se dezvoltarea echilibrată a tuturor zonelor, apropierea județelor în ceea ce privește nivelul producției globale pe locuitor, îmbunătățirea sistematizării rețelei de localități urbane și rurale; 10. realizarea unei calități noi superioare în întreaga activitate economică, sporirea mult mai puternică a productivității muncii și gospodărirea cu maximă eficiență a resurselor materiale și financiare, organizarea științifică a producției și a muncii; 11. afirmarea revoluției științifice și tehnice în toate domeniile de activitate, creșterea substanțială a rolului științei în modernizarea economiei naționale, în asigurarea progresului multilateral al patriei; 12. dezvoltarea relațiilor economice, aplicarea consecventă a noului mecanism economico-financiar și perfecționarea acestuia în concordanță cu nivelul, caracterul și structura forțelor productive, cu legile economice obiective, cu cerințele actualei etape de înaintare a țării pe calea progresului material și spiritual, perfecționarea neîntreruptă a autoconducerii muncitorești; 13. dezvoltarea învățământului pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, extinderea școlii, integrarea tot mai strânsă a învățământului cu cercetarea și producția, generalizarea procesului de reciclare a cadrelor, perfecționarea pregătirii profesionale a tuturor oamenilor muncii; 14. participarea activă și eficientă a patriei la diviziunea internațională a muncii; 15. intensificarea activității de dezvoltare multilaterală a personalității umane, asigurarea condițiilor pentru ridicarea sistematică a bunăstării întregului popor, pentru afirmarea plenară a fiecăruia și realizarea unei noi calități a vieții.

Actualul cincinal a inaugurat un deceniu distinct al istoriei edificării socialismului multilateral dezvoltat — „**deceniul științei, tehnicii, calității și eficienței**”.

Concretizând și îmbogățind obiectivele stabilite de Congresul al XII-lea, Conferința Națională din decembrie 1982 a adoptat un șir de programe speciale privind producția de energie în actualul cincinal și dezvoltarea bazei energetice a

țării pînă în anul 1990; valorificarea superioară a bazei de materii prime minerale și energetice primare; reducerea suplimentară a consumurilor de materii prime, materiale, combustibil și energie pe anul 1983; recuperarea și valorificarea resurselor materiale re folosibile, a pieselor și subsansamblelor uzate, a resurselor energetice secundare pe anul 1983; creșterea productivității muncii, normarea științifică a muncii și a celorlalte activități în anul 1983; autoconducerea și autoaprovizionarea teritorială pentru asigurarea populației cu produse agroalimentare și industriale și prestările de servicii în perioada 1983—1985; și programul privind reducerea suplimentară a costurilor și cheltuielilor materiale în perioada 1983—1985, perfecționarea sistemului de planificare, evidență și calculare a costurilor de producție și de stabilire a prețurilor. Acestea se întregesc cu Hotărîrea Plenei C.C. al P.C.R. din iunie anul acesta cu privire la aplicarea fermă a principiilor autoconducerii muncitorești și autogestiunii, perfecționarea mecanismului economico-financiar, a sistemului de retribuție a muncii și creșterea retribuției în acest an, și cu Programul național pentru asigurarea unor producții agricole sigure și stabile prin creșterea potențialului productiv al pămintului, mai buna organizare și folosire în mod unitar a terenurilor agricole, a întregii suprafețe a țării, realizarea irigațiilor pe circa 55—60 la sută din suprafața arabilă; a lucrărilor de desecări și combaterea eroziunii solului.

Înfăptuirea sarcinilor actualului cincinal va asigura realizarea unui echilibru nou în economia noastră națională, **înălturarea unor disproporții, dereglări și contradicții** care au apărut, **accentuarea optimizării** corelațiilor structurale și funcționale ale complexului economic național, sporirea substanțială a **aportului factorilor intensivi** la creșterea și dezvoltarea economică, **consolidarea realizărilor** obținute pînă în prezent, **creșterea potențialului material și spiritual al țării și a capacității** întregului nostru sistem economico-social de autoconducere, autoperfecționare și autodezvoltare.

Unele criterii de determinare a etapelor de dezvoltare economico-socială

REMEMORAREA etapelor edificării și dezvoltării socialismului în țara noastră, a conținutului lor principal, a obiectivelor principale stabilite pentru fiecare dintre ele evidențiază rolul pe care ele l-au jucat în elaborarea și fundamentarea de către Partidul Comunist Român a strategiei și politicii de edificare a societății socialiste multilaterale dezvoltate, modul original, științific în care partidul nostru a înțeles, definit și caracterizat fiecare etapă și perioadă parcursă.

Astfel, în viziunea partidului nostru fiecare etapă istorică trebuie să fie apreciată cît mai cuprinzător, mai complex, pe baza unor **criterii științifice** în rîndul cărora se înscriu: a) clasa socială care se află în centrul epocii respective, careia îi revine rolul de principală forță motrice; b) starea forțelor productive — nivelul de dezvoltare, caracterul și structura lor în general, a mijloacelor de muncă în special; c) gradul de maturitate a relațiilor economice și al concordanței lor cu forțele productive; d) conținutul principal al proceselor economico-sociale cardinale ce au loc în cadrul etapei sau perioadelor respective; e) obiectivele majore stabilite pentru a fi îndeplinite și gradul concordanței lor cu trebuințele și interesele economice fundamentale ale claselor sociale, ale societății și cu cele personale; f) standardul de viață materială și spirituală, modul de viață și calitatea vieții membrilor societății etc. Aceasta înseamnă că **trăsăturile caracteristice ale etapei izvorăsc din esența și conținutul proceselor principale care au loc în cadrul ei și nu invers**, că fiecare etapă are trăsături comune în mai multe țări, dar are și trăsături caracteristice care sînt generate de condițiile concrete în care procesele economico-sociale se desfășoară într-o țară sau alta. Aici se mai impune să avem în vedere că etapele **istorico-economico-sociale** nu trebuie confundate cu etapele care exprimă scurgerea naturală a timpului și pe care noi le numim etape **istorico-naturale**. Adevărul este prea elementar și nu este nevoie să zăbovim prea mult asupra lui. Se știe prea bine că în unul și același interval de timp istorico-natural, diferite popoare se află în stadii și etape istorico-economico-sociale distincte.

Faza socialistă de dezvoltare a formațiunii social-economice comuniste **nu reprezintă** o „stare de tranziție” a societății, stare constituită din interacțiunea elementelor comunismului nedez-

Aurel NEGUCIOIU
Cluj-Napoca

(Continuare în pag. 21)

⁹⁾ Nicolae Ceaușescu, România pe drumul construirii societății socialiste multilaterale dezvoltate, vol. 13, Ed. politică, București, 1980, p. 194—195

Amenajarea și exploatarea integrală a Deltei Dunării

VALORIFICAREA complexă și eficientă a resurselor naturale ale Deltei Dunării constituie o problemă de mare însemnătate pentru creșterea contribuției acestei zone la satisfacerea cerințelor economiei naționale cu unele produse agroalimentare și materii prime industriale de primă necesitate.

La indicația tovarășului Nicolae Ceaușescu a fost elaborat și apoi adoptat ca decret de Consiliul de Stat, în ședința sa din 28 martie 1983, Programul de amenajare și exploatare integrală a Deltei Dunării. Așa cum arăta secretarul general al partidului, „Programul cuprinde măsurile necesare pentru punerea în valoare a acestei mari suprafețe — atât din punctul de vedere al producției vegetale, animale și piscicole, cât și din punct de vedere forestier. În același timp, decretul cuprinde prevederi care — prin aplicarea măsurilor de valorificare economică — sînt menite să asigure păstrarea mediului înconjurător, a condițiilor naturale. Consider că, sublinia secretarul general al partidului, valorificarea Deltei Dunării are o importanță economică deosebită și trebuie să se bucure de întreaga atenție a guvernului, a Ministerului Agriculturii. Dealtfel, s-a creat și un sistem de organizare specială pentru realizarea acestui obiectiv”.

Programul cuprinde studii de specialitate privind folosirea cât mai deplină și eficientă a bogățiilor naturale ale deltei, accentul punindu-se pe dezvoltarea puternică a activităților economice, prin exploatarea integrală și complexă a tuturor resurselor din această zonă, ceea ce va avea puternice influențe pozitive și pe plan social pentru populația locală. Indicații deosebită valoare privind realizarea prevederilor Programului au fost date de tovarășul Nicolae Ceaușescu în cursul recente vizite de lucru pe care a întreprins-o în municipiul Tulcea.

Programul prevede extinderea agriculturii, îndeosebi în delta fluvială, prin lucrări ameliorative complexe (indiguiiri, desecări, irigații) pe suprafețe în prezent destinate exploatarea stuf-piscicole care vor fi transformate în terenuri arabile. În delta maritimă, zonele de nisipuri vor fi puse în valoare prin lucrări pedoameliorative și folosite ca pășuni. Pe baza studiilor de teren, pedologice, topografice, geotehnice și hidrogeologice, suprafețele cu destinație agricolă vor crește de la nivelul actual de 66 185 ha la 144 000 ha, din care aproape 94 000 ha terenuri amenajate prin lucrări hidroameliorative și peste 50 000 ha pășuni ameliorate în regim natural.

Lucrările de amenajare vor fi realizate după următoarea concepție: într-o primă fază se vor executa lucrările de îndiguire, desecare, drenaj, nivelare-modelare, scarificare, destufizare și echipare a teritoriului; în faza următoare, după exploatarea terenului timp de 3—4 ani în regim indiguit și desecat vor fi completate lucrările de desecare și, acolo unde este nevoie, se vor introduce irigațiile. În paralel, se va proceda la ameliorarea pășunilor naturale din delta maritimă, pentru a putea spori numărul de animale. În prezent, se execută lucrările pentru darea în cultură agricolă, prin lucrări hidroameliorative, a unităților Pardina, Murighiol, Dunăvăț și Sultna, totalizînd o suprafață de peste 28 mii ha.

În repartizarea pe folosințe a terenurilor agricole — paralel cu sporirea producției de cereale și plante tehnice, un loc deosebit se acordă amenajării de orezării, în legătură cu care sînt deosebite cuprinde și programul prioritar privind cultura prezului, recent adoptat de Consiliul Național al Agriculturii. Se acordă, de asemenea, atenție viticulturii și pomiculturii, inclusiv organizării plantațiilor de smochini, pentru care există bune condiții pedoclimatice. În acest sens vor fi înființate plantații viticole și pomicole experimentale în zonele cele mai caracteristice ale deltei. Utilizarea de hibridi producători direcți, rezistenți, cu valoare biologică ridicată, va permite limitarea volumului de muncă în plantațiile viticole.

Correspondență resurselor de hrană existente și cele ce vor fi create se are în vedere sporirea considerabilă (pînă în anul 1990) a numărului de păsări (în special rațe și găște), taurine, porcine.

O atenție specială se acordă pisciculturii și pescuitului prin amenajarea și exploatarea intensivă și semiintensivă a lacurilor și bălților existente, precum și prin intensificarea pescuitului la Marea Neagră.

Producția de pește ce se va realiza în deltă va fi de 130—150 mii tone anual, în care scop, se va acționa pentru asigurarea necesarului de puiet de pește de o vară pentru repopularea anuală a crescătoriilor piscicole intensive și a necesarului de puiet de pește de două veri pentru repopularea anuală a crescătoriilor piscicole semiintensive și a bazinelor naturale. Se prevede realizarea unei producții medii la hectar de 1 200 kg în pepinierele piscicole intensive, 1 500 kg în crescătoriile piscicole intensive, 600 kg/ha în crescătoriile piscicole semiintensive și 100 kg în bazinele naturale.

Suprafața bazinelor de reproducere și predezvoltare naturală a crapului va fi de cca. 1 200 ha și numărul stațiilor de reproducere artificială a speciilor fitofage și planctonofage, dotate corespunzător cu suprafețe de predezvoltare a larvelor, va crește de la 11 în anul 1982 la 20 în anul 1990, dezvoltîndu-se astfel și capacitatea de producere a larvelor de pești la 1,2—1,5 miliarde. Pe această bază, ponderea producției de pești fitofaci și planctonofagi va spori de la 25%, cît este în anul 1983, la peste 40% în 1985. În scopul asigurării materialului de reproducere și eliminarea fenomenului de consagvinizare, se vor asigura prin schimb cu țările socialiste 10 milioane alevini din speciile fitofage și planctonofage.

Suprafața amenajată va crește cu 16 500 ha, accentul punîndu-se în principal pe executarea de pepiniere piscicole. Unitățile piscicole ale Centralei „Delta Dunării” din Lunca Dunării vor asigura anual cel puțin 3 000 tone puiet pentru popularea amenajărilor piscicole din deltă. Extinderea pepinierele și crescătoriilor piscicole se va executa pe baza studiilor de teren pedologice, topografice, geotehnice și hidrologice. Se va elabora un program special de lucrări și folosire a acestor terenuri în scopul maturării formațiunilor mlăștinoase și submerse, pentru a putea asigura intrarea lor în producție la parametrii prevăzuți.

Se vor executa lucrări de reamenajare și modernizare a capacităților existente prin refacerea digurilor, decolmatarea canalelor, compartimentarea bazinelor cu suprafețe mari, tratarea cu erbicide pentru distrugerea vegetației dure. În acest scop, se vor elabora norme tehnice privind proiectarea, executarea și întreținerea amenajărilor piscicole din Delta Dunării. Totodată va fi realizată sistemul de mașini pentru mecanizarea proceselor de muncă în piscicultură, vor fi organizate ferme piscicole model în care se vor aplica cele mai moderne tehnologii specifice pisciculturii, iar pe baza lucrărilor de determinare a numărului optim de păsări ihtiofage necesare echilibrului biologic și perpetuării speciilor, se va trece la aplicarea măsurilor de înlăturare a excedentului.

În vederea creșterii producției de sturioni în apele Dunării se va realiza stația de reproducere artificială a sturionilor în Delta Dunării cu o capacitate de 3,5 milioane pui de 3-5 gr pentru care proiectul a fost elaborat încă din anul 1980.

Se prevede ca și producția de pește din bazinele naturale să crească de la 9 300 tone în anul 1982 la 17 800 tone în anul 1990. În acest scop vor fi luate următoarele măsuri: repopularea anuală a bazinelor naturale cu puiet de pește produs în pepinierele piscicole ce se vor amenaja în unitățile Centralei „Delta Dunării” din Lunca Dunării; popularea anuală cu icer embrionate de șalău, prin realizarea unei stații de reproducere dirijată a acestei specii; protejarea fondului piscicol, prin întreținerea canalelor de legătură între bălți și Dunăre, cît și executarea altora noi; amenajarea unor zone pentru reproducerea naturală a unor specii cu valoare economică ridicată; definitivarea schemei de amenajare și sistematizare a complexului lagunar Razelm-Sinoe prin executarea lucrărilor de închidere și consolidare a cordonului litoral, precum și executarea de lucrări pentru controlul admisiei apei în complex, circulației peștelui și asigurării navigației pe canalele Dunăvăț și Dranov.

De asemenea producția de pește la Marea Neagră va crește de la 7 000 tone în anul 1982 la 25 000 tone în anul 1990 prin intensificarea pescuitului de larg, ca urmare a dotării pînă în anul 1990 cu 26 nave de pescuit și 3 nave colectoare. Se va moderniza baza portuară existentă la Sulina.

Un alt domeniu important din punct de vedere economic îl constituie exploatarea biomasei (stuf, papură, rogoz, vegetația acvatică) în vederea producerii de alcool, carburanți sintetici, proteine și drojdii furajere. Producția de stuf care în perspectivă se estimează la 40 000 tone/an va fi destinată în exclusivitate pentru producerea de celuloză; în acest scop se va întocmi o documentație tehnico-economică privind posibilitățile de prelucrare a stufului în mici unități de celuloză amplasate în Delta Dunării, comparativ cu situația existentă când stuful se transporta la Combinatul de celuloză și hirtie Brăila.

Restul biomasei, circa 40 000 tone/an, va fi destinată pentru producerea de alcool etilic ce se va realiza într-un modul industrial de 5 000 tone/an, precum și pentru confecționarea de plăci termoizolante pentru construcțiile agrozootehnice. Acest modul industrial pentru producerea alcoolului etilic se va realiza până în anul 1984 în Delta Dunării pe un amplasament ce se va stabili, în funcție de posibilitățile de acces și de asigurare a materiei prime.

Pe baza rezultatelor ce se vor obține, în perspectivă se are în vedere realizarea altor module industriale de fabricare a alcoolului etilic. În cadrul programului de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducerea progresului tehnic privind valorificarea complexă a resurselor naturale ale Deltei Dunării, se are în vedere identificarea de noi specii din flora spontană și cultivarea de noi specii de plante ca surse de biomasă vegetală cu un ridicat potențial productiv și de substanțe utile pentru producerea de alcool, carburanți, substanțe proteice etc.

Silvicultura se va dezvolta prin extinderea plantațiilor de specii repede crescătoare și de mare eficacitate economică atât din speciile autohtone, cât și prin acclimatizarea unor specii noi în scopul asigurării materiei prime pentru producția de celuloză și pentru alte scopuri. Pădurile existente vor fi menținute pentru a se asigura un climat corespunzător, luându-se măsuri de completare a golurilor și mai buna lor îngrijire. Fondul forestier din Delta Dunării va crește de la 20 385 ha, la finele anului 1982, la 29 310 ha în anul 1990, iar producția de masă lemnoasă la nivelul anului 1985 va fi de 38 mii m.c. Producția fructelor de pădure și a ciupercilor va crește de la 12 tone în anul 1982 la 30-60 tone în anul 1990. Pe baza nivelurilor ce se vor stabili anual, va fi permisă vânătoarea sportivă a păsărilor din deltă (rațe, găște, lișițe), urmînd ca producția să fie destinată îndeosebi exportului.

Se va trece la **exploatarea minieră a nisipurilor titanifere**, zirconifere, cuarțifere din zonele Caraorman, Chituc, Sf. Gheorghe și se vor extinde cercetările în aceste domenii.

Turismul se va dezvolta pentru a deveni o activitate economică importantă, prin intensificarea amenajărilor și dotărilor cu caracter turistic, îmbunătățirea deservirii și diversificarea posibilităților de agrement.

Activitatea turistică se va intensifica în toată delta și în special în delta maritimă, folosind condițiile litoralului în zonele Sulina, Sf. Gheorghe, Perișor, Portița. În interiorul deltei se vor organiza campinguri în toate localitățile și se vor realiza amenajări gospodărești, rustice, cu caracteristici locale. Pen-

tru turismul în deltă va fi sporit numărul locuințelor plătite, re, ambarcațiunilor cu cușete, hidrobuze și alte tipuri de nave de agrement, pentru a permite accesul turiștilor în zonele cel mai reprezentative. Vor fi amenajate debarcadere în localitățile Murighiol și Jurilovca, precum și debarcadere în deltă pentru preluarea și livrarea cerealelor, plantelor tehnice, animalelor, păsărilor, a peștelui și a celorlalte produse. De asemenea vor fi executate lucrări de regularizare a brațului Sf. Gheorghe și de consolidare a albiei canalului Sulina.

În vederea menținerii echilibrului natural al deltei, se va asigura urmărirea permanentă și în complex a evoluției condițiilor de sol, hidrogeologice, climatice și biologice pe ansamblul teritoriului, influența pe care o pot avea lucrările de amenajare și noile activități de producție.

În vederea exploatării integrale și raționale a bogățiilor deltei, aceasta va fi împărțită în 7 zone teritoriale mari gravitînd în jurul localităților prevăzute să se dezvolte devenind centre social-economice puternice, iar localitățile Chilia Veche, Jurilovca, Mahmudia, Crișan și Sf. Gheorghe vor deveni orașe. Fiecare din aceste zone va fi organizată ca întreprindere economică cu personalitate juridică, avînd ca obiect de activitate agricultura, piscicultura, pescuitul, stuficultura, silvicultura și exploatarea lemnului, industrializarea și valorificarea peștelui și a produselor agricole și silvice, producerea nutrețurilor combinate, turismul, pescuitul și vînaoarea sportivă, exploatarea, întreținerea și repararea utilajelor, efectuarea lucrărilor hidroameliorative, precum și alte activități, în vederea exploatării unitare a resurselor naturale din deltă. De asemenea, se vor înființa întreprinderi economice, cu sediile în localitățile: Chilia Veche, Jurilovca, Maliuc, Murighiol, Pardina, Sf. Gheorghe și Sulina. Întreprinderile din zonele Jurilovca, Sfintu Gheorghe și Sulina vor include și pescuitul la mare.

Fiecare întreprindere va avea în dotare mijloacele de producție și de transport necesare, precum și utilaje terasiere, de întreținere și exploatarea lucrărilor hidroameliorative, chimizare și de construcții. Modul de organizare a întreprinderilor va reflecta ponderea activităților din cadrul fiecăreia, avînd în vedere diferențierea resurselor și va fi făcut sub formă de ferme, respectiv secții și sectoare cu autogestiune economico-financiară, pentru toate activitățile actuale și care se vor dezvolta în timp. Această organizare economică, corelată cu unele mijloace de stimulare a personalului muncitor va da posibilitatea folosirii permanente a personalului muncitor la toate activitățile întreprinderilor și vor crea condiții de atragere și de fixare a forței de muncă în deltă. Se vor înființa școli profesionale și se vor repartiza cu prioritate pentru deltă, absolvenții ai institutelor de învățămînt superior.

Înfăptuirea măsurilor stabilite de către conducerea de partid și de stat, în elaborarea cărora un rol esențial a avut tovarășul Nicolae Ceaușescu, va da o viață nouă Deltei Dunării, va asigura o considerabilă contribuție a acesteia la progresul economic și social al patriei.

dr. Marin NIȚU

Etapele și obiectivele edificării noii orînduiri sociale

(Urmare din pag. 19)

voltat și a vestigiilor societății capitaliste, deci fără o natură proprie, așa cum s-a crezut și se mai crede uneori și în prezent. Experiența istorică reală atestă că această fază urmează după perioada de trecere de la capitalism, că în această fază societatea se deosebește radical, principial de societatea capitalistă, elementele care constituie structura societății au un **conținut economico-social unitar socialist**. În fapt, socialismul se caracterizează prin **trăsături comune**, proprii ambelor faze — faza inferioară și faza superioară — ale societății comuniste și prin **trăsături specifice, socialiste propriu-zise**, care se află într-o trînsă unitate și interacțiune dialectică.

Tocmai de aceea, orientîndu-se spre edificarea socialismului, partidul comunist a stabilit ca obiective centrale ale politicii sale și ale acțiunii istorice a maselor crearea unei baze tehnice materiale proprii, realizarea unei structuri economice socialiste, dezvoltarea multilaterală a **socialismului**. Ca atare, în faza socialistă de dezvoltare acționează cu o intensitate sporită legile economice și principiile proprii socialismului.

O astfel de înțelegere a socialismului de către partidul nostru a permis determinarea mai riguroasă a obiectivelor și

transformărilor revoluționare ce trebuie îndeplinite, a treptelor pe care societatea le parcurge în această fază, să se demonstreze că făurirea socialismului multilateral dezvoltat se realizează în decursul unei perioade relativ îndelungate de timp, cînd socialismul se dezvoltă nu pe baza moștenită de la vechea societate ci pe **propria sa bază**. Aceasta înseamnă că socialismul și comunismul nu sînt absolut identice, că între ele există deosebiri esențiale. Socialismului dezvoltat îi revine misiunea de a depăși din toate punctele de vedere societatea capitalistă, pentru a-și putea manifesta superioritatea sa generală.

Realizarea acestui obiectiv se pune diferit în țările care au trecut și vor trece la edificarea noii societăți pornind de la un nivel mai scăzut de dezvoltare a forțelor productive și în țările care au moștenit de la vechea orînduire un înalt nivel de dezvoltare economică. Primele trebuie să reducă, mai întii, decalajul față de țările avansate; unele dintre ele, cum este și cazul țării noastre, trebuie să realizeze în etapa construirii și dezvoltării noii orînduiri, depășirea stadiului de țară slab dezvoltată, de țară în curs de dezvoltare, să lichideze decalajul față de cele mai avansate țări și apoi să depășească cele mai înalte realizări obținute de vechea societate în dezvoltarea economico-socială.

După cum cunoaștem, îndepluirea obiectivelor și sarcinilor actualului cincinal va face ca România să depășească stadiul de țară în curs de dezvoltare și să intre în rîndul țărilor cu un nivel mediu de dezvoltare a forțelor productive. În felul acesta patria noastră va urca o nouă treaptă pe drumul istoric al progresului și civilizației, apropiindu-se tot mai mult de limita superioară a socialismului multilateral dezvoltat.

MAI mult decât subiectul unui însemnat număr de lucrări ale literaturii economice contemporane, mai mult decât un dezerat înscris pe agenda de lucru sau în documentele oficiale ale diferitelor organisme internaționale, realizarea unei stabilități a sistemului monetar financiar internațional a devenit un imperativ al procesului de transformare înnoitoare a lumii. Prin dimensiunile, efectele și implicațiile ei în viața economică, socială și politică această problemă a atins proporții considerabile, astfel că de rezolvarea ei — ca latură a procesului de instaurare a noului ordin internațional — depinde, într-o măsură însemnată, evoluția viitoare a economiei mondiale.

În acest context, necesitatea realizării unui sistem monetar internațional — care să evalueze echilibrat, asigurând astfel o dezvoltare armonioasă a relațiilor comerciale și de cooperare internațională — a devenit în ultima vreme tot mai frecvent obiect al studiilor întreprinse de monetariști și economiști, de organizații și organisme internaționale; calea de ales a devenit ea însăși obiect de dispută.

Aceste căutări și dispute — ne referim mai ales la cele din literatura economică occidentală — s-au materializat pe trei planuri, care uneori s-au suprapus iar altele nu. Un prim plan este dat de poziția diferitelor monetariști și economiști față de problema pusă în discuție; un al doilea plan, dar cu alte rezonanțe și implicații diferite îl formează poziția statelor, iar un al treilea plan îl constituie poziția și hotărârile adoptate de diferite organisme internaționale și, în mod special, de F.M.I.

Primele critici aduse sistemului monetar internațional instaurat la Bretton-Woods, datează din anii 1960—1961. *Ele se refereau, în principal, la problema lichidității internaționale, problemă care, de

Tendințe contradictorii în gândirea monetară occidentală contemporană (1)

altfel, a fost în centrul discuțiilor din cadrul reuniunilor anuale ale F.M.I. începând din acești ani. Astfel, la reuniunea F.M.I. din anul 1960, mai mulți guvernatori, printre care și guvernatorul Băncii Franței, preziceau o criză a sistemului monetar internațional, cu toate că nimic nu apărea atunci în sprijinul acestei preziceri. Se poate spune că disputa oficială a apărut, în mod evident la sesiunea F.M.I. din 1964 de la Tokio, când, pentru prima dată, în fața unui for internațional, sistemul de plăți internaționale instituit cu 20 de ani în urmă a fost supus unei critici severe. Tonul acestei critici l-a dat delegația franceză, care a afirmat că sistemul etalonului aur-devize este o creație empirică.

Odată deschisă discuția asupra reorganizării Sistemului monetar internațional, atenția monetariștilor și a economiștilor a fost îndreptată spre găsirea unor formule mai mult sau mai puțin radicale privind reforma sistemului. În acest context, la propunerea profesorului american Machlup de la Universitatea Princeton s-au

organizat în anul 1964, patru reuniuni internaționale la care au participat 30 mari specialiști în probleme monetare din S.U.A., Europa și Japonia. Scopul reuniunilor a fost acela de a examina funcționarea sistemului monetar internațional și de a elabora reformele ce se impun. Atât în cadrul acestor reuniuni, cât și în lucrările publicate de diferiți economiști în anii ce au urmat se poate aprecia că atenția s-a concentrat în principal asupra a patru probleme: cursurile valutare, etalonul — mai concret rolul aurului — lichiditatea internațională și echilibrul balanțelor de plăți.

Obiect de aprigă dispută, problema cursurilor valutare, a polarizat atenția practică a tuturor specialiștilor. Părerile acestora, avansate sub același semn, al necesității funcționării corespunzătoare a sistemului monetar internațional — au fost, însă, uneori, diametral opuse. Unii economiști — de exemplu L. Triffin, au sprijinit ideea stabilității cursurilor valutare pe considerentul că stabilitatea este esența cooperării, în timp ce flotarea duce în perspectivă la „naționalism economic”¹⁾ sau la „haosul anilor 1930”²⁾.

Principalul curent de opinii a fost însă diametral opus principiului stabilității. Marea majoritate a economiștilor occidentali s-au pronunțat pentru o cât mai mare flexibilitate a raporturilor valorice dintre monede. Astfel, politica de apărare „pînă în pinzele albe” a parităților și cursurilor fixe a fost aspru criticată de G. Haberber: „Întotdeauna există pericolul ca anumite forme ale mecanismului bănesc, cum ar fi de exemplu cursurile valutare fixe sau practicarea unei anume reguli, să se transforme în feteș și atunci, în loc ca sistemul bănesc și dezvoltarea comerțului să capete caracter mai elastic, libertatea comerțului și chiar creșterea internă vor fi sacrificate unei forme sau unui detaliu al mecanismului bănesc”³⁾. Alți economiști, în argumentarea necesității

FIȘE

ACADEMIA „ȘTEFAN GHEORGHIEU”

Tehnocrație și conducere socială

Ediția Academiei Republicii Socialiste România

● Apărută sub egida Academiei „Ștefan Gheorghiu” lucrarea „Tehnocrație și conducere

socială”, pe care a tipărit-o recent EDITURA ACADEMIEI, își propune să ofere un răspuns critic constructiv, elaborat de pe pozițiile teoretice și ideologice ale partidului nostru, concepțiilor tehnocratice vehiculate intens în literatura socio-economică occidentală. Volumul, ce reunește o suită de studii de factură preponderent interdisciplinară, aduce în centrul atenției intensitatea și nuanțele ce caracterizează dezbaterile privind fenomenul conducerii în actualele condiții create de revoluția tehnico-științifică. Într-o structură logică volumul își propune, deopotrivă, o analiză a dezvoltării științei și tehnicii și a modului în care este receptat impactul acestei evoluții asupra societății în viziunea doctrinei tehnocratice. Adresându-se unui larg

public, lucrarea reprezintă un util instrument de lucru la îndemna cadrelor didactice, a studenților, a tuturor celor interesați.

Costurile agricole și echilibrul dezvoltării

● Asigurarea autonomiei alimentare în cazul Cehoslovaciei reprezintă o importantă problemă; în același timp însă, această orientare vedește profunde implicații asupra complexului economic național în virtutea interdependențelor agriculturii cu celelalte ramuri, a ponderii sale substanțiale în crearea și repartizarea venitului național — afirmă Jaroslav Kutil în articolul „Metodické aspekty nákladů v potravinové vestikalé” (Aspecte metodologice ale costurilor în cazul integrării verticale a producției alimentare) publicat în

numărul 7/1983 al revistei POLITICKA EKONOMIE. Aspectele cele mai importante — respectiv interdependențele — vizează pe de o parte tendința, vizibilă în ultimul deceniu, de creștere a costurilor de producție în agricultură, iar pe de altă parte anumite imperfecțiuni ale sistemului de prețuri practicate în această sferă economică, prețuri care nu permit evidențierea eficienței economice pe toate verigile de producție. Intemeindu-se pe aceste date J. K. apreciază că realizarea autonomiei alimentare nu se poate obține în afara asigurării unui echilibru în cadrul structurii economice. Apreciind că, datorită consumurilor ridicate energetice pe care le implică agricultura de tip industrial, costurile de producție ar putea avea o tendință de creștere, autorul subliniază că reda-

practicării cursurilor fluctuante, au pornit de la incompatibilitatea dintre menținerea artificială a cursurilor fixe și convertibilitatea monedelor. „Combinația între cursurile valutare fixe, convertibilitatea monetară și insuficienta armonizare a politicilor economice naționale nu poate funcționa în practică” – sublinia, de exemplu, G. Holm¹⁾. După unii autori, fixitatea cursurilor nu este în măsură să contribuie la echilibrul economic. Astfel, americanul F. Machlup scria: „Cursurile valutare fixe aproape niciodată nu pot contribui la menținerea echilibrului, nici în sfera valutară²⁾ și, mai mult decât atât, „Dacă devine clar că dezechilibrul se dezvoltă într-o anumită direcție și dacă modificarea cursurilor valutare poate deveni inevitabilă, ce fel de superioritate poate fi văzută în amânarea modificării pe o perioadă îndelungată sau chiar pe o perioadă mai scurtă? De ce modificările rare sau periodice trebuie să fie mai bune decât modificarea cotidiană, adică decât cursurile valutare liber flotante?”³⁾. Și alți economiști – printre care M. Friedman, E. Sohmen, F. Lutz etc. – susțin inutilitatea parităților și, în consecință, renunțarea la ele și menținerea cursurilor valutare ca singura expresie reală a raportului valoric dintre monede.

Puternicul curent de opinie manifestat în rândul economiștilor din occident în favoarea cursurilor fluctuante are la bază ideea cursului „ideal” – respectiv ideea cursului rezultat din echilibrul neinfluențat de nimeni, al cererii și al ofertei. În același sens, se încearcă să se stimuleze încrederea în existența unui sistem „simetric” în care presiunea cumpărătorilor și vânzătorilor asupra valutei are tendința să se compenseze reciproc. În aceeași suită de argumente, un loc important ocupă ideea potrivit căreia, sistemul cursurilor fluctuante contribuie în

mod eficient la împiedicarea apariției dezechilibrelor balanțelor de plăți. Soldurile active și pasive ale balanțelor de plăți ar trebui, cel puțin teoretic, să fie lichidate prin modificarea automată a cursurilor valutare, fără intervenția pe piață a băncilor centrale.

Ca și în problema cursurilor valutare, problema etalonului – elementul de referință al unui sistem monetar – a suscitat, la rândul ei, numeroase și controversate poziții. Aurul, unul dintre punctele cele mai disputate ale sistemului monetar internațional, a determinat atitudini contradictorii: „adoratie” sau „repudiare”. Încă în cadrul primelor contacte de la Conferința de la Princeton, o serie de economiști, printre care și Jacques Rueff au sugerat reînlocuirea la sistemul etalonului aur, deoarece un asemenea etalon nu admite intervenția statului, economiștii amintiți fiind împotriva acestei influențe.

La rândul său, M. Heilperin, profesor la Universitatea din Geneva, preconiza crearea unui sistem monetar bazat pe utilizarea aurului ca monedă universală: „nu-mai înapoierea la etalonul aur poate satisface necesitatea ordinii sistemului bănesc (...). Prin restabilirea aurului ca pivot al sistemului monetar internațional (...) noi ne vom construi un pod peste dezordinea monetară semicentenară⁴⁾” – susținea acesta. Economistul francez A. Toulemon propunea, de asemenea, să se revină la vechiul etalon aur, majorându-se prețul oficial al aurului. Din punct de vedere teoretic, potrivit concepției sale „este paradoxal să se fixeze și să se garanteze prețul unei mărfi reale pentru o perioadă nedeterminată și să se mențină acest preț timp de 20 de ani”⁵⁾. Charles List, un alt economist, afirma că „aurul este singurul metal care poate servi ca bază a comerțului mondial, deoarece beneficiază de o cerere generală și este

utilizat pentru plăți în toate țările lumii... Acest privilegiu este datorat rarității lui”⁶⁾.

Contrar acestor opinii, nu puțini economiști occidentali au avut și au convins că procesul eliminării aurului din sistem este inevitabil, instabilitatea valutară fiind preferată seismelor economice și sociale legate de „chingile aurului”. „Lumea preferă instabilitatea, mișcarea înainte până la inflație, în locul disciplinei echilibrului și amenințării deflației”, susține de exemplu francezul A. Palette⁷⁾. Ca atare, se sublinia cu un alt prilej, aurul – deși presupusă expresie a stabilității și echilibrului – nu se poate sustrage acestor influențe. Căci „Situația politică și economică actuală necesită ceva mai mult decât „scoaterea și scuturarea de praf a cadavrului etalonului aur din mormântul vechi de o jumătate de secol”⁸⁾, sau „Aurul a devenit un auxiliar util, dar nu mai este stăpîn în sfera valutară”⁹⁾.

conf. dr. Mariana NEGRUȘ
Academia „Ștefan Gheorghiu”

¹⁾ R. Triffin, Stable versus Fluctuating Rates, New York, 1970, p. 18.

²⁾ P. Einzig, A Text Book on Foreign Exchange, London, 1966, p. 32.

³⁾ G. Haberler, Money in the International Economy, London, 1965, p. 39.

⁴⁾ G. Holm, Toward Limited Exchange Rate Flexibility, Princeton, 1969, p. 4.

⁵⁾ F. Machlup, On Terms, Concepts, Theories and Strategies in the Discussion of Greater Flexibility of Exchange Rates, Princeton, 1976, p. 7.

⁶⁾ F. Machlup, International Payments, Aebts and.

⁷⁾ M. Heilperin, Aspects of the Pathology of Money, Geneva, 1968, p. 279.

⁸⁾ World Monetary Reform, Plans and Issues; Stanford, 1970.

⁹⁾ După A. Toulemon, Situation paradoxale de l-or dans le mon.de. Paris 1963, p. 46. Se are în vedere prețul oficial al aurului care a rămas neschimbat din 1934.

¹⁰⁾ A. Palette, Monnaie et économie internationale du XIX-e siècle à nos jours, Paris, 1967, p. 563.

¹¹⁾ R. Triffin, Gold and the Dollar Crisis, New Haven, 1970, p. 18.

¹²⁾ World Monetary Reform. Plans and Issues; Stanford, 1970.

cerea cheltuielilor poate fi realizată precumpănitor prin asigurarea unei mai mari elasticități a sistemului de prețuri practicat.

Promovarea tehnologiilor de vîrf

● Deși nu a fost formulată o definiție unanim acceptată și indeajuns de riguroasă a „tehnologiilor de vîrf” (potrivit unor definiții, acestea ar fi „toate industriile creatoare de locuri de muncă în anii 1980 și 1990” sau „orice tehnologie care are un ritm de mutație accelerat”), în S.U.A. este larg răspîndită convingerea că aceste realizări ale tehnicii moderne vor constitui principalul suport al relansării creșterii economice și reducerii șomajului – se arată în studiul „La ruée les technologies

de pointe apportera-t-elle croissance et emplois à l'économie américaine?” publicat în numărul 1833 al revistei PROBLÈMES ÉCONOMIQUES. Devine, totodată, evident că stimularea tehnologiilor de vîrf nu poate fi realizată pe căile clasice de promovare a progresului tehnic. Potrivit analizelor cuprinse în studiu, cele mai importante mutații vizează următoarele aspecte: a) sub aspect financiar, noile tehnologii – în virtutea puternicei încărcături inovative – presupun niveluri ridicate de risc și impun disponibilizarea unor importante resurse bănești; b) impulsivitatea inovației poate fi realizată numai prin colaborarea cu cadre de cercetare din universități; c) întrucît noile tehnologii nu necesită consumuri ridicate de materiale și nu sînt poluante, ele

pot fi amplasate în orașe mici sau chiar în zone neindustriale.

Planificare

● Ideea potrivit căreia funcția de planificare în cadrul unei întreprinderi exprimă însuși nivelul de maturitate al organizației respective surprinde – după cum afirmă John Thackray în articolul „America's stunted planning” – publicat în numărul 3/1983 al revistei MANAGEMENT TODAY – anume virtuți care sînt atribuite metodelor de planificare pentru asigurarea succesului economic. Această apreciere, opinează autorul, are la bază un îndelungat proces de perfecționare în plan metodologic; un proces marcat îndeosebi prin abandonarea metodelor extrapolative de planificare a producției în favoarea unei planifi-

FIȘE

cări pe termen lung în care este utilizată metoda analizei de portofoliu. Denumită în limbajul specialiștilor „planificare strategică” această metodă ar avea drept scop să creeze un element de legătură între factorii decizionali din întreprindere și un mediu economic în continuă schimbare. Pentru a fi eficientă, subliniază I. T., „planificarea strategică” presupune anumite modificări în activitatea planificatorilor. Este vorba, pe de o parte, de un proces de descentralizare a planificării la nivel microeconomic, iar pe de altă parte de elaborarea previziunilor printr-o cunoaștere prealabilă temeinică a legilor economice.

CONTINUÎND o bogată activitate de cercetător și publicist, profesorul Niță Dobrotă oferă, în continuarea cărții sale „Mecanisme interne ale capitalismului monopolist de stat”, apărută acum cîțiva ani, o nouă lucrare: „Reproducția capitalistă contemporană”. Recentul volum reprezintă un amplu și fundamentat studiu al celor mai importante și acute probleme economice ale țărilor capitaliste dezvoltate și, concomitent, ale teoriei marxiste a capitalismului contemporan. De pe pozițiile științifice și ideologice avansate promovate de partidul nostru, autorul „Reproducției capitaliste contemporane” își fundamentează cercetarea pe consultarea unei bibliografii bogate și semnificative, pe folosirea unui material statistic consistent, organizat în serii temporale îndelungate și riguros prelucrat. Cartea prilejuiește autorului un dialog remarcabil, cuprinzător și deschis, cu cele mai cunoscute teze, concepții, concluzii și teorii marxiste și nemarxiste, manifestate în prezent într-o varietate pe care niciodată n-a cunoscut-o în trecut gândirea economică.

După un capitol introductiv în care profesorul N. Dobrotă își definește metoda de studiu și își delimitează obiectul cercetărilor, în cel de-al doilea capitol, intitulat „Nașterea, statul național, reproducția capitalistă contemporană”, el realizează, raportat la numeroasele concepții și abordări integraționiste și mondialiste consacrate în literatura de specialitate, o solidă demonstrație — de cele mai multe ori cu ajutorul unor argumente originale, logice dar și practice —, a rolului primordial ce revine complexelor economice naționale în capitalismul contemporan, ca de altfel în întreaga lume. Un interes aparte sîrnesc considerațiile privitoare la unitatea dintre factorul național (complexul economic național cu interesele economice, sociale, politice etc., care se înfruntă, dar care, măcar parțial, se și armonizează) și factorul statal, chemat să apere și să promoveze în primul rînd interesele naționale, care nu sînt numai ale burgheziei, sau numai ale burgheziei monopoliste. Caracterizat riguros, raportul național-statal servește autorului pentru formularea noilor trăsături ale intervenției statului burghez în perioada postbelică în economie țărilor capitaliste dezvoltate și, apoi, ca premisă de cercetare a tuturor problemelor care fac obiectul cărții. Prezintă în toate capitolele, analiza rolului statului burghez contemporan asigură unitatea cărții.

Contradicția fundamentală a capitalismului oferă profesorului N. Dobrotă prilejul analizei problemelor dezvoltării forțelor de producție în capitalismul contemporan. În cadrul bazei tehnico-materiale,

Mecanismul reproducției în capitalismul contemporan*)

presupusă unică atât pentru capitalism cît și pentru socialism, el deosebește vechiul (actualul) mod tehnic și noul (viitorul) mod tehnic de producție, pe care, deși țările capitaliste îl pot dezvolta — pînă la anumite limite determinate de relațiile de producție capitaliste — îl vor desăvîrși țările socialiste. Caracterul înegal al progresului forțelor de producție în capitalismul contemporan și nivelurile diferite de dezvoltare a acestora în unele țări reprezintă o altă premisă a analizei întreprinse în carte.

În volum sînt tratate pe larg și problemele reproducției forței de muncă, între care creșterile numerice, deplasările în structurile de ramură și sectoriale, cele ale calificării, inclusiv dimensiunea socială a acesteia: timpul liber, programele guvernamentale de pregătire și ocuparea forței de muncă etc. Atenția cititorului este atrasă în mod deosebit de analiza cauzelor și trăsăturilor șomajului în deceniul trecut, ale cărei concluzii, deși se opresc la anii 1977-1978, reprezintă explicații fundamentale ale agravării acestor probleme sociale în marea majoritate a țărilor capitaliste dezvoltate. Una dintre cele mai interesante părți ale acestui al patrulea capitol, dar și al cărții în general, o constituie însă cea consacrată formării și reproducției valorii forței de muncă, unde întîlnim concluzia rolului crescînd al „relației nemarfare a reproducției valorii forței de muncă”, care include contribuția societății capitaliste, a statului la asigurarea unor însemnate condiții ale reproducției muncitorului contemporan.

Un amplu capitol din volum este dedicat de autor problemei inflației, ca trăsătură definitorie a mecanismului reproducției capitalismului social în timpul nostru. Prin modul de tratare și prin concluziile astfel desprinse, prof. N. Dobrotă realizează, credem, cea mai consistentă analiză a acestui fenomen în literatura noastră. Ne atrage atenția, mai ales, cercetarea factorilor generali și conjuncturali, a mecanismelor

generatoare și de autoîntreținere a inflației, ca și cea a implicațiilor ei economice, sociale și politice în fiecare țară capitalistă. Concluziile și metodologia de abordare a acestei problematice constituie, neîndoiește, premise de cercetare a dezechilibrelor monetare pe plan național și în alte țări decît cele capitaliste dezvoltate, în țările nesocialiste în curs de dezvoltare, dar și în cele socialiste, ca și pe plan mondial.

La fel de amplu și consistent este și capitolul consacrat planificării capitaliste, care oferă autorului posibilitatea unei caracterizări complexe a dezbaterilor din literatura economică burgheză privitoare la plan și planificare, la confruntările dintre concepțiile dirijiste și liberale, dintre „planiști” și „antiplaniști”, ale performanțelor și limitelor planificării în diferite țări etc. Cu argumente teoretice, cu mărturii ale unor economiști occidentali de primă mînă și mai ales cu ajutorul faptelor, profesorul N. Dobrotă demonstrează că în sistemul general de reglare a economiei capitaliste, în care mișcarea spontană și anarhică rămîne trăsătura esențială, planificarea reprezintă un sistem în continuă extindere. Cauzele acestui proces, ca și ale capitalismului monopolist de stat sînt căutate în contradicțiile sistemului social-economic din țările capitaliste dezvoltate, iar particularitățile — în condițiile naționale și internaționale specifice fiecărei țări. Interesant ni se pare paragraful

consacrat crizei planificării monopolist-statale, mijloacele de depășire a acestei crize regăsindu-se, după opinia autorului, în planificarea democratică, care nu este încă socialistă, dar care, ținînd de alternativa democratică a capitalismului monopolist de stat, ar putea, prin trecerea viitoare la societatea socialistă, să devină socialistă.

În aria de interes a autorului sînt cuprinse și alte probleme cum ar fi: militarizarea, ca o trăsătură esențială a reproducției capitaliste contemporane și interferarea ei cu celelalte trăsături — șomajul, inflația, degradarea mediului natural etc.; raportul dintre tehnica militară, progresul tehnico-științific și progresul general al societății; producția și consumul militar; militarizarea și deformarea modelelor firești ale creșterii economice și ale reproducției; evaluările și mai ales reevaluările teoriei ciclului economic capitalist și a crizei economice ciclice; caracterizarea ciclului care debutează la începutul deceniului al optulea; integrarea vest-europeană; independența economică a tuturor țărilor lumii etc.

Capitolul final al cărții este consacrat crizei tipului capitalist de producție, pe care justificat și argumentat autorul îl delimitează de criza tipului contemporan de dezvoltare economică. Criza reproducției capitaliste este abordată din perspectiva limitelor tehnice și ecologice, ale celor determinate de mobilul producției capitaliste — profitul etc. Ea este tratată ca o componentă a crizei generale a capitalismului, ale cărei trăsături sînt sintetic, dar complet, prezentate de autor.

În finalul acestor rînduri adăugăm că „Reproducția capitalistă contemporană” este nu numai o carte unitară, solidă, bogată în idei și concluzii originale, bine argumentate, ci și o carte frumos scrisă, în care caracterizarea riguroasă a fenomenelor și proceselor economiei capitaliste se imbină cu notații deconectante de valoare literar-publicistică certă. Aceste calități o recomandă economiștilor — profesori, cercetători, practicieni, studenți — și în general largului public cititor al literaturii social-politice.

Ion BLAGA

*) Niță Dobrotă, *Reproducția capitalistă contemporană*, București, Editura politică, 1981, p. 421.

Implicațiile flotării generalizate asupra economiilor țărilor în curs de dezvoltare

În 1973 apunea sistemul monetar internațional instituit la Bretton Woods lăsând în urma sa un mare deficit al balanței de plăți americane, cursuri valutare imposibil de controlat fie din cauza dezechilibrului balanțelor externe, fie a speculațiilor, o acută penurie de lichiditate internațională, toate acestea în contextul unei majorări fără precedent a prețului petrolului. Flotarea generalizată a principalelor valute era privită drept unica alternativă.

Speranțele erau întreținute de teoreticienii liberaliști ale căror teorii promiteau eliberarea de constrângerea obligației de a menține cursuri de schimb stabile, promovarea unei competitivități corecte, echilibrarea automată a balanțelor de plăți externe, în fine, reducerea nevoilor de rezerve valutare pentru intervenția pe piață și în felul acesta crearea unor noi surse de lichiditate. Condiția esențială era existența unei flotări „pure”, iar statele păreau dispuse să o asigure prin abținerea de la intervenția pe piață pentru manevrarea cursurilor.

Încă din primii ani ai noii experiențe a reieșit însă clar că fenomenele contradictorii ale economiei capitaliste nu pot fi soluționate prin simpla trecere de la cursurile fixe la cele flotante. Statele, fie că au fost obligate, fie că au profitat de situația creată și nu și-au respectat pe deplin angajamentul de a nu interveni pe piața valutară, nerealizându-se astfel, încă de la început, condiția principală a funcționării noului mecanism. Din contra, s-au practicat intervenții masive pentru atenuarea mișcărilor eractice ale cursurilor sau pentru a se crea poziții concurențiale favorabile unor economii. Alte țări au căutat să profite de pe urma poziției monedei lor pe piața internațională neluând măsuri de contracarare a unor supra sau subevaluări nejustificate de nivelul relativ al prețurilor sau de situația altor factori economici fundamentali.

Corolarul practicilor de manevrare a cursului de schimb în scopuri competitive a fost creșterea prețurilor și a protecționismului în comerțul internațional, dat fiind faptul că eficacitatea tarifelor vamale poate fi neutralizată de deprecierea valutară. Una din consecințe a fost descurajarea fluxurilor comerciale, al căror ritm anual de creștere a scăzut de la 9% în perioada 1965—1973 la 4,7% în perioada 1973—1979.

Țările capitaliste dezvoltate, dispunând de economii puternice și de rezerve suficiente pentru a face față noilor evoluții, s-au adaptat mai bine sistemului. Țările în curs de dezvoltare însă, cu o capacitate de adaptare mai redusă, cu o putere economică insuficientă adoptării unor măsuri de politică economică defensive, cu posibilități reduse de a obține și prelucra informații și de a adopta rapid decizii bine fundamentate, s-au văzut subordonate confruntărilor dintre cei puternici și beneficiarii ale tuturor implicațiilor negative pe care le generează actuala evoluție.

După abandonarea sistemului monetar internațional bazat pe cursurile fixe, țările în curs de dezvoltare au adoptat diverse aranjamente valutare în funcție de caracteristicile fiecăreia, aranjamente care ulterior au suferit parțial unele modificări, astfel că la finele anului 1981 38 de țări își legau moneda printr-un curs fix față de dolarul S.U.A., 14 față de francul francez, 14 de Drepturile Speciale de Trageră, 22 de un coș de valute, iar 4 de alte monede. Un grup de 5 țări își ajustează periodic cursul monedei lor în funcție de un set de indicatori, iar alte 23 de monede flotează liber sau sînt supuse unor diferite regimuri de schimb.

Cele de mai sus evidențiază faptul că majoritatea monedelor țărilor în curs de dezvoltare (56%) sînt legate printr-un curs fix față de o valută cheie. Prin urmare, într-un sistem în care cursul de schimb este ridicat la rangul de instrument de politică economică folosit pentru promovarea exporturilor, combaterea inflației sau stimularea cererii globale, o bună parte din țările în curs de dezvoltare își văd propria monedă apreciindu-se sau depreciindu-se în funcție de interesele economice ale țărilor de al căror curs valutar depind, iar dacă nu, cel puțin în funcție de situația economică a acestora. Problema nu este de neglijat ținînd cont că acest fapt reduce capacitatea de previziune cu privire la rentabilitatea viitoare a exporturilor sau importurilor și contribuie la propagarea inflației dinspre țara de a cărei monedă se leagă cursul monedei țării în curs de dezvoltare către propria sa economie.

Un prim aspect pe care dorim să-l supunem atenției este efectul inflaționist al flotării principalelor valute.

Compararea indicilor anuali ai prețurilor din țările în curs de dezvoltare din perioada 1973—1980 față de cei din perioada

1962—1972 relevă că rata inflației a fost cu mult mai mare în deceniul opt față de deceniul precedent (vezi tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Evoluția prețurilor bunurilor de consum în țările în curs de dezvoltare (în %)

	1962—1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980
Țări exportatoare de petrol	8,0	11,3	17,0	18,8	16,8	15,5	10,2	10,8	13,4
Țări neexportatoare de petrol	9,1	22,1	28,7	27,0	27,6	27,1	23,7	28,9	37,7

Sursa : Raportul anual al F.M.I. 1981

În literatura de specialitate efectul inflaționist al evoluției alternative a cursurilor de schimb a fost denumit „efectul ratchet”. Scăderea puterii de cumpărare a unei monede se consideră că se datorează elasticității asimetrice a prețurilor la modificările cursurilor de schimb.

Deprecierea unei valute atrage după sine creșterea prețurilor interne datorită faptului că importurile devin mai scumpe, fiind necesară alocarea unor sume mai mari pentru achiziționarea acelorași mărfuri din străinătate față de perioada anterioară devalorizării. Creșterea prețurilor în țara a cărei monedă se depreciază este însă mai amplă decît scăderea lor atunci cînd moneda se repreciază, datorită unei serii întregi de factori, cum ar fi organizarea monopolistă a pieței, convingerea comercianților că tendința ascendentă a prețurilor este mai profundă și mai de durată decît tendința descendentă sau pur și simplu refuzul producătorilor de a accepta prețuri inferioare după ce au atins un anumit nivel de preț.

În altă ordine de idei trebuie amintite presiunile inflaționiste create de necesitatea acoperirii riscului valutar în condițiile instabilității cursurilor valutare, ceea ce duce la creșterea prețurilor în comerțul internațional. Neluarea în considerare a acestui risc atrage după sine costuri și mai mari. La aceste presiuni sînt supuse inclusiv țările ale căror monede sînt legate prin cursuri fixe față de valutele cheie, deoarece monedele lor flotează față de toate celelalte valute odată cu moneda de care sînt atașate. Mai mult decît atît, ele suportă și propagarea inflației țării în a căror monedă își definesc cursul de schimb. În momentul în care în țara valutei cheie respective au loc creșteri ale indicelui prețurilor, între cele două monezi apare o schimbare a parității puterii de cumpărare, care însă nu se reflectă în modificarea imediată a cursului de schimb. Mărfurile din țara în curs de dezvoltare se vor schimba neechivalent. Ea va cîștiga la fiecare export, dar va importa relativ mai scump (datorită creșterii prețurilor în țara mare). Cum importatorii nu sînt întotdeauna aceiași cu exportatorii, ei vor fi obligați să sporească prețurile mărfurilor produse pe bază de materii prime din import sau fabricate cu ajutorul echipamentului străin. În același timp, realizarea unei balanțe de plăți externe deficitare atrage după sine apelul la credite externe, ceea ce va implica și plata unor dobinzi suplimentare care contribuie și ele la sporirea prețurilor.

O analiză comparativă efectuată pe un eșantion de țări în curs de dezvoltare cu privire la evoluția prețurilor cu amănuntul în perioada flotării generalizate față de perioada anterioară*) scoate în evidență de la bun început faptul că față de ritmurile medii ale creșterii prețurilor înregistrate în perioada 1960—1970, ritmurile medii din perioada 1973—1980 sînt mult superioare. În anii flotării generalizate cele mai ridicate ritmuri ale inflației le înregistrează țările ale căror monede flotează liber, fapt care pare a confirma realitatea efectului „ratchet”. Țările ale căror monede sînt legate de DST au de asemenea ritmuri ale inflației ridicate. Țările în curs de dezvoltare cu monedele legate de dolarul american și de francul francez înregistrează ritmuri de creștere a prețurilor de trei pînă la zece ori mai mari decît în perioada precedentă.

Variabilitatea medie la nivelul tuturor țărilor în curs de dezvoltare pe care o înregistrează cursurile de schimb efec-

tive (exprimate prin media ponderată a cursurilor de schimb bilaterale) ¹⁾ în perioadele 1967—1973 și 1973—1978, calculată pe baza abaterii medii pătrățice de la media perioadei în diferitele tipuri de țări, este prezentată în tabelul nr. 2.

Tabelul nr. 2

Variabilitatea medie lunară a cursurilor efective (procente)

TIPUL DE ȚĂRI	Ian. 1967— Mar. 1973	Apr. 1973— Dec. 1978	%
Țări în curs de deviz	1,705	2,411	141,0
— cu cursuri de schimb legate de:			
— dolarul S.U.A.	1,522	1,788	116,8
— francul francez	0,493	0,612	124,0
— DST	1,417	1,602	324
— care practică alte aranjamente	2,258	3,180	139

Sursa: Raportul anual al F.M.I., 1979

După cum se observă, creșterea cea mai spectaculoasă a variabilității cursurilor de schimb efective se înregistrează la țările ale căror monede sînt legate de DST, urmată de cele ale căror cursuri flotează liber sau urmează alte aranjamente. Aceasta demonstrează că efectul „catcher” impietează puternic asupra economiilor țărilor respective deoarece, așa cum am văzut, în aceste țări se înregistrează și cele mai ridicate cote ale inflației. Variabilitatea mai redusă a monedelor legate de francul francez și de dolar nu a împiedicat însă ca în aceste țări inflația să crească, în special datorită fenomenului de propagare al acesteia și scăderii cursului dolarului.

Flotarea generalizată nu este singurul fenomen care produce creșterea inflației. De aceea delimitarea creșterii prețurilor datorată flotării de cea datorată altor fenomene cu efect inflaționist, cum ar fi creșterea prețului energiei, politica monetară, politica bugetară sau corelația cerere-ofertă, este foarte grea. Corelațiile prezentate mai sus dau totuși de gândit și susțin în bună măsură teoriile avansate.

Un al doilea aspect pe care ne propunem să-l tratăm este evoluția competitivității globale a economiilor țărilor în curs de dezvoltare în anii flotării generalizate.

În perioada cursurilor fixe, poziția concurențială a unei economii era analizată prin prisma nivelului prețurilor dintr-o țară față de nivelul prețurilor din țările partenere. În momentul în care într-o țară ritmul inflației îl depășea cu mult pe cel din celelalte țări cu care aceasta avea relații comerciale, echilibrul pe care cursul de schimb îl stabilea între puterea de cumpărare a monedei acelei țări și puterea de cumpărare a monedelor țărilor partenere era alterat.

Exportatorii erau stînjeniiți de faptul că produsele lor deveneau relativ mai scumpe față de cele ale concurenților datorită costurilor mai ridicate din propria țară. Din contra, partenerii externi care exportau către acea țară obțineau venituri mai ridicate datorită unor prețuri mai mari pe piața respectivă, ceea ce le dădea posibilitatea să accepte rabaturi la prețurile de desfacere fără ca veniturile lor să fie inferioare celor din perioada anterioară. Mărfurile lor erau, prin urmare, mai competitive. Pentru restabilirea unei competitivități echitabile țara în care ritmul inflației era mai ridicat proceda la deprecierea cursului propriei monede.

Trecerea la flotarea generalizată a atras după sine evoluții noi ale competitivității economiilor, atât ale țărilor dezvoltate, cât și ale țărilor în curs de dezvoltare. Modificările ample de cursuri precum și efectele inflaționiste induse au produs, în unele cazuri, pierderi accentuate de competitivitate, iar în alte cazuri competitivitatea excesiv de pronunțată, evoluția cursurilor de schimb abătîndu-se adesea de la regula parității puterii de cumpărare.

O analiză a evoluției competitivității globale pe un eșantion de 19 țări în curs de dezvoltare, efectuată pe baza evoluției cursurilor de schimb efective ajustate prin indicele relativ al prețurilor, permite constatarea că în rîndul țărilor care înregistrează cîștiguri de competitivitate, doar trei au ritmuri ale inflației mai mari de 10% pe an.

Dintre cele a căror poziție concurențială s-a deteriorat, o singură țară are un ritm al inflației mai mic de 10%.

¹⁾ Eșantionul cuprinde zece țări ale căror monede sînt legate prin un curs fix față de dolarul S.U.A., din care primele cinci au produs intern brut pe cap de locuitor sub 370 dolari, iar următoarele cinci un produs intern brut cuprins între 380 și 2.000 dolari pe locuitor. De asemenea sînt analizate patru țări ale căror monede fluctuează liber, două țări ale căror monede sînt ajustate periodic în funcție de un set de indicatori, patru legate de francul francez și două țări care definesc monedele în funcție de DST.

²⁾ Vezi „Revista economică”, supliment, nr. 20/1982

Țările cu variabilitate ridicată a cursurilor efective — dintre care două au cursurile corectate periodic în funcție de un set de indicatori (Argentina și Portugalia), iar alte două (Turcia și Uruguay) au monede care flotează liber — înregistrează creșteri foarte mari ale ritmului lor anual al prețurilor (Uruguay 66%, iar Argentina 128%). Aceste țări au procedat la deprecierea repetată ale cursului de schimb, dar nivelul ridicat al prețurilor nu a reușit să le confere o competitivitate adecvată.

Abaterile de la poziția concurențială echilibrată atrag implicații adînci asupra economiilor țărilor respective. Pe de o parte deteriorarea competitivității duce la descurajarea exporturilor și stimularea importurilor, iar aceasta atrage dezechilibrarea balanței de plăți externe și creșterea datoriei față de alte țări. Invers, creșterea competitivității poate duce la stimularea exporturilor într-o măsură mult prea mare, generînd o creștere a cererii globale care, într-o țară slab dezvoltată în care oferta nu poate ține pasul cu această creștere, se transformă în altă sursă de inflație și instabilitate. În același timp, importurile devin mai scumpe, iar în țările lumii a treia, în care cererea pentru mărfuri de import este aproape neelastică la creșterea prețurilor, costurile sporite duc fie la deteriorarea rentabilității unor ramuri, fie la noi creșteri de prețuri. Sporirea inflației atrage după sine necesitatea unor noi devalorizări, iar cercul devine vicios.

Nu mai puțin are de suferit participarea țărilor lumii a treia la comerțul internațional. Nu numai diminuarea competitivității duce la frînarea exporturilor. Chiar și creșterile competitivității datorate depreciierii cursului de schimb produc o serie de greutăți și atrag adesea costuri suplimentare. Fenomenul este firesc deoarece în timpul perioadei care urmează modificării cursului de schimb, schimburile se efectuează în marea lor majoritate pe baza contractelor anterioare producând variații și este necesară scurgerea unei perioade considerabile înainte ca operatorii să poată utiliza surse de aprovizionare mai puțin costisitoare sau ca producătorii ale căror produse sînt competitive de puțină vreme să poată găsi debușee suplimentare pentru exporturile lor. Asemenea variații ale curentului comercial necesită adesea cercetări îndelungi și cheltuieli considerabile pentru obținerea informațiilor necesare. De asemenea, se cer modificări ale instalațiilor existente sau chiar noi dotări, crearea unor sisteme noi de distribuție și adaptarea produselor la gustul noilor clienți.

Țările în curs de dezvoltare, care au practicat o dispersie geografică mai mare a comerțului lor exterior, au avut o putere economică mai mare și o producție mai diversificată, au putut face față, în general, imperativelor reajustării economice. Exporturile lor au scăzut de la un ritm mediu anual de creștere de 6,3% în perioada 1960—1970, la un ritm de creștere de 4,4% în perioada 1970—1980, iar producția lor industrială, de la 7,5%, la 6,6%. Țările slab dezvoltate însă față de un ritm de creștere al exporturilor de 5,3% pe an în 1960—1970 au realizat un ritm negativ în cursul deceniului al optulea de -1,1%. Ritmul creșterii lor economice s-a redus de la 6,6% în deceniul șapte, la 3,6% în deceniul opt.

În concluzie, țările în curs de dezvoltare au fost subiectul unor noi forme de instabilitate economică după instaurarea flotării generalizate. Cu cît economia lor este mai deschisă către exterior, cu cît comerțul cu țările dezvoltate este mai amplu dar mai puțin diversificat, ele sînt mai vulnerabile la modificarea cursurilor de schimb ale valutei cheie.

Cert este că flotarea a produs creșterea inflației, nu numai în țările în curs de dezvoltare, dar și în cele dezvoltate. De aceea, implicațiile sale se cer studiate, iar politica legată de cursurile de schimb se cere acompaniată de un complex de măsuri antiinflaționiste care să contracareze cel puțin parțial efectele negative pe care le-am trecut în revistă pe scurt. În același timp, se cere diversificată gama produselor destinate exportului, precum și aria geografică a acestuia. Nu mai puțin importante sînt măsurile de acoperire a riscului de schimb precum și, poate în primul rînd, creșterea calității și fiabilității produselor, a promptitudinii livrărilor și a serviciilor.

Afirmațiile conducătorilor unor importante instituții financiare occidentale cu privire la caracterul „satisfăcător” al sistemului existent trebuie puse însă sub semnul întrebării atîta timp cît acesta nu numai că incomodează dezvoltarea economică a unui număr foarte mare de țări, dar și contravine intereselor generale ale acestora.

Iată de ce țara noastră s-a pronunțat în repetate rînduri în cadrul unor foruri și manifestări internaționale pentru crearea unui nou sistem monetar internațional care să asigure o mare stabilitate, bazat pe relații echitabile și care să permită dezvoltarea armonioasă a tuturor participanților la schimbul mondial de valori.

Emanuel ODOBESCU

Piața capitalistă a oțelului: depășire dificilă a crizei

PROCESUL încetinirii de depășire a minimumului conjunctural se anunță a fi lent și foarte dificil, în condițiile în care criza structurală ce afectează siderurgia capitalistă va continua să persiste pe întreg parcursul anilor '80. Siderurgia capitalistă continuă să se confrunte cu o multitudinea de fenomene care influențează negativ activitatea acestei ramuri. Astfel, existența unor supracapacități considerabile determină, în condițiile în care consumul mondial de oțel a scăzut cu 27% în perioada trim. II 1979 — trim. IV 1982, un grad redus de utilizare al capacităților (sub 60% în S.U.A. și Piața comună și sub 2/3 în Japonia). Pe piață continuă să se manifeste o supraofertă care a făcut ca prețurile orientative de export pentru laminate din oțel carbon obișnuit să fie în semestrul I a.c. la cel mai scăzut nivel din ultimii 6 ani și să se situeze sub nivelul record al prețurilor din 1974. Principala reacție în fața acestei situații a fost creșterea intervenției statului capitalist în procesul de restructurare a industriei oțelului atât la nivel național cât și la nivel supranațional (ca în cazul Pieței comune). Astfel, la nivel național politica de restructurare pe termen lung s-a concentrat asupra unor programe a căror esență constă în efectuarea unor complicate „operații chirurgi-

ciale de reducere drastică a capacităților prin închiderea provizorie sau definitivă de capacități mai puțin rentabile, concomitent cu concentrarea producției pe capacități noi mai puțin energofage și de mare productivitate, statul intervenind cu sprijin financiar sau fiind promotorul unor acțiuni de concentrare a activității din siderurgie prin fuziuni atât între societățile de stat cât și între societăți particulare. Semnificative în acest sens sînt măsurile recente de accentuare a procesului de restructurare în industria siderurgică vest-germană (prin fuziuni între principalele firme producătoare și acordarea unor subvenții statale totale de 3 miliarde DM), în siderurgia Italiei (sectorul siderurgic particular va primi subvenții de 600-700 miliarde lire italiene și va reduce capacitatea de oțel brut cu 3 mil. tone, iar pentru sectorul producției de fier se lucrează la un plan național care prevede fuziuni de firme și reducerea capacității cu 0,5 mil. tone), în Suedia (formarea firmei Kloster Speedsteel AB, care va reprezenta cel mai mare producător capitalist de oțeluri rapide, prin fuziunea sectoarelor specializate ale producătorilor suedezi de oțeluri speciale Falgersta AB și Uddeholm AB) și țările Beneluc (plan de finanțare, cercetare și comercializare

în comun a produselor siderurgice

Procesul de restructurare se repercutează extrem de negativ pe plan social, forța de muncă din siderurgie fiind redusă, de exemplu, din 1974 pînă în prezent cu 250 mii salariați în Piața comună, unde se prevede o nouă reducere cu încă 150 mii salariați pînă în anul 1986.

O mențiune specială se impune în ceea ce privește evoluția pieței oțelurilor speciale care a rezistat mai bine la șocurile crizei comparativ cu piața laminatelor din oțeluri ordinare. Ca urmare, producția de oțeluri speciale și-a majorat ponderea în totalul producției de oțel a principalelor țări capitaliste dezvoltate de la 11% în 1970 la peste 16% în 1982. Acest trend a fost mai accentuat în cazul unor țări ca Suedia (majorarea ponderii de la 24% în 1970 la 32% în 1981), R.F. Germania (de la 14% la 22%), Italia (de la 15% la 21%). Totodată, se remarcă procesul investițional mai activ din acest sector: în anul financiar 1982/1983, siderurgia niponă a investit — comparativ cu anul precedent — de peste 2,3 ori mai mult în industria oțelurilor speciale, în condițiile în care investițiile în celelalte sectoare ale industriei siderurgice s-au majorat cu 20%.

Nicolae NISTORESCU
I.E.M.

Programe de dezvoltare

Finlanda: direcții de restructurare a industriei

ECONOMIA finlandeză a înregistrat în ultimii 20 de ani o evoluție ascendentă, Finlanda transformându-se dintr-o țară agrară într-o țară industrială dezvoltată, cu o industrie bine diversificată, ale cărei produse dețin segmente semnificative pe piața mondială.

În perioada 1960—1980, volumul producției industriale s-a triplat, înregistrînd un ritm anual de creștere de 5,7%, de 1,4 ori mai mare decît cel al produsului intern brut al Finlandei. Principalul factor care a contribuit la dezvoltarea industriei finlandeze l-a reprezentat aplicarea științei și tehnologiei de vîrf în industrie și implicit creșterea productivității muncii într-un ritm superior celui înregistrat în celelalte ramuri ale economiei naționale.

Dezvoltarea industriei finlandeze a avut loc în condițiile diversificării și specializării în ramuri cu competitivitate ridicată pe piața internațională. Principalele mutații structurale care au marcat evoluția industriei finlandeze în perioada 1960—1980 s-au concretizat în: reducerea ponderii industriei alimentare, a băuturilor și tutunului de la 13,1% la 9,5% în totalul producției industriale, a industriei textile și a confecțiilor de la 10,7% la 7,2%, a industriei produselor din lemn și a mobilei de la 10,1% la 9,2%, paralel cu o majorare a industriei siderurgice de la 23,5% la 24,1%, a industriei chimice de la 6,3% la 10,8%, și a industriei hîrtiei și tipăriturilor de la 16,6% la 18,7%. Această evoluție s-a reflectat și în structura exporturilor în care produsele industriei forestiere și-au redus contribuția de la 75% în totalul exporturilor finlandeze în 1960, la 44% în 1982, în timp ce produsele industriei constructoare de mașini și ale industriei siderurgice și-au mărit ponderea de la 15% la circa 29%, iar produsele celorlalte ramuri ale industriei prelucrătoare de la 7% la 24%. De menționat că în 1982 industria contribuia în proporție de 80% la exporturile Finlandei.

Institutul de cercetări economice finlandez E.T.L.A. a elaborat o prognoză privind tendințele generale ale evoluției economice-sociale a Finlandei pînă în anul 2000, potrivit căreia creșterea economică poate avea loc într-o variantă moderată, în care produsul intern brut s-ar majora în perioada 1980—2000 cu o rată medie anuală de 2%, exporturile cu 3% și o variantă maximă în care rata creșterii economice ar ajunge la 4%, a producției industriale la 5,5%, a exporturilor la 6% și a investițiilor particulare la 4%. De menționat că varianta maximă presupune o reformă a sistemului de învățămînt, care să asigure, la sfîrșitul acestui secol, creșterea însemnată a nivelului de cunoștințe și mărirea gradului de mobilitate profesională a forței de muncă.

Relațiile româno-finlandeze s-au dezvoltat permanent și se derulează în prezent pe calea schimburilor comerciale sau a cooperării economice în domeniul: utilajelor pentru combinatele de celuloză și hîrtie, instalațiilor de propulsie pentru navele fluviale, tractoarelor, anvelopelor, mobilei, produselor din piele, tricotajelor etc.

Carmen DAMȘA

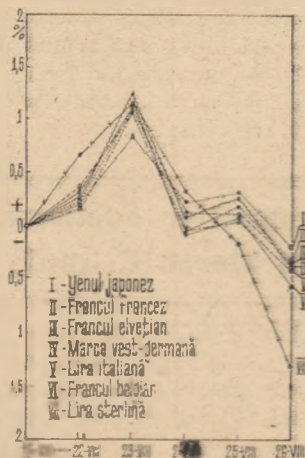
EVOLUȚII MONETARE

INTERVALUL 22—26 august a marcat, în ansamblu, o redresare generală a cursului dolarului S.U.A., față de restul valurilor occidentale.

După ce în prima parte a intervalului moneda americană a evoluat pe același trend descendent din perioada anterioară, începînd cu a doua jumătate a acestui interval asistăm la un proces de repriere, odată cu mișcările „à la hausse” de dobînzii de pe piața monetară internă a S.U.A., unde Sistemul Federal de Rezervă, acționînd în sensul restrîngerii lichidităților, determină o creștere a nivelului de dobînzii la fondurile federale, iar operatorii de devize au început să-și creeze noi poziții excedentare în dolari, prin vânzarea altor valute, cu mișcări corespunzătoare de cursuri pe piețele de schimb.

Lira sterlină, sub impactul unor divergențe pe linia măsurilor de schimb precum și al rezultatelor viitoare ale balanței de plăți, a pierdut pe ansamblul săptămîinii analizate 1,3% în relația cu dolarul, tranzacționîndu-se la închiderea din 26 august la 1.497,5 dolari/liră, comparativ cu nivelul de 1.517,5 dolari/liră din 19 august.

Deficitul contului curent al balanței de plăți a R.F.G. de 3 miliarde mărci în luna iulie a.c. (după unul de numai 400 milioane mărci în luna anterioară) și reducerea în aceeași lună a excedentului comercial la 2,2 miliarde mărci (față de un excedent de 3,9 miliarde mărci în iunie a.c.) a afectat într-o măsură mai limitată poziția mărcii vest-germane pe piețele valutare, care în relația cu dolarul pierdea la închiderea săp-

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 22—26 august a.c. Bază: 19 august 1983

tămîinii 0,4% (2,66 mărcii dolar pe 26 august, față de 2,65 mărcii dolar cursul de referință).

Procente apropiate de depreciere înregistrău la închiderea din 26 august și celelalte valute occidentale (se dau nivelurile din 26 august, comparativ cu cele din 19 august), respectiv francul belgian (53,39 franci/1 dolar și 53,08 franci/1 dolar), lira italiană (1.586 lire/1 dolar și 1.580 lire/1 dolar), francul francez (8 franci/1 dolar și 7,97 franci/1 dolar) și francul elvețian (2,16 franci/1 dolar și 2,1525 franci/1 dolar).

Yenul japonez, deși a trebuit să suporte anunțarea cifrelor privind creșterea industrială în luna iulie, respectiv o creștere zero, a fluctuat între 242 și 244 yeni/1 dolar, cotînd la închiderea săptămîinii la 244,53 yeni/1 dolar, cu numai 0,2% sub închiderea de referință de 244 yeni/1 dolar.

Dobînzile la depozitele în principalele eurovalute la termen de 6 luni au înregistrat o ușoară creștere la eurofrancul elvețian (de la 4,6875% la închiderea din 19 august, la circa 5% pe 26 august) și euromarca vest-germană (de la 5,8125%, la 5,875%), în timp ce eurodolarul și eurolirele sterline au cotat în jurul a 10,825% și respectiv 10,25% la ambele date.

Prețul metalului galben la Londra a fluctuat în jurul a 420 dolari/uncie, al doilea fixing din ziua de 26 august de 417 dolari/uncie, fiind cu 0,75 dolari/uncie mai mic față de cel corespunzător din 19 august, de 417,75 dolari/uncie.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

Vietnam: realizări în dezvoltarea economică

INTR-O TRECERE ÎN REVISTA a realizărilor obținute de R. S. Vietnam în anii din urmă, ziarul **Nhan Dan** reliefa de curind că valoarea deplină a acestora poate fi apreciată numai dacă se ține seama de importanțele dificultăți și de situațiile complexe căroră a trebuit să le facă față în această perioadă poporul vietnamez. Producția agricolă și industrială a continuat să sporească în ultimii ani, scrie ziarul citat, reușindu-se ca în 1982 să se satisfacă prin eforturi proprii nevoile alimentare la scară națională, spre deosebire de perioada nu prea îndepărtată, cind țara era nevoită să importe anual aproximativ 2 milioane de tone de alimente. În prezent, se acționează pentru dezvoltarea multilaterală a agriculturii în scopul stabilizării și creșterii nivelului de trai al poporului și asigurării bazei pentru dezvoltarea industrială. Succese importante au fost obținute și în construcția bazei tehnico-materiale a socialismului, prin înfăptuirea unor proiecte de irigații și construirea de noi obiective în industria ușoară, în industria grea, în transporturi și telecomunicații.

Pe linia orientărilor fundamentale ale dezvoltării economice, tratate de Congreșele al IV-lea și al V-lea ale P. C. din Vietnam, se urmărește concentrarea eforturilor asupra stimulării viguroase a producției agricole, apropiind-o și mai mult de producția socialistă pe scară largă, intensificării producției unor bunuri de consum, continuării construirii unor ramuri importante ale industriei grele și îmbinării agriculturii, industriei bunurilor de consum și industriei grele într-o structură industrial-agrară națională.

Sărăcie-malnutriție, o legătură cauzală

CIRCA un sfert din populația țărilor nesocialiste în curs de dezvoltare nu dispune de un regim alimentar adecvat. Majoritatea țărilor în care se înregistrează o malnutriție generalizată — relevă Raportul F.A.O. asupra alimentației mondiale pe anul 1983 — se găsesc pe continentul african, toți majoritatea oamenilor suferind de malnutriție trăiesc în zonele cele mai populate ale Asiei.

Cel mai răspândit tip de malnutriție este cel determinat de o alimentație insuficientă în raport cu necesarul energetic al organismului și el este datorat, în majoritatea cazurilor, sărăciei ce însoțește subdezvoltarea. În consecință lichidarea malnutriției presupune lichidarea subdezvoltării, proces destul de durabil. Există însă o serie de cazuri care afirmă existența F.A.O., care ar permite o anumită ameliorare a nutriției pe termen scurt. Printre ele sînt citate eliminarea unor paraziți ai organismului uman, foarte răspândiți în rindurile

populației din țările subdezvoltate (ceea ce va îmbunătăți gradul de asimilare a alimentelor în organism), introducerea unor varietăți precoce și tardive de plante pentru scurtarea perioadelor de foamete între două recolte, îmbunătățirea condițiilor de depozitare a alimentelor, introducerea unor tehnici care reduc efortul fizic al agricultorilor subalimentați (mai ales al femeilor, cărora în diviziunea tradițională a muncii din aceste țări le revine și căratul apei și procurarea lemnului de foc, pe lângă prepararea hranei) sporindu-le în același timp productivitatea. În aceeași categorie de acțiuni intră înlăturarea malnutriției datorată carenței vitaminei A (responsabilă anual de orbirea a 250 000 de copii), iodului (motiv pentru care peste 200 milioane de oameni suferă de gută, boală care de la un anumit stadiu provoacă tulburări mintale), fierului (determinând anemia de care suferă un procentaj extrem de ridicat din copiii în vîrstă de pînă la cinci ani).

Restructurări în industria chimică vest-europeană

UNA dintre subramurile industriei chimice din Europa occidentală afectată de criza economică mondială este producția de fibre și fire sintetice. De fapt, în ultimul deceniu această ramură a trebuit să suporte un dublu impact: pe de o parte, creșterea prețurilor la petrol (al căror nivel, deși în scădere în ultimii doi ani, rămîne totuși ridicat) și criza din industria textilă vest-europeană.

Reducerea cererii pentru producția ramurii a determinat o primă „ajustare” a acesteia în 1978, care s-a dovedit a fi însă insuficientă. De aceea, anul trecut Comisia Pieței comune a decis să se opereze o nouă restrîngere a capacităților de producție, între care cu 160-170 mii tone la fibre acrilice, cu 70-80 mii tone la cele poliesterice, cu 70 mii tone la fibre poliamicide.

De atunci această ramură cunoaște „febra” restructurărilor, exprimată în fuziunea unor întreprinderi, în transferul altora și — în sfîrșit — în închiderea întreprinderilor considerate ca insuficient de competitive. Este vorba, după cum se relevă în presa economică, de un amplu proces de concentrare a producției în cadrul ramurii, însoțit de dispariția previzibilă a unui număr apreciabil de întreprinderi mici și mijlocii, de îngroșarea masei șomerilor din țările respective.

Perspectivă economică în Marea Britanie

DUPĂ alegerile din iunie a.c., institutul de specialitate „Cambridge econometrics” a elaborat o nouă prognoză economică a Marii Britanii pentru perioada 1983—1990, avînd în vedere politica monetarist-restrictivă anunțată de primul ministru. În prognoză se apreciază că rezultatele concrete ale

politicii guvernamentale vor fi menținerea unei rate reduse a creșterii economice în perioada 1985—1990 și, implicit, o nouă majorare a numărului de șomeri. Se prevede că rata creșterii economice va fi de 2,4% în perioada 1983—1984, comparativ cu 1% în anul 1982, scăzînd însă la 1,6% în perioada 1985—1990. Aceasta va determina o sporire a numărului șomerilor de la 3 milioane de persoane în 1982 la 3,3 milioane în 1983, cu perspectiva de a ajunge la 4,3 milioane de persoane în 1990.

Rata inflației se va reduce de la 8,6% în 1982 la circa 6,7% în 1983, crescînd ușor la 8% în 1984 și stabilizîndu-se la un nivel de 6,5% în perioada 1985—1990, cu un rezultat al menținerii prognozate a politicii anti-inflaționiste în perioada respectivă.

Reducerea cheltuielilor guvernamentale (obiectiv al programului economic al guvernului conservator) va determina o scădere a ratei investițiilor în sectorul de stat, care cuprinde o proporție însemnată din industria britanică (industria cărbunelui, cea a autoturismelor, industria electronică, cea a petrolului), cu efecte negative asupra ratei creșterii economice a țării.

Balanța de plăți curente își va menține excedentul pînă în 1990; de la 1,9 miliarde lire sterline în 1983 acesta ar urma să atingă circa 4 miliarde lire în 1985.

Albania: orientări în energetica

DEZVOLTAREA energeticii albaneze are la bază două orientări esențiale, și anume: acest sector trebuie să se extindă într-un ritm mai rapid decît alte ramuri și sectoare ale economiei naționale și valorificarea, înainte de toate, a resurselor hidroenergetice ale țării. Prin potențialul său de „cărbune alb” (raportat fie la un kmp fie la un locuitor), Albania se situează pe un loc de frunte în Europa.

Despre valorificarea acestui potențial vorbește în mod elocvent faptul că la începutul anului în curs hidrocentralele albaneze furnizau în 12 ore echivalentul energiei electrice produse în economia națională în întreg anul 1945. O asemenea evoluție se datorează atît faptului că, în condițiile naturale specifice Albaniei, costul construcției hidrocentralelor este de 2-3 ori mai redus decît în alte țări din Europa, cit și climatului (în special regimului pluviometric), care permite utilizarea hidrocentralelor de regulă la întreaga lor capacitate.

Pînă în prezent, eforturile s-au axat îndeosebi pe punerea în valoare a potențialului hidroenergetic al fluviului Drin, pe care au fost edificate centralele de la Fierzë și Vau i Dejes, iar în prezent se construiește hidrocentrala de la Koman (prima și ultima dispunînd de baraje printre cele mai înalte din Europa). S-a ajuns astfel ca centralele hidroelectrice să acopere patru cincimi din necesarul de energie al economiei naționale, Albania devenind totodată o țară exportatoare de energie electrică.

GLOSAR

Faliment

FALIMENTUL, denumit și bancrută, reprezintă o constatare pe cale judecătorească a stării de insolvență în care se află o persoană fizică sau juridică, cu toate consecințele ce decurg pentru aceasta pe plan legal, moral și material. Având în vedere implicațiile, se consideră că falimentul este o sancționare prietăoasă a procedurii judiciare a modului de gestionare a unei activități economice care s-a soldat cu un eșec, punând în primejdie interesele materiale ale creditorilor.

Spre deosebire de concordat (vezi „Revista economică” nr. 31 din 26 august a.c.), în cazul falimentului se produce obligatoriu încetarea activității desfășurate până atunci și dispariția din punct de vedere legal a entității economice în cauză — proprietate personală sau societate cu participare colectivă la capital — care intră în lichidare. Ca urmare, se procedează la retragerea autorizației de funcționare, la ștergerea din registrele unde se face, potrivit legii, înregistrarea firmei, la interzicerea stabilirii de raporturi economice în continuare. Numai în cazuri bine justificate, când se consideră că ar corespunde cu interesul îndestulării creditorilor, este posibil ca tribunalul să mai autorizeze continuarea activității, pe o durată limitată, în condiții bine determinate și având bineînțeles un caracter de lichidare.

Încă de la sesizarea tribunalului asupra încetării de plăți este posibil ca procedura să nu mai evolueze spre un concordat, ci să se pronunțe direct falimentul, fie din cauză că debitorul nu are capacitatea financiară de a oferi o reglementare a datoriilor fiind în mod evident insolubil, fie că, mai grav, se constată că s-a ajuns aici deoarece au fost făcute manevre frauduloase, ceea ce pune sub semnul întrebării buna credință în continuare a debitorului.

Tinând seama că în afara activității meșteșugărești și a unei părți din activitatea comercială, entitățile economice sînt în general constituite sub formă de societăți cu participare colectivă la capital, la constatarea falimentului se abordează distinct situația societății, și a persoanelor responsabile. În cazurile prevăzute de lege și în funcție de regimul juridic al entităților economice — de exemplu societăți în nume colectiv sau în comandită — dacă lichidarea activelor acestora nu acoperă datoriile se trece la urmărirea în bunuri și a respectivilor proprietari. La societățile anonime urmărirea din punct de vedere material nu este posibilă decît în limita și asupra participării la capital, dar se poate proceda la analiza activității desfășurate de factorii responsabili, procedindu-se la sancționarea lor prin hotărîrea judecătorească, în sensul interdicției de a conduce, gestiona, administra sau controla o unitate economică.

Oricum, sub orice formă s-ar prezenta entitatea, la pronunțarea falimentului se trece la lichidarea totalității activelor sale, produsul obținut fiind distribuit apoi creditorilor potrivit anumitor reguli. Principiul este că de îndată ce se declanșează procedura în speță, este constituită așa-numita „uniune” a creditorilor, care nu mai pot de atunci urmări debitorul fiecare individual, ci solidar, pînă la acoperirea totală a angajamentelor acestuia. Este de arătat că în anumite cazuri există o ordine de prioritate, fiind îndestulați mai întîi creditorii „privilegiați”, adică deținătorii ai unor titluri de credit recunoscute prin lege ca oferind prioritate, după care urmează restul creanțierilor.

Devine evidentă importanța urmării permanente a situației firmelor partener de către cel ce le acordă credite, astfel încît să nu se piardă termenele limită pentru sesizarea defecțiunilor de plată, pentru înscrierea titlurilor spre a se beneficia de caracterul privilegiat al anumitor creanțe și pentru intrarea în „uniunea” creditorilor, intervențiile tardive prezentînd riscul nerecuperării deloc sau numai parțiale a creanțelor.

Radu NEGREA

Protecția mediului

Sebastian Cotigaru, Teiuș — Adoptarea noii serii de măsuri vizînd protecția mediului în R.F. Germania a fost urgentată de concluziile experților potrivit cărora procesul în curs de degradare a pădurilor din această țară (exprimat de faptul că în prezent un arbore din patru este bolnav) se datorează aruncării în atmosferă a milioane de tone de dioxid de sulf, oxid de carbon, plumb, mercur etc. După legea referitoare

re la marile instalații de încălzire, a cărei aplicare se apreciază că va reduce sensibil emisiunile nocive ale centralelor termice și întreprinderilor industriale, guvernul federal al R.F. Germania a întreprins un nou pas în lupta contra poluării atmosferice prin adoptarea măsurii ce începînd din 1986 toate automobilele noi funcționînd cu benzină să fie dotate cu instalații pentru epurarea gazelor de eșapament de unii din factorii poluanți menționați. Întrucît aceste instalații nu suportă plumbul care există acum în benzină, industria petrolului va fi obligată să livreze comer-

țului benzină fără plumb.

Făcînd cunoscute aceste măsuri, publicația **Flash sur l'Allemagne** (nr. 31/1983) reamintește că în S.U.A. și Japonia vinzarea benzinei fără plumb este deja obligatorie și că Austria, Elveția și Grecia au și ele în vedere adoptarea unei asemenea prevederi. Paralel se scontează că pînă în 1996 vor ieși din circulație autoturismele mai vechi, nedotate prin construcție cu catalizatoare pentru epurarea gazelor de eșapament.

Comerț în contrapartidă

Dumitru Gionea, Bacău. — 1) Potrivit unor estimății recente citate în revista americană „Newsweek” ponderea comerțului în contrapartidă în volumul total al comerțului mondial s-ar apropia de 25 la sută (circa 700 miliarde de dolari pe an). Cu numai cinci ani în urmă ea nu depășea 2—3 la sută. Rațiunile extinderii acestei forme de relații comerciale internaționale, practicate acum nu numai între firme dar și între guverne, sînt mai ales economice (scumpirea creditului și deficitele balanțelor de plăți a numeroase state). Acest gen de tranzacții se apreciază că este folosit și atunci cînd în comerț sînt implicate arme sau produse ale tehnicii de vîrf considerate strategice într-o țară sau alta, pentru că presupune o serie de intermediari între exportator și importatorul final.

2) Viitorologul american Herman Kahn, care a încetat din viață la începutul lunii iulie a.c., era în vîrstă de 61 de ani.

Economisire

Radu Gulieanu, Timișoara. — 1) Despre factorii care au determinat reducerea prețului petrolului și implicațiile posibile ale acestei evoluții ne-am ocupat destul de larg în nr. 26 din 1 iulie a.c. al revistei noastre. De atunci nu au survenit elemente care să modifice substanțial tabloul prezentat cu acel prilej. Deși s-a conturat o anumită înviorare a activității economice, consumul de petrol al celor 24 de țări membre ale O.C.D.E. a scăzut în primul trimestru al anului în curs cu 7,4 la sută, iar importul lor de petrol, cu 17,5 la sută.

2) Potrivit contractelor privind prospectarea și

producția de petrol în Marea Chinei de Sud la care vă referim, semnate la începutul lunii august a.c. de corporația națională chineză pentru exploatarea petrolului în largul coastelor cu două consorții occidentale (cuprinzînd companii americane, australiene, franceze, spaniole și britanice), toate cheltuielile de explorare vor fi suportate de companiile occidentale. După cum relatează agenția „China Nouă”, în cazul descoperirii unor zăcăminte de petrol, ambele părți vor investi pentru dezvoltarea producției, conform unor procentaje stabilite, iar petrolul obținut va fi împărțit potrivit prevederilor contractuale.

3) În acest an nu ne propunem editarea unui almanah al „Revistei economice”. Reținem însă sugestiile dumneavoastră tematice, pentru care vă mulțumim.

Tramvai

Stoian Velescu, Cluj-Napoca — San Francisco este doar cel mai cunoscut și poate și cel mai pitoresc, dar nu și singurul oraș din lume, în care tramvaiul poate fi pre-

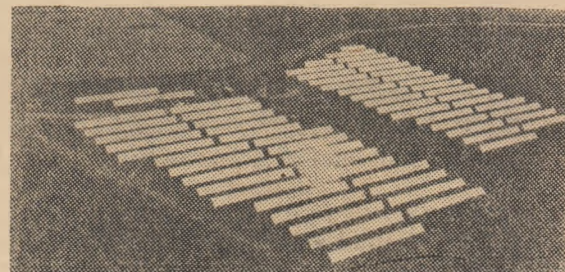
ferat de turiști autoturului pentru cunoașterea atracțiilor sale. La Amsterdam, de exemplu, circula pentru vizitator simblă și duminică, în lunile de vară, garniturile de tramvai de tipul celor de la începutul secolului. Și la Zurich este pus în circulație, de trei ori pe săptămînă, din aprilie pînă în octombrie, un tramvai care străbate timp de o oră, pe un traseu anume alcătuit, centrul istoric al orașului și celebra stradă comercială a Gării. La Frankfurt pe Main un asemenea tramvai circula simblă și duminică, de asemenea pe un traseu de interes turistic. Pe parcursul vizitării turiștii primesc explicațiile unui ghid și o gustare tradițională (vin de merce, clătite etc.). La Helsinki este folosit pentru vizitare traseul unuia din liniile regulate de tramvai ale capitalei finlandeze. Explicațiile sînt înregistrate în acest caz pe o bandă de magnetofon.

În final reținem întrebarea dumneavoastră: „Oare o asemenea inițiativă nu ar putea fi luată pentru zilele de duminică: cînd fluxul circulației este mai puțin intens, și în unele din orașele noastre, inclusiv la Cluj-Napoca, Timișoara și Oradea?”

Centrală solară

Radu Bourceanu, Șimleu Silvaniei — Costul unui kWh de energie electrică obținută actual-

dicat grad de însorire din R.F. Germania. Centrala are o putere care ajunge la 300 kW, energia obținută fiind folosită pentru alimentarea centrului de tratament medical din stațiune. Noaptea, ca și atunci cînd ce-

mente prin conversiune directă în centrale solare cu celule fotovoltaice despre care am relatat în nr. 32 este estimat la 2 mărci vest-germane, față de 10 mărci în urmă cu un deceniu. Prognozele experților indică posibilitatea reducerii în continuare a prețului energiei electrice obținute în asemenea centrale la circa 30 de pfennigi spre sfîrșitul deceniului în curs.

Reproducem alăturat imaginea celei mai mari centrale cu celule fotovoltaice din Europa și a doua ca mărime în lume — centrala de la Pellworm, amplasată pe o insulă în Marea Nordului. Într-o zonă cu cel mai ri-

rul este acoperit, energia electrică este furnizată de o baterie de acumulatori încăleată tot de la accesa centrală. Stratul de cristale de siliciu care acoperă cele peste 17500 de module solare dispuse pe cele 62 de suporturi din imagine are o grosime de 0,3 mm. În prezent sînt în curs de experimentare în Japonia module acoperite cu siliciu amorf, într-un strat cu mult mai subțire și mai ieftin.

Punerea la punct în R.F.G. a tehnologiei amintite se explică prin posibilitățile de export pe care ea le deschide: condițiile climatice din țară nu ar justifica aceste cheltuieli numai pentru piața internă.

VALORIFICAREA MATERIILOR PRIME LOCALE

(Urmare din pag. 5)

Producția de împletituri din paie va ajunge în 1985 la 3 mil. lei, iar cea din foi de porumb la peste 300 mii lei.

În același timp, o preocupare deosebită o constituie și prelucrarea produselor agricole pretabile la industrializare și preindustrializare. Este vorba de industrializarea și preindustrializarea legumelor și fructelor achiziționate de la populație la nivel local, de extensiu, care se desfășoară în unități de capacitate relativ mică, folosind spații și dotări care nu necesită investiții mari.

Extinderea ariei de valorificare a resurselor

PENTRU ÎNDEPLINIREA în bune condiții a sarcinilor prevăzute prin programul de dezvoltare a bazei de materii prime din resurse locale, fiecare unitate a întreprins măsuri de consolidare și dezvoltare a secțiilor existente; pe de altă parte, au fost înființate noi unități pentru exploatarea materiilor prime și materialelor din resurse locale, concomitent cu organizarea activității de prelucrare a acestor resurse în bunuri pentru foaia pieței și pentru export. Ținând seama de necesitatea atragerii în circuitul productiv a unor cantități suplimentare de materii prime locale, la nivelul CENTROCOOP-ului au fost stabilite noi unități pentru lărgirea ariei de activitate a unităților sale în acest domeniu, în special în direcția recuperării și reciclării resurselor de materii prime și de energie. În acest sens, activitatea este orientată spre patru direcții principale de acțiune care, considerăm, în actuala etapă vor per-

mte atragerea în condiții de înaltă eficiență a materialelor recuperabile de către unitățile de prelucrare: materiale recuperate de la populație; bunuri achiziționate de la populație pentru recondiționare și valorificare; materiale recuperabile și refolosibile de la industrie pentru valorificare; materiale recuperabile și refolosibile din activități proprii.

De remarcat că în acest an a demarat activitatea de achiziționare în vederea recondiționării și valorificării obiectelor de uz casnic și personal uzate de la populație. Astfel, trecând peste dificultățile ce rezultă din dispersia în teritoriu a unităților ce pot efectua recondiționare și din dotarea tehnică incompletă încă, s-a organizat o rețea de circa 800 unități de acest profil funcționând în comunele cu peste 5.000 locuitori și în centrele urbane.

S-a intensificat, cu bune rezultate, colaborarea cu diferite ministere coordonatoare de balanțe materiale pentru preluarea unor materiale refolosibile textile, din piei, din mase plastice, metalice, cioburi de sticlă, materiale compatibile structurilor productive ale cooperăției de producție, achiziții și desfacere a mărfurilor și care astfel să fie valorificate în condiții de eficiență economică cât mai ridicată. De asemenea, se urmărește în prezent lărgirea gamei materialelor refolosibile atrase de la întreprinderile industriei republicane spre valorificare în unitățile noastre productive.

Prin folosirea în activitatea de producție și prestări de servicii a materiilor prime și materialelor din resurse locale, a materialelor recuperabile, precum și prin punerea în valoare a noilor resurse energetice în 1985 valoarea producției ce se va obține pe baza acestora va reprezenta circa 40% din prevederile planului cincinal. Iată pentru ce unitățile aparținând CENTROCOOP sînt chemate să-și intensifice eforturile pentru gospodărirea și valorificarea superioară a resurselor materiale, pentru recuperarea și reintroducerea în circuitul economic a tuturor resurselor refolosibile, obținerea din aceeași cantitate de materii prime și materiale a unui volum sporit de produse de calitate și complexitate ridicată.

Instalație automată de îmbuteliere comandată prin inițiatori

Intrerupătoare fără atingere și fără contact

Automatizarea producției și larga utilizare a roboților industriali face necesară o multitudine de traductoare de semnale pentru supravegherea funcționării.

Vă oferim un sistem modular de inițiatori

care funcționează fără atingere și fără contact

- inițiatori inductivi cu șliț, de apropiere și inelare
- bariere de lumină alternativă, bariere de reflexe alternative, manipuloare alternative precum și amplificatoare de conectare adaptate, blocuri de

alimentare de la rețea, elemente galvanice de separare, module pentru schemele de formare a impulsurilor.

Utilizarea aparatelor noastre asigură:

- siguranță mare în exploatare
- rezistență la uzură și eliminarea lucrărilor de întreținere
- interschimbabilitate universală
- cuprinderea foarte rapidă a semnalelor și prelucrarea lor ulterioară complet electronizată
- precizie ridicată și posibilitatea de reproducere a punctelor de conectare

Solicitați informații detaliate și oferte de export

VEB MESSGERÄTEWERK BEIERFELD

DDR-9433 Beierfeld, Clara-Zetkin-Straße 7

Betrieb des:

KOMBINAT VEB
ELEKTRO-APPARATE-WERKE
BERLIN-TREPTOW
„FRIEDRICH EBERT“

Exportator:

HEIM-ELECTRIC
EXPORT-IMPORT

VOLKSEIGENER AUSSENHANDELSBETRIEB DER
DEUTSCHEN DEMOKRATISCHEN REPUBLIK
DDR 1026 BERLIN-ALEXANDERPLATZ 6
HAUS DER ELEKTROINDUSTRIE

EFICIENȚĂ ÎNALTĂ PRIN ACOPERIREA ELECTROCHINETICĂ A SUPRAFETELOR *CU UN STRAT DE PULBERI DE MATERIAL PLASTIC*

PUBLICOM

Instalațiile LEW pentru acest procedeu se pot monta în laborator sau în producție. Datorită folosirii unor dispozitive reglabile de transport a pulberii, instalațiile pot funcționa cu toate pulberile de material plastic uzuale. Procedeu permite formarea perfectă a stratului chiar și în cazul acoperirii suprafeței unei cavități. Absența unui generator de înaltă tensiune elimină orice pericol de explozie.

Avantaje față de acoperirea electrostatică a suprafețelor :

- creșterea productivității muncii cu 50% prin aplicarea unui singur strat
- scăderea costului total al operațiunii cu 30%
- procentul de valorificare al pulberii până la 99,9%
- scăderea consumului de energie cu 10–20%

– prelungirea perioadei de protecție contra coroziunii cu 50–100%

- creșterea rezistenței mecanice a stratului acoperitor
- eliminarea vaporilor de solvent

Așteptăm solicitările dumneavoastră pentru a vă pune la dispoziție informații detaliate !

Producător :

Kombinat
VEB LEW Hennigsdorf
Betrieb VEB Infrarot-Anlagen
DDR-1400 Oranienburg

Exportator :

Elektrotechnik
EXPORT-IMPORT
DDR-1026 Berlin
Alexanderplatz 5
Haus der Elektroindustrie

Informații la :

Agencia comercială a
R.D.G. în R.S.R.
str. Dumbrava Roșie 4
București – R.S.R.
Sectorul Electrotehnic

Revista ECONOMICA

Ediția de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 35 din 2 septembrie 1983

- Mesajele adresate de tovarășul Nicolae Ceaușescu în vederea opririi amplasării în Europa a noilor rachete cu rază medie de acțiune, retragerii și distrugerii celor existente. O expresie eloventă a nestrămutatei voințe de pace a poporului român (Dinu Dragomirescu) 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- Perfecționarea normării muncii — factor important al creșterii productivității (Gheorghe Răboacă, Ion Bratu) 2
- Investiții. Scurtarea duratei de execuție a noilor capacități de producție (Marcel Vintilescu) 4
- Valorificarea complexă și eficientă a materiilor prime locale (M. Ianculescu) 6
- Prin efort propriu, un volum sporit de piese de schimb (Vasile Tistu) 7
- Programul național pentru asigurarea unor producții agricole sigure și stabile. Sistemele de agricultură pe fondul lucrărilor de îmbunătățiri funciare (N. Brașoveanu) 8
- Autogestiunea în întreprinderi: răspunderi, acțiuni, rezultate. Prețurile — pirghie importantă de reducere a costurilor (C. Tudoran) 10
- Dezvoltarea și diversificarea serviciilor — cerință a progresului economic și social (Gheorghe Teodorășcu, Ioan Georgescu) 12
- Considerații cu privire la reproducția potențialului economiei naționale (II) (Mircea Bulgaru) 14

RĂSPUNSURI LA ÎNTREBĂRILE CITITORILOR

- Aportul informaticii la realizarea obiectivelor prioritare ale dezvoltării economico-sociale (Florin Melenciu, Horațiu Dragomirescu) 15

CONDUCERE — ORGANIZARE

- Educarea în spiritul economisirii (Ionel Dumbravă) 17

TEORII — IDEI

- O concepție novatoare cu privire la etapele și obiectivele edificării noii orinduirii sociale (Aurel Negucioiu) 18
- Om-tehnică-mediu. Amenajarea și exploatarea integrală a Deltei Dunării (Marin Nițu) 20
- Școli • curente • economiști. Tendințe contradictorii în gândirea monetară occidentală contemporană (I) (Mariana Negruș) 22
- Mecanismul reproducerii în capitalismul contemporan (Ion Blaga) 24

ECONOMIE MONDIALĂ

- Implicațiile flotării generalizate asupra economiilor țărilor în curs de dezvoltare (Emanuel Odobescu) 25
- Tendințe-conjuncturi 27
- Mondorama 28
- Curier 29

IN SUPLIMENT: Probleme ale activității consiliilor populare

IN THIS ISSUE

- An eloquent expression of the resolute peace will of the Romanian people (Dinu Dragomirescu) 1
- Improving the working standards — an important factor of increasing productivity (Gheorghe Răboacă, Ion Bratu) 2
- Informatics and its role in achieving the priority goals of the economic and social development (Florin Melenciu, Horațiu Dragomirescu) 15
- An innovating conception concerning the stages and goals in building up the new social society (II) (Aurel Negucioiu) 18
- Man-technology-environment. — The rational utilization and turning to account of the Danube Delta (Marin Nițu) 20
- Schools • trends • economists. Contradictory trends in the contemporary western monetary thought (I) Mariana Negruș) 22
- General floating and its implications over the economies of the developing countries (Emanuel Odobescu) 25

DANS LE NUMERO

- Une expression éloquente de l'inébranlable volonté de paix du peuple roumain (Dinu Dragomirescu) 1
- Le perfectionnement de la fixation des normes de travail et l'accroissement de la productivité (Gheorghe Răboacă, Ion Bratu) 2
- L'apport de l'informatique à la réalisation des objectifs prioritaires du développement économique et social (Florin Melenciu, Horațiu Dragomirescu) 15
- Une conception novatrice des étapes et des objectifs de l'édification du nouvel ordre social (II) (Aurel Negucioiu) 18
- Homme-technique-environnement. L'aménagement et l'exploitation rationnelle du Delta du Danube (Marin Nițu) 20
- Ecoles • courants • économistes. Tendances contradictoires dans la pensée monétaire occidentale contemporaine (I) (Mariana Negruș) 22
- Les implications du flottement généralisé des cours sur les économies des pays en voie de développement (Emanuel Odobescu) 25

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

- Красноречивое выражение непоколебимого стремления к миру румынского народа (Дину Драгомиреску) 1
- Совершенствование нормирования труда — важный фактор роста производительности (Георге Рăбоacă, Ион Брату) 2
- Вклад информатики в осуществление первоочередных задач социально-экономического развития (Флорин Меленциу, Гораціу Драгомиреску) 15
- Новаторская концепция об этапах и задачах построения нового общественного строя (II) (Аурел Негуциу) 18
- Человек — техника — среда. Благоустройство и рациональная эксплуатация дельты Дуная (Марин Ницу) 20
- Школы — течения — экономисты. Противоречивые тенденции в современной западной монетаристской мысли (I) (Марияна Негруш) 22
- Последствия общего плавающего курса на экономику развивающихся стран (Эмануэл Одобеску) 25

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ”!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică”. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămânal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămânal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonându-vă din timp și pe termene cit mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.I.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției: Bulevardul Magheru nr. 28-30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona adresându-se la ILEXIM — Departamentul Export-Import Presă, P.O. Box 136-137, telex 11 126, București, str. 13 Decembrie,

Redacția și administrația: 70 159 București, Bd. Magheru nr. 28-30, etaj 1, sectorul 1. Telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1.

**ORICIT AR FI DE MARE... VACANȚA MARE,
EA ARE ÎNTOTDEAUNA ȘI UN SFIRȘIT : LA 15 SEPTEMBRIE !**

lăta un „amănunt” pe care copiii, încă, nu vor să și-l amintească, dar dv., părinți, nu trebuie să-l uitați ! Pentru că dv. le veți cumpăra uniforme școlare necesare în noul an de învățămînt și este în interesul dv. să le procurați cit mai din timp. Numai astfei veți putea evita aglomerația din ajunul zilei de 15 septembrie !

Magazinele comerțului de stat vă așteaptă, de pe acum, aprovizionate cu sortimente complete de mărimi și modele de uniforme pentru pionieri și șoimi, pentru elevi, școlari și preșcolari.

**REȚINEȚI, DECI, INVITAȚIA DE A CUMPĂRA CHIAR ASTĂZI
UNIFORMELE PENTRU COPIII DV. !**

Procom

De la 1 august și pînă la 15 septembrie,

REDUCERI DE PREȚURI

la articole vestimentare de sezon

Dintr-o primă grupă de mărfuri, fac parte confecțiile pentru femei, bărbați și copii, realizate din țesături și tricouri tip bumbac, in, cinepă și mătase.

În categoria tricotajelor cu importante reduceri de prețuri se numără rochiile, fustele, jachetele, vestele, bluzele etc.

Mult solicitata încălțăminte ușoară (sandale, saboți, pantofi), cu fețe din materiale textile și în combinație cu alți înlocuitori de piele, va putea fi — de asemenea — cumpărată cu preț redus.

Deci, puteți face economii importante pentru bugetul familiei dv. !

NU UITAȚI !

Magazinele comerțului de stat din întreaga țară vor fi bine aprovizionate pe toată perioada reducerilor de preț.

afocom

Lei 5
(inclusiv suplimentul)